

Årsrapport 2017

Lyse AS

Konsern

Innhold

Nøkkeltall	3
Årsberetning	6
Erklæring	15

Regnskap og noter konsernregnskap

Resultat	16
Utvidet resultat	17
Balanse	18
Kontantstrømoppstilling	20
Endringer i konsernets egenkapital	22
Noter til regnskapet	24

Regnskap og noter Lyse AS (morselskap) **109**

Revisors beretning	136
--------------------	------------

Finansielle nøkkeltall for Lyse

FRA RESULTATREGNSKAPET

			2017	2016	2015	2014	2013
Inntekter		Mill. kr	7 688	6 637	5 888	6 102	6 504
EBITDA	(1)	Mill. kr	3 926	2 693	2 548	4 142	2 731
EBITDA underliggende drift	(2)	Mill. kr	2 706	2 679	2 213	2 370	2 611
Driftsresultat (EBIT)	(3)	Mill. kr	3 074	1 843	1 656	3 344	1 878
Urealiserte verdiendringer finansielle instrumenter		Mill. kr	245	-241	307	274	-13
Engangsposter EBITDA		Mill. kr	975	255	28	1 498	134
Engangsposter nedskrivninger		Mill. kr	0	-59	-110	-58	-113
Driftsresultat (EBIT) underliggende drift	(4)	Mill. kr	1 855	1 888	1 433	1 631	1 871
Netto finansposter		Mill. kr	310	390	386	419	579
Årsresultat etter skatt		Mill. kr	1 942	796	708	2 204	506

FRA BALANSEN

			2017	2016	2015	2014	2013
Totalkapital		Mill. kr	29 491	23 564	23 191	21 848	20 832
Herav driftsmidler og investeringer i selskaper		Mill. kr	21 244	18 074	19 139	18 022	16 905
Kontanter og bank		Mill. kr	3 505	2 062	573	749	1 003
Egenkapital		Mill. kr	8 885	7 063	6 412	6 027	4 334
Brutto rentebærende gjeld inkl. finansiell leasing	(6)	Mill. kr	13 867	10 643	10 763	9 538	10 336
Herav andel ansvarlig lån		Mill. kr	2 261	2 200	2 300	2 400	2 500
Sysselsatt kapital	(7)	Mill. kr	22 751	17 706	17 175	15 565	14 671

KONTANTSTRØM

			2017	2016	2015	2014	2013
Netto kontantstrømmer fra driften		Mill. kr	1 593	1 947	1 310	1 531	1 649
Netto rentekostnader		Mill. kr	319	341	384	407	473
Utbetalt utbytte til eier		Mill. kr	480	420	432	382	373
Netto investeringer i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		Mill. kr	1 875	1 739	1 934	1 722	1 184
Netto investeringer i eierandeler	(8)	Mill. kr	-492	-1 780	210	-983	-326
Likvide midler		Mill. kr	3 505	2 006	491	702	960
Ubenyttede trekkrettigheter		Mill. kr	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800

FINANSIERINGSSTØRRELSER

			2017	2016	2015	2014	2013
Netto rentebærende gjeld / EBITDA			2,6	3,2	4,0	2,1	3,4
Netto rentebærende gjeld / EBITDA underliggende drift			3,8	3,2	4,6	3,7	3,6
Funds from operations (FFO)	(9)	Mill. kr	1 757	1 715	1 431	1 398	1 523
EBITDA rentedekning	(10)		10,0	6,6	6,0	9,0	5,0
FFO rentedekning	(11)		4,5	4,2	3,4	3,0	2,8
FFO / netto rentebærende gjeld		%	17,0%	20,0%	14,0%	15,9%	16,3%
Rentebærende gjeldsgrad	(12)	%	60,9%	60,1%	62,7%	61,3%	70,5%
Egenkapitalandel	(13)	%	30,1%	30,0%	27,6%	27,6%	20,8%
Egenkapitalandel - hensyntatt ansvarlig lån	(14)	%	37,8%	39,3%	37,6%	38,6%	32,8%

NØKKELTALL, REGNSKAP

			2017	2016	2015	2014	2013
EBITDA margin underliggende drift	(15)	%	40,3%	42,1%	37,6%	38,8%	40,1%
EBIT margin underliggende drift	(16)	%	27,6%	29,7%	24,3%	26,7%	28,8%
Egenkapitalrentabilitet	(17)	%	24,4%	11,8%	11,4%	42,5%	11,5%
Avkastning sysselsatt kapital	(18)	%	15,2%	10,6%	10,1%	22,1%	12,8%

NØKKELTALL, ENERGI

			2017	2016	2015	2014	2013
Middelproduksjon		GWh	5 743	5 743	5 743	5 743	5 743
Magasinkapasitet		GWh	5 068	5 068	5 068	5 068	5 068
Produksjon vannkraft	(19)	GWh	6 163	7 363	6 500	6 685	6 114
Områdepris NO2		øre/kWh	26,89	23,32	17,66	22,80	29,04
Faktisk oppnådd pris (ekskl. sikring)		øre/kWh	29,71	25,06	21,48	24,13	31,46
Bokført verdi av vannkraft pr kWh		kr/kWh	1,17	1,18	1,18	1,18	1,20
Strømleveranse sluttbruker		GWh	3 106	3 034	3 047	2 916	3 003
Levert volum Naturgass		GWh	541	532	550	513	584
Levert volum Fjernvarme		GWh	147	143	137	120	132

NØKKELTALL, TELEKOM

			2017	2016	2015	2014	2013
Sysselsatt kapital	(7)	Mill. kr	7 255	3 779	3 443	3 019	2 612
EBITDA	(1)	Mill. kr	1 800	859	695	583	508
EBITDA margin	(5)	%	48,6%	34,0%	30,1%	28,5%	30,6%
Bokført verdi driftsmidler, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter		Mill. kr	7 043	3 956	3 550	3 037	2 379
Antall kilometer fibernett		km	34 013	29 149	25 209	20 741	18 053
Antall aktive Altibox kunder			493 802	446 454	406 843	364 322	318 796
Antall aktive fiberkunder eiet av Lyse *)			280 551	252 947	214 303	188 958	152 742
Antall solgte fiberkontrakter			524 495	479 010	433 819	386 341	338 481

*Inkludert datterselskaper og felleskontrollert virksomhet eiet av Lyse

NØKKELTALL, ELNETT

		2017	2016	2015	2014	2013
Antall nettkunder		143 003	141 735	140 582	137 901	134 846
Levert energi	GWh	5 665	5 671	5 661	5 432	5 707
Nettkapital (NVE kapital) lagt til grunn i inntektsrammen *)	Mill. kr	3 255	3 059	2 781	2 485	2 229
Målt effektivitet (NVE effektivitet) distribusjonsnett	%	107,1 %	114,7 %	113,0 %	113,7 %	130,5 %
Målt effektivitet (NVE effektivitet) regional og sentralnett	%	97,3 %	105,2 %	124,2 %	113,3 %	124,9 %
KILE-kostnad	Mill. kr	19,36	16,32	27,83	11,96	13,04

* Tidligere rapportert nettkapital er NVE kapital 2 år tilbake i tid og inkluderer sentralnett. Fra og med 2014 rapporteres beregnet avkastningsgrunnlag inneværende år eksklusive sentralnett.

EIERE

		2017	2016	2015	2014	2013
Ansvarlig lån fra eiere	Mill. kr	2 100	2 200	2 300	2 400	2 500
Renter og avdrag ansvarlig lån	Mill. kr	162	170	177	191	196
Utbytte / eieruttak	Mill. kr	480	420	432	382	373
Foreslått utbytte	Mill. kr	500	480	420	432	382
Foreslått utbytte pr aksje	kr	496	476	416	428	379
Resultat pr aksje	(20) kr	1 921	793	687	2 206	543

Definisjoner:

(1) EBITDA	Driftsresultat + avskrivninger og nedskrivninger
(2) EBITDA underliggende drift	EBITDA justert for urealisert verdiendringer på finansielle instrumenter og vesentlige engangsposter
(3) EBIT	Driftsresultat
(4) EBIT underliggende drift	Driftsresultat justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter, vesentlige engangsposter og nedskrivninger
(5) EBITDA margin	EBITDA / driftsinntekter
(6) Rentebærende gjeld	Langsiktige og kortsiktige lån, inkl. finansielle leasingforpliktelser
(7) Sysselsatt kapital	Egenkapital + rentebærende gjeld
(8) Investeringer i eierandeler	Kjøp av aksjer eller andeler og utbetaling av ansvarlige lån til tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet
(9) Funds from operations (FFO)	EBITDA underliggende drift fratrukket betalte renter og betalbar skatt inneværende år
(10) EBITDA rentedekning	EBITDA / rentekostnader
(11) FFO rentedekning	FFO / rentekostnader
(12) Rentebærende gjeldsgrad	Brutto rentebærende gjeld / (brutto rentebærende gjeld + bokført egenkapital)
(13) Egenkapitalandel	Egenkapital / sum eiendeler
(14) Egenkapitalandel - hensyntatt ansvarlig lån	Samlet egenkapital + ansvarlig eierlån / total kapital
(15) EBITDA margin underliggende drift	EBITDA underliggende drift / driftsinntekter
(16) EBIT margin underliggende drift	EBIT underliggende drift / driftsinntekter
(17) Egenkapitalrentabilitet	Årsresultat i % av gjennomsnittlig egenkapital - resultat for siste 12 måneder
(18) Avkastning sysselsatt kapital	Driftsresultat i % av gjennomsnittlig sysselsatt kapital - resultat for siste 12 måneder
(19) Produksjon vannkraft	Produksjon referert utgående generatorklemme
(20) Resultat pr aksje	Årsresultat tilordnet aksjonærer / antall aksjer i selskapet

Årsberetning

2017

Lyse er et norsk konsern med virksomhet innenfor områdene energi, telekommunikasjon og elnett.

Innen fornybar og regulerbarvannkraft er Lyse en nasjonal aktør, og konsernet er nasjonalt ledende på fiberbredbånd.

Lyse har regionalt bygget ut landets mest varierte og komplette infrastruktur for strøm, bio- og naturgass, fjernvarme og fiberbredbånd. God tilgjengelighet og høy leveringssikkerhet prioriteres.

Selskapets aksjonærer er 16 kommuner i Sør-Rogaland. Aksjonærene legger til grunn et langsiktig industrielt eierskap og har forventninger til selskapet som samfunnsbygger med et regionalstrategisk perspektiv og tilfredsstillende lønnsomhet.

VIRKSOMHETEN I 2017

Viktige hendelser

- Utbygging av nytt kraftverk i Lysebotn pågår for fullt, prosjektet følger plan på tid og kostnad, og er forventet ferdigstilt i løpet av 2018
- Lavere kraftproduksjon i 2017 i forhold til 2016 ble delvis kompensert med noe høyere kraftpris
- På grunn av mye nedbør avslutter Lyse året med høy vannmagasinbeholdning
- Lyse har solgt ytterligere 19 % av aksjene i Skangas AS til finske Gasum, Gjenværende eierandel er 30 %
- Altibox økte kundemassen med 47 000 kunder. 2017 er dermed det året med høyest organisk kundevekst i partnerskapet historisk
- For åttende år på rad er det Altibox som har de aller mest fornøyde kundene i kategorien Bredbånd (EPSI)
- Viken Fiber konsolideres inn i Lyse-konsernet fra

desember 2017

- Nye Altibox TV ble lansert sommeren 2017, en markedsledende portal for linær- og strømme TV. Den nye TV-portalen har blitt godt mottatt i markedet
- I mai 2017 fikk Lyse AS offisiell kredittrating på BBB+ med stabile utsikter fra Scope Ratings
- Lyse AS utstedte i april 2017 sin første grønne obligasjon på 500 millioner kroner
- Lyse har igjennom året hatt god tilgang på finansiering i markedet, og utstedte for første gang et obligasjonslån med hele 15 års løpetid

Økonomiske resultater

I 2017 ble årsresultat før skatter 2 764 millioner kroner, mot 1 453 millioner i 2016. Etter skatter utgjorde årsresultatet 1 942 millioner kroner, mot 796 millioner året før.

Konsernets årsresultat preges av god kraftproduksjon. Årets vannkraftproduksjon på 6,2 TWh (milliarder kilowattimer) (middelproduksjon 5,7 TWh) er likevel 1,2 TWh lavere enn rekordåret 2016. Faktisk oppnådd pris (ekskl. sikring) ble 29,71 øre/kWh for 2017, 4,65 øre/kWh høyere enn for 2016. Driftsresultatet for energivirksomheten er 286 millioner kroner høyere enn for 2016. Dette forklares primært med 486 millioner i positiv realisert verdiutvikling på finansielle instrumenter, samt redusert bidrag fra drift på 200 millioner.

Telekomvirksomheten fortsetter veksten og har styrket markedsposisjonen gjennom organisk kundevekst. Virksomheten hadde ved årets utløp 493 802 aktive Altibox-kunder (på egen og partners fiber). Driftsresultatet

for telekomvirksomheten er 854 millioner høyere enn for 2016. Dette skyldes hovedsakelig en urealisert engangsgjevinst på 952 millioner i forbindelse med at Viken Fiber skifter kontrollkategori fra felleskontrollert virksomhet til datterselskap. Gevinsten motsvares delvis av redusert bidrag fra driften på 98 millioner. Telekomvirksomheten gjennomgår for tiden en større digitalisering av TV plattform og støttesystemer. Dette innebærer doble IT-kostnader, som igjen er med på å dempe utviklingen i marginbildet. Viken Fiber ble fra desember 2017 konsolidert inn i Lyse-konsernet.

Inntektsrammen fastsatt av NVE (Norges Vassdrags- og Energidirektorat) er bestemmende for inntektene og årsresultatene i nettvirksomheten. Inntektsrammen for 2017 ble redusert med 79 millioner kroner sammenlignet med fjoråret. Dette er hovedgrunnen til at driftsresultatet reduseres med 22 millioner. Selskapets nettdrift er av NVE målt til å være mer effektiv enn gjennomsnittet i bransjen. Virksomheten fortsetter med en stabil driftssituasjon i 2017, og avbruddskostnadene ble på beskjedne 19 millioner kroner, noe som er 3 millioner høyere enn i 2016.

Øvrig virksomhet, som innbefatter støttefunksjoner og Smartly, hadde en forbedring i driftsresultatet fra 2016 til 2017 på 86 millioner.

Konsernets drift ga i 2017 en avkastning på 15,2 % målt ved driftsresultat i forhold til gjennomsnittlig sysselsatt kapital. Avkastning på bokført egenkapital ble 24,4 %.

For Lyse AS, konsernets morselskap, ble årsresultat på 1 163 millioner kroner, mot 1 318 millioner i 2016.

Styret bekrefter at forutsetningen om fortsatt drift er tilstede i henhold til regnskapsloven § 3-3 og at konsernregnskapet og selskapsregnskapet til Lyse AS er utarbeidet i samsvar med dette.

Underliggende driftsresultat

Driftsresultatet i 2017 ble på 3 074 millioner kroner. Resultat fra underliggende drift er driftsresultat justert for urealiserte verdiendringer på finansielle kraftkontrakter og vesentlige engangsposter. Lyse fokuserer på resultater fra underliggende drift i økonomisk rapportering og det er derfor i hovedsak underliggende drift som kommenteres i gjennomgang av driftsresultat og forretningsområder.

Underliggende driftsresultat i konsernet ble på 1 855 millioner kroner i 2017, en reduksjon på -33 millioner fra 2016.

(Tall i millioner kroner)	2017	2016
Underliggende driftsinntekter	6 713	6 361
Underliggende driftskostnader	4 858	4 472
Underliggende driftsresultat	1 855	1 888
Urealiserte verdiendringer finansielle instrumenter (+ inntekt)	245	-241
Vesentlige engangsposter (+ inntekt)	975	196
Driftsresultat	3 074	1 843

Lyse-konsernets inntekter fordeler seg som følger mellom virksomhetsområdene: Energi 2 533 millioner kroner, Telekom 2 734 millioner, Elnett 1 315 millioner og Øvrig 132 millioner. Underliggende driftsinntekt ble 6 713 millioner kroner, noe som er en økning på 6 % sammenlignet med fjoråret. Øking i antall telekunder er hovedårsaken til veksten.

Underliggende reduseres lønn og andre driftskostnader med 26 millioner kroner sammenlignet med fjoråret. Dette forklares primært med en reduksjon i antall ansatte i 2017 sammenlignet med 2016.

Årets ordinære avskrivninger beløper seg til 813 millioner kroner mot 787 millioner i 2016.

Underliggende EBITDA (driftsresultat før avskrivninger og nedskrivninger) for konsernet ble på 2 706 millioner kroner mot 2 679 millioner i 2016.

Vesentlige urealiserte verdiendringer som er korrigeret ved beregning av underliggende driftsresultat beløper seg til en positiv resultateffekt på 245 millioner kroner. I hovedsak vedrører dette urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter anvendt for pris- og valutasikring av fremtidig kraftproduksjon.

Vesentlige engangsposter som det er korrigeret for ved beregning av underliggende driftsresultat utgjør + 975 millioner kroner. Her inngår en gevinst ved salg av Måkaknuten AS på 22 millioner kroner og urealisert gevinst på 952 millioner som følge av at Viken Fiber skifter kontrollkategori fra felleskontrollert virksomhet til datterselskap i desember 2017 etter at Lyse AS og Glitre Energi AS inngikk en justert aksjonæravtale. Dette medfører at Viken Fiber vil bli konsolidert inn i konsernregnskapet som datterselskap i Lyse fra og med samme tidspunkt.

KONTANTSTRØM

Konsernets drift genererte i 2017 en kontantstrøm på 1 593 millioner kroner mot 1 947 millioner i 2016.

Lyse-konsernet investerte 1 933 millioner kroner i 2017, mot 1 863 millioner i 2016, en økning på 70 millioner. Investeringene fordeler seg som følger mellom forretningsområdene:

(Tall i millioner kroner)	2017	2016
Energi	644	593
Telekom	769	747
Elnett	486	403
Andre	35	119
Brutto investeringer (aksjer og driftsmidler)	1 933	1 863

Videre er det tilført kapital til konsernet ved salg av virksomhet på til sammen 496 millioner kroner, hovedsakelig som følge av salget av 19 % av aksjene i Skangas AS.

Netto likviditetsendring fra finansiering var 1 228 millioner kroner. Ved utgangen av året var netto ekstern rentebærende gjeld 10 074 millioner kroner, en økning på 1 771 millioner sammenlignet med 2016, av dette utgjør effekten av konsolidering av Viken Fiber 1 365 millioner. Total netto rentebærende gjeld inkludert finansiell leasing på 287 millioner kroner, utgjorde 10 361 millioner ved årets utgang. Ansvarlig lån til eierne av Lyse AS beløper seg til 2 100 millioner kroner av konsernets rentebærende gjeld og sertifikatlån 200 millioner. Totalt opptak av ny rentebærende gjeld var 3 050 millioner kroner i 2016, nedbetaling var på 1 336 millioner.

Det er en overordnet målsetting å opprettholde en kapitalstruktur som sikrer konsernet en langsiktig finansiering og sterk kredittkvalitet, samtidig som vekstevnen opprettholdes. Konsernets finansstrategi er rettet mot å opprettholde finansiell fleksibilitet og å sikre en jevn tilbakebetalingsprofil på låneporteføljen. Nye låneopptak tilpasses forfallsprofilen i eksisterende låneportefølje og planlagte investeringer. Låneporteføljen søkes diversifisert på ulike lånekilder. Gjennomsnittlig gjenværende løpetid på ekstern låneportefølje per 31.12.17 er 5,4 år, mot 4,9 år per 31.12.16.

Frie likvide midler var ved årsslutt på 3 438 millioner kroner, en økning på 1 432 millioner sammenlignet med 2016. I tillegg har konsernet trekkrettigheter på til sammen 1 800 millioner kroner, slik at konsernets likviditetsreserve var 5 238 millioner ved årets utgang. To trekkrettigheter etablert hos et syndikat av nordiske banker, på henholdsvis 500 og 1 000 millioner kroner, ble fornyet i 2015. Trekkrettighetene forfaller i november 2018 og november 2020. Frie likvide midler skal, etter konsernets finansstrategi, sikre finansiering av minimum 6 måneders drift inkludert investeringer og låneforfall. Konsernets likviditetssituasjon vurderes som meget god.

Ved utgangen av 2017 hadde konsernet en bokført egenkapital på 8 885 millioner kroner, hvorav 8 351 er tilordnet selskapets aksjonærer. Tilsvarende tall ved inngangen til året var 7 063 og 7 051. Dette tilsvarer 30,1 % av totalkapitalen. Samlet utgjør egenkapital og ansvarlig lån 37,8 % av totalkapitalen. Egenkapitalandelen må vurderes i lys av at bokført verdi på konsernets kraftproduksjon er 1,17 kroner per kilowatttime, noe som er vesentlig lavere enn markedsverdien.

FORRETNINGSOMRÅDENE

I tabellen nedenfor fremgår underliggende driftsresultat for konsernets forretningsområder.

(Tall i millioner kroner)	2017	2016
Energi	1 259	1 263
Telekom	485	517
Elnett	242	261
Andre og eliminerings	-131	-153
Underliggende driftsresultat	1 855	1 888

I den videre beskrivelsen av forretningsområdene vil underliggende driftsresultat vektlegges.

Energi

Energivirksomheten består av virksomhetene i de heleide selskapene Lyse Produksjon AS (som forvalter eierandelene i Sira-Kvina Kraftselskap, Ulla Førre-verkene og Jørpeland Kraft AS), Lyse Energisalg AS og Lyse Neo AS. I tillegg inngår eierandelene i Skangas på 30% og i NorthConnect på 22,5%.

Underliggende driftsresultat fra forretningsområdet ble på 1 259 millioner kroner, mot 1 263 millioner i

2016. Kraftproduksjonen og markedsprisene på kraft er avgjørende for forretningsområdets resultatutvikling. Årets kraftproduksjon ble på 6,2 TWh. Til sammenligning var kraftproduksjonen på hele 7,4 TWh året før. Året 2017 ble uvanlig nedbørsrikt med høye tilsig i Lyses områder. Som en konsekvens av dette var magasinbeholdningen ved årsskiftet på 4,2 TWh, noe som er 1,1TWh høyere enn på samme tidspunkt året før.

Gjennomsnittlig spotpris i Norden ble 27,4 øre/kWh, noe som er 10 % høyere enn for 2016. I prisområdet Sørvest-Norge, hvor Lyse selger sin produksjon, var områdeprisen 0,5 øre/kWh lavere enn gjennomsnittsprisen for Norden, men vel 3,6 øre/kWh høyere enn året før. Kraftprisene var relativt stabile gjennom hele året, men markedsprisen svekket seg periodevis som følge av mye nedbør i kombinasjon med høy vindkraftproduksjon i Norden og Tyskland. De siste årenes økte utbygging av uregulert vindkraftproduksjon får en stadig større betydning for prisdannelsen i kraftmarkedet. Dette gjør seg særlig gjeldende i perioder med høy vindkraftproduksjon både i Norden og på kontinentet.

Arbeidet med å utvikle mellomlandsforbindelsen NorthConnect mellom Norge og Storbritannia er videreført med Lyse som en av fire eiere. På norsk side er det søkt anleggs- og handelskonsesjon og på britisk side er prosjektet medtatt i nettplanene og innstilt på en inntektsregulering som sikrer eierne av kabelen en minimumsavkastning samtidig som avkastning utover et angitt nivå tilfaller TSO (sentralnetteseier) på britisk side.

Underliggende driftsresultat fra gass- og varmevirksomheten ble på 45 millioner kroner, noe som er en forbedring på 26 millioner sammenlignet med fjoråret. Prisene på gass- og varme er knyttet opp mot kundenes alternative energibærere og skal være konkurransedyktige over tid. Økte markedspriser på elektrisitet og fossilt brensel har bedret dekningsbidraget på selskapets produkter siste år. Samlet ble det levert 688 GWh med gass og fjernvarme, noe som er en økning på 13 GWh fra 2016. Nysalget ble på 9 GWh fjernvarme og 9 GWh naturgass og biogass. Fjernvarmeleveransene baseres på spillvarme fra avfallsforbrenning, gass og elektrisitet. Fra og med 2018 skal fjernvarmeproduktet som leveres i fjernvarmeinfrastrukturen tilknyttet forbrenningsanlegget på Forus være klimanøytralt. Lyse distribuerer også den biogassen som IVAR produserer fra avløpslam og våtorganisk avfall. Distribusjonen av biogass forventes å øke betydelig i 2018, og økte biogassvolumer vil primært erstatte bruk av naturgass.

I sluttbrukermarkedet for strøm er konkurransen om kundene sterk, og flere landsdekkende leverandører forsøker å øke sin markedsandel i regionen. Tross en vedvarende skjerpet konkurransesituasjon har Lyse opprettholdt markedsposisjonen. Den positive utviklingen i kundetilfredsheten fortsetter, og det arbeides for å forbedre denne ytterligere. Våren 2017 lanserte Lyse nye solcelleprodukter, slik at Lyses kunder selv kan produsere deler av eget strømforbruk. Videre er det det inngått en samarbeidsavtale med BKK på hurtiglading, der Lyse og BKK sammen bygger infrastruktur for hurtiglading til privat- og næringsmarkedet på Vestlandet. Hensyntatt konkurransesituasjonen, vurderes driftsresultatet i sluttbrukervirksomheten som godt.

Investeringer innen forretningsområdet energi beløper seg til 644 millioner kroner. Hovedprosjektet er realisering av nytt kraftverk i Lysebotn hvor årets investering beløper seg til 415 millioner kroner. Fremdriften er i tråd med plan både hva angår kostnader og ferdigstilling, og kraftstasjonen planlegges idriftsatt til sommeren. Gass- og varmevirksomheten investerte 42 millioner kroner, i all hovedsak knyttet til videre utbygging av fjernvarmenettet mot Sandnes og Stavanger.

I Skangas, som eier og opererer en LNG verdikjede for produksjon og distribusjon av LNG til industri og shipping, har Lyse redusert sin eierandel fra 49 % til 30 %. Nedsalget ble gjennomført 22. juni 2017 og kjøper av aksjene var majoritetsaksjonæren i selskapet. Etter transaksjonen har Gasum OY en eierandel på 70 % i Skangas. Bokført verdi på Lyses gjenværende del av investeringen i Skangas beløper seg til 280 MNOK.

Telekom

Telekomvirksomheten består av den heleide digital-TV og internettleverandøren Altibox AS, og Lyses eierskap i en rekke fiberselskaper i Norge og Danmark. Lyses fibereierskap består av det heleide fiberselskapet Lyse Fiber AS og investeringsselskapet Lyse Fiberinvest AS, som er eierselskap for de øvrige fiberselskapene der Lyse har eierinteresser. Lyse Fiberinvest eier blant annet Viken Fiber AS (71 %), Bergen Fiber AS (37 %), Signal Bredbånd AS (100 %) og Istad Fiber AS (50 %). Bergen Fiber drives som felleskontrollert virksomhet sammen med BKK AS, og Istad Fiber som felleskontrollert virksomhet sammen med energikonsernet Istad AS i Molde. Viken Fiber er Norges største fiberselskap og bygger fibernett i Oslo-regionen. Viken Fiber har siden 2013 vært drevet som felleskontrollert virksomhet sammen med energikonsernet Glitre AS, men felleskontroll ble avviklet i desember 2017 og selskapet

konsolideres inn i Lyse-konsernet med Glitre som minoritet fra dette tidspunktet.

Virksomhetsområdet Telekom hadde en omsetning inkludert regnskapsmessig gevinst ved konsolidering av Viken Fiber på 3 686 millioner kroner i 2017. Forretningsområdet oppnådde et positivt driftsresultat før avskrivninger (EBITDA) på 1 800 millioner kroner, inkludert Viken gevinsten, mot 859 året før.

Virksomhetsområdet Telekom hadde i 2017 et underliggende driftsresultat på 485 millioner kroner, en reduksjon på 32 millioner fra 2016. Resultat før skatt for forretningsområdet ble 1 394 millioner kroner, mot 543 millioner i 2016. Hovedårsaker til den underliggende endringen er kostnader forbundet med høy veksttakt i etablerte og nye områder i 2017, samt kost ved at Altibox i 2017 lanserte en ny plattform for digitale underholdningsopplevelser. Den nye løsningen kombinerer tradisjonell digital TV og strømmetjenester og har blitt godt mottatt i markedet – men kostnadene ved å ha både gammel og ny løsning i drift treffer resultatet i 2017. Når den gamle TV løsningen er avviklet vil denne økte kostnaden opphøre. Samtidig har Altibox investert mer enn tidligere år i attraktivt underholdningsinnhold for å ytterligere styrke sin markedsposisjon.

Lyses televirksomhet hadde i 2017 rekordtilgang på nye kunder, 47 348 nye Altibox kunder kom til, noe som er den sterkeste organiske årsveksten siden oppstarten i 2002. Totalt har televirksomheten 493 802 aktive Altibox kunder. For åttende året på rad målte den uavhengige organisasjonen EPSI Altibox kundene til å være de mest tilfredse bredbånds-kundene i landet.

Investeringene innenfor Telekom utgjorde 769 millioner kroner i 2017, mot 747 millioner i 2016.

Resultatutviklingen framover er hovedsakelig knyttet til utviklingen i antall kunder, inntekt per kunde, driftskostnader per kunde og kostnader for etablering av fiberinfrastrukturen.

Elnett

Virksomhetsområdet elnett består av nettselskapet Lyse Elnett AS. Selskapet har i hovedoppgave å sikre sine kunder en stabil og sikker energiforsyning, kombinert med en mest mulig effektiv drift og utbygging av strømmettet i selskapets konsesjonsområde.

Lyse Elnett er eier av både regional- og distribusjonsnett. Selskapet drifter og vedlikeholder anlegg fra lavspenning, 230/400V, og opp til og med 132 kV. Elnettet består av 52 transformatorstasjoner, 3 704 nettstasjoner og 13 994 km linjer og kabler. Lyse Elnett AS er en monopolvirksomhet underlagt særskilt myndighetskontroll av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som setter rammer for nettvirksomheten, herunder inntektsrammen. Transportert energimengde i 2017 var på 5 671 GWh, på nivå med 2016 hvor man transporterte 5 665 GWh. Manglende leveranser på grunn av feil i Lyse Elnetts overføringsnett var 65 MWh, noe som gir en regularitet på 99,99 % i forhold til levert energi. Styret er tilfreds med leveransesikkerheten selskapet har vist de senere årene.

Virksomhetsområdet fikk i 2017 et underliggende driftsresultat på 242 millioner kroner, noe som er 19 millioner lavere enn året før. Hovedårsaken til reduksjon i driftsresultat er en lavere inntektsramme i 2017 sammenlignet med 2016.

Årets avbruddskostnader (KILE-kostnader) var på 19 millioner kroner, hvorav 5 millioner var planlagte og 14 millioner ikke-planlagte avbrudd. Tilsvarende tall for 2016 var totalt 16 millioner kroner. Gjennomsnittlig årlig KILE-kostnad for de tre forutgående år var på 19 millioner kroner.

Nettvirksomheten oppnådde en avkastning på nettkapitalen på 6,3 % i 2017, mot 10,2 % i 2016.

I 2017 ble det investert totalt 486 millioner kroner. Kapasitetsøkning for å bedre leveringssikkerheten, nyanlegg for boliger og næringsbygg, fornying av gamle anlegg samt utrulling av måle- og styringssystemer (AMS) utgjør den største andelen av investeringene. Virksomheten har ved utgangen av året 143 003 nettkunder mot 141 735 kunder året før.

Prosjektet med innføring av AMS hos alle strømkundene pågår for fullt, og utskiftingen skal være fullført innen 1. januar 2019. Lyse Elnett har ved utgangen av 2017 installert totalt 83 500 nye AMS-målere hos sine kunder. Nye strømmålere vil gi kundene en bedre oversikt over eget forbruk, samt bidra til at Lyse Elnett kan levere sine tjenester mer effektivt og med bedre kvalitet. Av investeringene gjort i 2016 er 94 millioner kroner knyttet til AMS-prosjektet.

Øvrige områder

Øvrige områder omfatter støttefunksjoner og Smartly-virksomheten.

Smartly AS er Lyse-konsernets virksomhet for tjenester i skjæringspunktet mellom energi og teknologi, herunder tjenester basert på det såkalte Tingenes Internett (Internet of things). Tingenes internett er et marked som fremdeles vurderes som umodent, hvor teknologien og lovverket er i stadig endring i tillegg til at det foreligger manglende standarder og uklare inntektsmodeller. Dette har preget resultatene siden oppstarten av selskapet. I 2017 ble årsresultat etter skatt - 48 millioner kroner, mot -130 millioner året før.

FINANSPOSTER

Netto finanskostnader før nedskrivning av finansielle eiendeler utgjorde 310 millioner kroner i 2017, en reduksjon på 75 millioner sammenlignet med 2016. Renter på ansvarlig lån til Lyses eiere ble 62 millioner kroner mot 70 millioner i 2016.

Rentekostnader på konsernets eksterne rentebærende gjeld (inklusive ansvarlig lån) utgjorde 345 millioner kroner i 2016, en reduksjon på 11 millioner fra 2016. Reduksjonen skyldes i hovedsak lavere markedsrenter og kredittpåslag.

Kortsiktige markedsrenter, eksempelvis 3 måneders NIBOR falt fra et gjennomsnittsnivå på 1,07 % i 2016 til 0,89 % i 2017. I tråd med konsernets finansstrategi er konsernets årsresultat moderat/lavt følsomt for endringer i markedsrenten på kort og mellomlang sikt. Av konsernets netto rentebærende gjeld (inkludert finansiell leasinggjeld) på 10 363 millioner kroner, er 7 170 millioner rentesikret ved rentebytteavtaler eller fastrentelån. I tillegg er renteeksponeringen til konsernet redusert gjennom iboende rentesikringer i nettvirksomheten og grunnrenteskatten.

SKATT

Skattekostnad økte med 165 millioner kroner fra 2016, og utgjorde 821 millioner kroner. Ordinær betalbar skatt beløper seg til 304 millioner kroner for 2017, mot 298 millioner kroner i 2016.

Kraftproduksjon ga en grunnrenteskatteskostnad på 437 millioner kroner i 2017, hvilket tilsvarer 53 % av konsernets skattekostnad. Tilsvarende beløp i 2016 var 416 millioner kroner og 63 % av skattekostnaden. Betalbar grunnrenteskatt er på 312 millioner kroner i 2017, mot 333 millioner kroner i 2016. Som en følge av vedtatt økning i skattesats for kraftproduksjon (grunnrenteskatt) med 1,4 % øker skattekostnaden med 9 millioner kroner for konsernet.

Skattebelastningen for vannkraftverk har de senere år økt betydelig. Fornybar vannkraft skattlegges i dag hardere enn noen annen næring i Norge. I kombinasjon med lave kraftpriser gir dette uønskede virkninger for nyinvesteringer og tiltrengte reinvesteringer. Styret uttrykker bekymring over den høye skattebelastningen på fornybar vannkraft.

RISIKO OG INTERNKONTROLL

De mest sentrale risikoene for Lyse-konsernet er knyttet til markedsoperasjoner, finansiell styring, prosjektaktiviteter, driftsaktiviteter og rammebetingelser. Håndtering av risiko er sentralt for verdiskapningen og en integrert del av forretningsdriften. Risikostyringen følges opp i forretningsområdene gjennom prosedyrer for risikoovervåking opp mot mål og risikorammer fastsatt av styret.

Lyse er eksponert for endringer i både det fysiske og finansielle kraftmarkedet, valuta-, rente- og finansieringsmarkedet. Styret vurderer årlig rammene for risikoeksponeringen. Det er etablert interne fullmakter og rammer for krafthandel, valutahandel og finansforvaltning.

I morselskapet Lyse AS er det etablert en investeringskomité som vurderer lønnsomhet og risiko knyttet til større enkeltinvesteringer i konsernet før investeringsbeslutning tas på selskapsnivå.

For Lyse er det betydelig volum- og prisrisiko knyttet til produksjon og handel med kraft. I det nordiske kraftmarkedet har nedbørsforhold, etterspørsel og markedsprisene på kull, olje og CO₂-kvoter betydning for markedsprisen på kraft. I kraftmarkedet anvender konsernet en aktiv risikostyring tilpasset den aktuelle markedsituasjonen. Målet er å oppnå maksimal risikojustert avkastning. All fysisk krafthandel på Nord Pool Spot og finansiell handel på NASDAQ omx omsettes i euro. Fremtidige inntekter i euro valutasikres over en fastsatt periode, slik at sikringsandelen økes fram mot leveringstidspunktet.

En sentral finansfunksjon i morselskapet samordner og ivaretar risikoen knyttet til renter, valuta og likviditet, inkludert refinansiering og nye låneopptak. Finansfunksjonen utøver sitt mandat i samsvar med gjeldende finansstrategi. Denne setter rammer for konsernets refinansieringsrisiko og likviditet slik at låneforfall og kapitalbehov for å gjennomføre planlagte drifts- og investeringsaktiviteter 6 måneder frem i tid til enhver tid skal være dekket av tilgjengelig likviditet. I tillegg til tilgjengelig likviditet har konsernet etablerte trekkfasiliteter gjennom et

banksyndikat. Konsernets rammer for renterisiko vurderes i lys av risikorammene på kraft, og har som formål å stabilisere konsernets årsresultat etter skatt. Renterisikoen styres ved at årsresultat etter skatt ikke skal svekkes utover fastsatte risikorammer ved en endring i markedsrenten på 1 prosentpoeng. Eksponeringer følges opp mot vedtatte rammer i finansstrategien og rapporteres regelmessig til konsernledelsen og styret.

Lyse har motpartsrisiko gjennom krafthandel og plassering av overskuddslikviditet. Før avtaleinngåelser blir kredittverdigheten til motpartene vurdert, og kredittrisikoen mot enkeltmotparter er begrenset gjennom finansstrategien av risikorammer basert på finansiell styrke og kredittkvalitet.

Prosessene i konsernets ulike verdikjeder er eksponert for operasjonell risiko. Drift og prosjektgjennomføring er eksponert mot operasjonell risiko i form av personskade, skade på miljøet, omdømmetap og økonomisk tap. Det arbeides systematisk og risikodrevet med håndtering av operasjonell risiko i konsernet. I det daglige håndteres risiko ved hjelp av prosedyrer, rutiner for avviksrapportering, beredskapsplaner og forsikringsdeknninger.

Lyse har et system for internkontroll som skal bidra til pålitelig finansiell rapportering. Internkontroll i finansiell rapportering følges opp løpende gjennom revisjonsutvalgets arbeid.

SAMFUNNSANSVAR OG YTRE MILJØ

En viktig del av Lyses formål er å skape verdier for samfunnet. Lyses oppdrag fra eierne er å drive forretningsdrift med stabil avkastning samtidig som konsernet skal være en regional samfunnsaktør. Lyse skal bygge langsiktige og framtidrettede infrastrukturløsninger. Samfunnsansvaret er innebygd i Lyses oppdrag.

Gjennom virksomheten gir Lyse viktige bidrag til å nå de nasjonale klimamålene. Lyse er den sjetteste forvalteren av fornybar energi i Norge, hovedsakelig gjennom å være produsent av vannkraft. I tillegg vil bruk av naturgass medføre mindre utslipp av CO₂ og mulighet for å ta i bruk biogass i samme infrastruktur. Lyse tar i bruk energi fra forbrenning av avfall i regionen. I stedet for at energien går til spille, brukes den til fjernvarme.

Lyse bygger og drifter viktig infrastruktur, og strømmettet utgjør 13 994 km linjer og kabler. Fibernettet har blitt en forutsetning og nødvendighet i et moderne samfunn.

Lyse har også bygget gassnett til næringslivskunder i Sør-Rogaland.

Lyses virksomhet utøves etter normal forretningspraksis der lønnsomhet prioriteres høyt og der overskuddet går tilbake til samfunnet. Hvert år betaler Lyse utbytte til eierkommunene i samsvar med en langsiktig utbyttepolitikk.

En nærmere redegjørelse av påvirkning på ytre miljø og hvordan samfunnsansvar er knyttet inn i konsernets virksomhet finnes under vignetten strategi og samfunnsansvar på nettstedet www.lysekonsern.no.

FORSKNING, UTVIKLING OG INNOVASJON

Hovedtyngden av konsernets forskning, utvikling og innovasjon retter seg mot å øke kompetansen og søke forretningsmuligheter i de enkelte selskaper og forretningsområder, samt i skjæringspunktet mellom energi og telekommunikasjon. Prioriterte områder i 2017 har vært konsepter innenfor sol, lading, lagring og styring av energi og effekt, samt digitalisering og «big data».

Aktivitetene har som mål å få kompetanse som er relevant, og som kan gi Lyse ny innsikt i eksisterende eller nye forretningsmuligheter, samtidig som vi skal styrke egen region gjennom samarbeid med lokale bedrifter, eierkommuner, samt universitet og utdanningsinstitusjoner.

Et eksempel på samarbeid med aktører i regionen er aktiviteter knyttet til EUs nye rammeprogram for forskning og innovasjon, Horizon 2020. Lyse inngår som industriell partner i Stavangers del av Triangulum-prosjektet, et av de største prosjektene i EUs rammeprogram med vekt på smarte og bærekraftige løsninger i fremtidens byer i Europa.

Lyse deltar i flere andre forskningsprosjekter sammen med både nasjonale og internasjonale universiteter, der flere av prosjektene mottar offentlig virkemiddelfinansiering. Lyse samarbeider tett med Universitetet i Stavanger, og 2017 er tredje året av en 8-årig samarbeidsavtale med en ramme på 30 millioner kroner innenfor områdene bærekraftig energi, smarte byer og digitale tjenester.

ORGANISASJON, HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

For å nå konsernets strategiske mål, er det avgjørende at Lyse er en attraktiv og konkurransedyktig arbeidsplass hvor ledelsen har et godt samarbeid med de ansatte og ansattes

organisasjoner. Målrettet kompetansestyring gjennom endring, intern mobilitet og optimal bruk av den ansattes kompetanse er sentrale stikkord i organisasjonsarbeidet.

Sykefraværet i konsernet har i 2017 vært på 3,66 % mot 4,27 % året før. Det var i løpet av 2017 fire skader som medførte sykefravær, med til sammen 19 dager. I 2016 var det fem skader som medførte sykefravær i til sammen 28 dager. Styret er tilfreds med at sykefraværet er lavere enn i 2016 og at dette isolert sett er forholdsvis lavt. Styret vil fortsatt følge skadeutviklingen nøye. Styret er opptatt av at konsernet har en proaktiv tilnærming til HMS, og ligger i forkant med risikoanalyser og andre tiltak.

Konsernet arbeider for å sikre likebehandling av medarbeidere gjennom rettferdige prosesser for rekruttering, fastsettelse av lønns- og arbeidsvilkår og utvikling. Lyse har null-toleranse mot trakassering og har som mål å være en arbeidsplass hvor det ikke forekommer diskriminering. Det følges særlig opp at det ikke skjer diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. For arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne foretas det individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver.

Ved utgangen av 2017 var det 1 199 ansatte i konsernet, mot 1 137 året før. Dette utgjorde 1 159 årsverk i 2017, mot 1 073 i 2016 fordelt på morselskap og heleide datterselskap. Nedleggelsen av Lyse Dialog avdeling Drammen og konsolidering av Viken Fiber inn i Lyse konsernet har hatt vesentlig innvirkning på antall ansatte i konsernet.

Det var ved utgangen av 2017 16 lærlinger innen energimontør, IKT- og salgsgagnene. Dette er to færre enn året før.

Turnover i konsernet er fortsatt relativt lav, selv om den har gått noe opp. For 2017 ligger turnover på 5,2 % mot 4,3 % året før. Av totalt antall ansatte, var det ved utgangen av 2017 29% kvinner og 71% menn, noe som er tilsvarende året før. Tre av syv i konsernledelsen er kvinner, mens det i konsernstyret er fire menn og fire kvinner.

EIERFORHOLD – EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Lyse er avhengig av tillit og aksept for å kunne utføre våre oppgaver, ikke minst i egen region. I den forbindelse vektlegges en klar og god eierstyring. Konsernet følger Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

innenfor de rammer som selskapets organisasjonsform og eierskap setter. Avvikene fra disse prinsippene er dermed i hovedsak knyttet til aksjenes omsettelighet, emisjoner og kapitalforhøyelser, samt prinsipper som skal følges dersom det kommer tilbud på virksomheten. Konsernets retningslinjer for eierstyring og virksomhetsledelse er tilgjengelige på www.lysekonsern.no. God og åpen kommunikasjon med eiere og samfunn, samt med de interessenter som berøres av konsernets virksomhet, vektlegges.

Styret i Lyse AS (konsernstyret) skal bestå av 8 medlemmer med personlige varamedlemmer. Styret, herunder leder og nestleder, utpekes av bedriftsforblyningen. To av styrets medlemmer utpekes av og blant selskapets ansatte. Styrets medlemmer utpekes for 2 år av gangen. Styret gjennomfører årlig en egenevaluering av arbeidsform, kompetanse samt samarbeidet med ledelsen. Styrets kompensasjonsutvalg gir blant annet tilrådning til styret i saker som gjelder selskapets vederlag til konsernsjefen. Styrets revisjonsutvalg støtter styrets arbeid med regnskapsavleggelse og internkontroll.

UTBYTTE OG RESULTATDISPONERING

Styret vil overfor generalforsamlingen 25. april 2018 foreslå at det for regnskapsåret 2017 deles ut et ordinært utbytte fra Lyse AS på 496 kroner per aksje, totalt 500 millioner kroner. Styret forslår videre at det overføres 663 millioner kroner til annen egenkapital i Lyse AS.

FRAMTIDSUTSIKTER

Styret mener at de siste 15 års strategi med diversifisering og vekst har vært vellykket. Svekkede resultater fra energivirksomheten som følge av lavere energipriser motvirkes nå av forbedrede resultater fra televirksomheten.

Styret vil videreføre denne strategien og fortsette utviklingen av Lyse-konsernet til et flernytte-selskap (multi-utility).

Framtidsutsiktene preges av forventninger om generelt lave energipriser. Dette utfordrer resultatene fra vårt forretningsområde Energi. Det er under bygging og prosjektering 3 nye kraftkabler til utlandet som skal komme fra vårt område, og som forventes i drift nærmere 2020. Det er ikke forventet at disse i vesentlig grad vil øke prisnivået på strøm, men de vil kunne bidra til at prissvingningene blir større. Styret har derfor lagt til grunn en større vekt på regulbarhet i vår

kraftproduksjon. Relativt lave kraftpriser og et skatteregime som ikke stimulerer hverken til utbedring eller nybygg innenfor vannkraft reduserer evnen til vekst innenfor forretningsområdet. Imidlertid vil det bli en viss vekst innenfor fjernvarme ettersom nye forsyningslinjer bygges til Sandnes og Stavanger sentrum.

Styret forventer stabile resultater fra virksomhetsområdet framover.

Innen telekom vil konsernet fortsette veksten, både som utbygger av fiberinfrastruktur og som tilbyder av teknologi- og innholdstjenester gjennom selskapet Altibox. Fiber har etablert seg som markedets ledende teknologi for bredbåndstjenester, samtidig som Lyse og de andre partnerne i Altibox-partnerskapet har oppnådd et nivå på kundemasse som er et godt utgangspunkt

for å videreutvikle posisjonen som en ledende utfordrer i bredbåndsmarkedet. Det er igangsatt et større forbedringsprosjekt innenfor forretningsområdet som forventes å gi betydelig effekt allerede fra regnskapsåret 2018. Styret forventer stabilt økende resultater fra televirksomheten de kommende år.

Forsyningsikkerhet er svært viktig innenfor alle områder i Lyse, ikke minst innen strømmettet. I årene framover vil det være et betydelig investeringsbehov for rehabilitering og fornying av dagens nett, samtidig som store samferdselsprosjekter stiller betydelige krav til tilpasninger og nybygg. Innføring av ny teknologi og smarte nett vil ha fokus de nærmeste årene, i kombinasjon med innføring av automatiske målere som skal slutføres i 2018. Styret forventer en stabil avkastning på investert kapital i årene framover.

Stavanger, 22. mars 2018

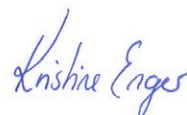
Harald Espedal
Styreleder

Reinert Kverneland
Nestleder

Pål Morten Borgli
Styremedlem

Kristine Enger
Styremedlem

Sissel Stenberg
Styremedlem

Irene Heng Lauvsnes
Styremedlem

Øyvind Strømfjord Edjassen
Styremedlem

Karen Ommundsen
Styremedlem

Eimund Nygaard
Adm. direktør/Konsernsjef

Erklæring 2017

Vi erklærer etter beste overbevisning at konsernregnskapet for 2017 er utarbeidet i samsvar med IFRS som fastsatt av EU, med krav til tilleggsopplysninger som følger av regnskapsloven, samt at årsregnskapet for morselskapet for 2017 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge og at regnskapsopplysningene gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, samt at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorene foretakene står overfor.

Stavanger, 22. mars 2018

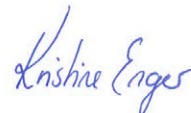
Harald Espedal
Styreleder

Reinert Kverneland
Nestleder

Pål Morten Borgli
Styremedlem

Kristine Enger
Styremedlem

Sissel Stenberg
Styremedlem

Irene Heng Lauvsnes
Styremedlem

Øyvind Strømfjord Edjassen
Styremedlem

Karen Ommundsen
Styremedlem

Eimund Nygaard
Adm.direktør/Konsernsjef

Resultatregnskap

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Salgsinntekter	9	6 713 255	6 360 664
Netto gevinst ved salg av virksomhet	4	974 545	276 673
Sum inntekter		7 687 800	6 637 337
Varekostnad	29	2 045 509	1 735 931
Lønnskostnad	10,11	899 054	951 855
Avskrivninger og nedskrivninger	16,17	851 433	849 760
Andre inntekter og kostnader	12	-233 990	240 868
Resultatandel tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	18	16 268	8 720
Konsesjonsavgifter og eiendomsskatt		174 344	172 389
Andre driftskostnader	13,17,29	861 022	834 698
Driftsresultat		3 074 160	1 843 116
			0
Finansinntekter	14	106 231	91 430
Finanskostnader	14	416 308	476 247
Nedskrivning av finansielle anleggsmidler	14	392	5 486
Resultat før skattekostnad		2 763 691	1 452 813
Overskuddsskatt	15	384 570	240 361
Grunnrenteskatt	15	436 769	416 238
Skattekostnad		821 339	656 599
Årsresultat		1 942 352	796 214
Tilordnet:			
Aksjonærer		1 938 174	800 559
Ikke-kontrollerende eierinteresser		4 178	-4 345

Utvidet resultat

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Årsresultat		1 942 352	796 214
Poster som ikke vil bli omklassifisert til resultatet:			
Andre pensjonseffekter	11,15	-11 618	42 311
Poster som kan bli omklassifisert til resultatet:			
Kontantstrømsikring valutaterminkontrakter	12	-154 727	219 563
Kontantstrømsikring rentebytteavtaler	12	16 907	47 306
Kontantstrømsikring eurolån	12	-66 217	44 307
Andel utvidet resultat tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	18	1 235	5 670
Valutaomregningsdifferanser tilknyttet selskap	18	35 010	-46 218
Valutaomregningsdifferanser datterselskap		2 765	-1 180
Sum poster som kan bli omklassifisert til resultatet		-165 027	269 448
Årets utvidede resultat		-176 645	311 759
Årets totalresultat		1 765 707	1 107 973
Tilordnet:			
Aksjonærer		1 761 529	1 112 319
Ikke-kontrollerende eierinteresser		4 178	-4 345
Årets totalresultat		1 765 707	1 107 974
Resultat pr aksje av totalresultat tilordnet selskapets aksjonærer		1 746	1 102

Balanse 31.12.

EIENDELER

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Anleggsmidler			
Fallrettigheter	16	105 301	105 301
Andre immaterielle eiendeler	16	1 417 010	158 339
Utsatt skattefordel grunnrente	15	153 815	185 190
Varige driftsmidler	17	20 368 319	15 845 913
Tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	18	874 816	2 227 225
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	7	1 265	1 137
Derivater	6,7,22	627 993	431 742
Andre fordringer	21	403 593	787 418
Sum anleggsmidler		23 952 112	19 742 265
Omløpsmidler			
Varer	20	214 592	218 315
Kundefordringer og andre fordringer	21	1 758 328	1 507 078
Derivater	6,7,22	61 105	34 100
Bankinnskudd, kontanter o.l.	23	3 505 153	2 062 478
Sum omløpsmidler		5 539 178	3 821 971
Sum eiendeler		29 491 290	23 564 238

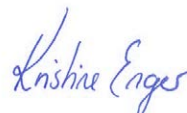
EGENKAPITAL OG GJELD

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Egenkapital			
Aksjekapital og overkurs	27	1 275 592	1 275 592
Annen egenkapital		7 075 708	5 775 808
Egenkapital tilordnet selskapets aksjonærer		8 351 300	7 051 400
Ikke-kontrollerende eierinteresser		533 310	12 063
Sum egenkapital		8 884 610	7 063 463
Gjeld			
Langsiktig rentebærende gjeld	24	13 042 837	9 724 183
Utsatt skatt	15	1 310 933	922 388
Utsatt skatt grunnrente	15	1 179 839	1 097 570
Pensjonsforpliktelse	11	248 113	235 323
Derivater	6,7,22	221 200	93 459
Avsetninger	25	41 502	47 429
Annen langsiktig gjeld	25	1 190 882	1 172 896
Sum langsiktig gjeld		17 235 306	13 293 248
Kortsiktig rentebærende gjeld	24	536 657	642 000
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	26	2 099 221	1 840 214
Betalbar skatt	15	615 759	631 358
Derivater	6,7,22	104 238	46 956
Avsetninger	26	15 500	47 000
Sum kortsiktig gjeld		3 371 375	3 207 528
Sum gjeld		20 606 681	16 500 775
Sum egenkapital og gjeld		29 491 290	23 564 238

Stavanger, 22. mars 2018

Harald Espedal
Styreleder

Reinert Kverneland
Nestleder

Pål Morten Borgli
Styremedlem

Kristine Enger
Styremedlem

Sissel Stenberg
Styremedlem

Irene Heng Lauvsnes
Styremedlem

Øyvind Strømfjord Edjassen
Styremedlem

Karen Ommundsen
Styremedlem

Eimund Nygaard
Adm.dirktør/Konsernsjef

Kontantstrømoppstilling

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Kontantstrøm fra driften			
Resultat før skattekostnad		2 763 691	1 452 813
Netto gevinst ved salg av virksomhet	4	-974 545	-276 673
Avskrivninger og nedskrivninger	16,17,14	852 217	855 246
Gevinst / tap salg driftsmidler		-707	4 780
Andre tap / gevinster netto klassifisert som drift	12	-233 990	240 868
Endringer i pensjonsforpliktelse	11	-7 806	-31 112
Netto finanskostnader	14	310 077	384 817
Resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	18	16 268	8 720
Endring kundefordringer og andre kortsiktige fordringer		-162 381	-173 636
Endring leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld		-51 791	411 876
Endringer i varelager		4 598	-78 609
Endringer i andre tidsavgrensninger		60 583	-115 137
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		2 576 214	2 683 953
Betalte renter	14	-333 489	-332 713
Betalte skatter		-650 101	-403 804
Netto kontantstrømmer fra driften		1 592 624	1 947 436
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	16,17	-1 892 505	-1 765 053
Innbetaling ved salg av varige driftsmidler		17 873	26 104
Netto inn- og utbetalinger lån til tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	18	19 056	1 161 615
Netto inn- og utbetaling aksjer i datterselskap	4	24 413	642 839
Netto inn- og utbetalinger andeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	18	451 946	-66 847
Netto inn- og utbetalinger investeringer tilgjengelig for salg		273	77 881
Netto inn- og utbetalinger øvrige finansielle anleggsmidler		-2 564	26 788
Kontanteffekt utgang datterselskaper		-1 247	-61 936
Netto kontantstrømmer brukt til investeringsaktiviteter		-1 382 755	41 391

Kontantstrømoppstilling forts.

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Innbetaling av egenkapital fra minoritet		4 000	7 000
Opptak av lån	24	3 050 000	2 075 000
Nedbetaling rentebærende gjeld	24	-1 336 099	-2 149 559
Betaling av finansielle leiefpliktelser		-10 219	-12 603
Utbytte betalt til selskapets aksjonærer		-480 000	-420 000
Netto kontantstrømmer brukt til finansieringsaktiviteter		1 227 682	-500 162
Endring i kontanter og kontantekvivalenter		1 437 551	1 488 665
Kontanter og kontantekvivalenter pr 1. januar		2 062 478	573 467
Kontanter ved oppkjøp av datterselskap		5 123	346
Kontanter og kontantekvivalenter pr 31. desember	23	3 505 153	2 062 478

Endringer i konsernets egenkapital

ENDRINGER I KONSERNETS EGENKAPITAL 2017

(Tall i hele tusen)	Note	Aksjekapital og overkurs	Annen egenkapital ikke resultatført	Annen egenkapital	Egenkapital tilordnet selskapets aksjonærer	Ikke-kontrollerende eierinteresser	Sum egenkapital
Egenkapital 1. januar 2017		1 275 592	154 585	5 621 223	7 051 401	12 063	7 063 463
Årsresultat		0	0	1 938 174	1 938 174	4 178	1 942 352
Utvidet resultatregnskap							
Kontantstrømsikring	12	0	-204 037		-204 037	0	-204 037
Omregningsdifferanse		0	37 775		37 775	0	37 775
Andel utvidet resultat tilknyttede selskaper	18	0	1 235	0	1 235	0	1 235
Andre pensjonseffekter	11	0	-11 618		-11 618	0	-11 618
Sum utvidet resultat etter skatt		0	-176 645	0	-176 645	0	-176 645
Årets totalresultat etter skatt		0	-176 645	1 938 174	1 761 529	4 178	1 765 707
Utbytte		0	0	-480 000	-480 000	0	-480 000
Tilgang datterselskap	4	0	-11 604	33 730	22 126	513 069	535 195
Investering i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	18	0	-47 245	47 245	0	0	0
Kapitalforhøyelser		0	0	0	0	4 000	4 000
Andre endringer ført direkte mot egenkapital		0	-7 942	4 185	-3 757	0	-3 757
Egenkapital 31. desember 2017		1 275 592	-88 850	7 164 558	8 351 300	533 310	8 884 610

SPESIFIKASJON AV ANNEN RESERVE

(Tall i hele tusen)	Note	Omregningsdifferanse	Sikring	Investeringer ført etter ek-metoden	Pensjoner	SUM
Balanse 1. januar 2017		116 434	-81 902	-11 092	131 147	154 585
Andre pensjonseffekter	11	0	0	0	-19 507	-19 507
Kontantstrømsikring	12	0	-261 249	0	0	-261 249
Skatt på kontantstrømsikring	15	0	59 540	0	0	59 540
Overført til annen egenkapital		-57 102		9 857	-2 380	-49 625
Tilgang datterselskap			-12 221	0	617	-11 604
Andel utvidet resultat tilknyttede selskaper	18	35 009	0	1 235	0	36 244
Valutaomregningsdifferanser datterselskap		2 764	0	0	0	2 764
Balanse 31. desember 2017		97 105	-295 832	0	109 877	-88 850

UTBYTTE

(Tall i hele tusen)	2017
Foreslått utbytte	500 000
Foreslått utbytte pr aksje	496

ENDRINGER I KONSERNETS EGENKAPITAL 2016

(Tall i hele tusen)	Note	Aksjekapital og overkurs	Annen egenkapital ikke resultatført	Annen egenkapital	Egenkapital tilordnet selskapets aksjonærer	Ikke-kontrollerende eierinteresser	Sum egenkapital
Egenkapital 1. januar 2016		1 275 592	-196 458	5 274 072	6 353 206	58 595	6 411 801
Årsresultat		0	0	800 559	800 559	-4 345	796 214
Utvidet resultatregnskap							
Kontantstrømsikring	12	0	311 175	0	311 175	0	311 175
Omregningsdifferanse		0	-47 398	0	-47 398	0	-47 398
Andel utvidet resultat tilknyttede selskaper	18	0	5 670	0	5 670	0	5 670
Andre pensjonseffekter	11	0	42 311	0	42 311	0	42 311
Sum utvidet resultat etter skatt		0	311 758	0	311 758	0	311 758
Årets totalresultat etter skatt		0	311 758	800 559	1 112 317	-4 345	1 107 972
Utbytte		0	0	-420 000	-420 000	0	-420 000
Avgang datterselskap	4	0	38 321	-38 321	0	-49 187	-49 187
Investering i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	18	0	0	2 022	2 022	0	2 022
Kapitalforhøyelser		0	0	0	0	7 000	7 000
Andre endringer ført direkte mot egenkapital		0	964	2 891	3 855	0	3 855
Egenkapital 31. desember 2016		1 275 592	154 585	5 621 223	7 051 400	12 063	7 063 463

SPESIFIKASJON AV ANNEN RESERVE

(Tall i hele tusen)	Note	Omregningsdifferanse	Sikring	Investeringer ført etter ek-metoden	Pensjoner	SUM
Balanse 1. januar 2016		163 832	-432 365	-16 761	88 837	-196 458
Andre pensjonseffekter	11	0	0	0	42 311	42 311
Kontantstrømsikring	12	0	416 352	0	0	416 352
Skatt på kontantstrømsikring	15	0	-105 173	0	0	-105 173
Overført til annen egenkapital		0	39 285	0	0	39 285
Andel utvidet resultat tilknyttede selskaper	18	-46 218	0	5 670	0	-40 548
Valutaomregningsdifferanser datterselskaper		-1 180	0	0	0	-1 180
Balanse 31. desember 2016		116 434	-81 902	-11 092	131 147	154 586

UTBYTTE

(Tall i hele tusen)	2016
Foreslått utbytte	480 000
Foreslått utbytte pr aksje	476

Oversikt over noter til konsernregnskapet

Side	Generelt	
25	Note 1	Generell informasjon
25	Note 2	Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene
40	Note 3	Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger
42	Note 4	Virksomhetssammenslutninger
45	Note 5	Segmentinformasjon
	Finansiell risiko og instrumenter	
51	Note 6	Finansiell risikostyring
58	Note 7	Finansielle instrumenter per målekategori
62	Note 8	Regnskapsmessig sikring
	Resultatposter	
64	Note 9	Inntekter
65	Note 10	Lønnskostnader
65	Note 11	Pensjoner
71	Note 12	Andre inntekter og kostnader
72	Note 13	Andre driftskostnader
73	Note 14	Finansposter
74	Note 15	Skatter
	Balanse	
78	Note 16	Immaterielle eiendeler
80	Note 17	Varige driftsmidler
82	Note 18	Tilknyttede selskapet og felleskontrollert virksomhet
87	Note 19	Nærstående parter
89	Note 20	Varer
90	Note 21	Kortsiktige fordringer
91	Note 22	Derivater
94	Note 23	Betalingsmidler (Likvide midler)
95	Note 24	Gjeld til kredittinstitusjoner
99	Note 25	Andre forpliktelser
101	Note 26	Kortsiktig gjeld
	Egenkapitalinformasjon	
102	Note 27	Aksjekapital og overkurs
	Andre opplysninger	
103	Note 28	Pantstillelser og garantier
104	Note 29	Leieavtaler
106	Note 30	Honorar til ekstern revisor
107	Note 31	Ytelser til ledende ansatte og styret
108	Note 32	Konsoliderte selskaper

1 Generell informasjon

Lyse er et norsk industrikonsern innenfor energi og telekommunikasjon. Virksomheten omfatter produksjon og salg av energi- og telekomprodukter, samt bygging, drift og vedlikehold av infrastruktur. Lyse selger energi- og telekomprodukter i så vel regionale som nasjonale markeder. Hovedmarkedet ligger i Sør-Rogaland.

Lyse eies av 16 kommuner i Sør-Rogaland. Hovedkontoret ligger i Breiflåtveien 18 i Stavanger. Konsernets obligasjons- og sertifikatlån er notert på Oslo Børs. Konsernregnskapet ble vedtatt av styret 22. mars 2018.

2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Disse prinsippene er benyttet på samme måte i alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår av beskrivelsen.

2.1 Basisprinsipper

Konsernregnskapet er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som er fastsatt av EU. Konsernregnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift.

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet med følgende modifikasjoner: Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler og forpliktelser (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet i note 3.

Endringer i regnskapsprinsipper og opplysninger

a) Nye og endrede standarder tatt i bruk av konsernet

IAS 7 Oppstilling over kontantstrømmer
 IFRS 12 Opplysninger om interesser i andre foretak
 IAS 12 Inntektsskatt
 Effekt fra det årlige forbedringsprosjektet 2014-2016

Endringene i standardene listet ovenfor hadden ingen vesentlig effekt på konsernregnskapet. Øvrige endringer som trådte i kraft for regnskapsåret 2017 var ikke aktuelle for konsernet.

b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse

Flere nye standarder, endringer i standardene og fortolkninger er pliktige for fremtidige årsregnskap. Blant de som konsernet har valgt å ikke tidlig anvende, er de vesentligste opplyst om nedenfor.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. Den ble utgitt i juli 2014 og erstatter IAS 39. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre kategorier: virkelig verdi over utvidet resultat, virkelig verdi over resultatet eller amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangsregnskapsføring av eiendelen. Klassifiseringen avhenger av enhetens forretningsmodell for styring av sine finansielle instrumenter og karakteristikken av kontantstrømmene til det enkelte instrumentet. Egenkapitalinstrumenter skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi over resultatet. Foretaket kan velge å presentere verdiendringene over utvidet resultat, men valget er bindende, og ved senere salg kan ikke gevinst/tap reklassifiseres over resultatet. Verdifall som skyldes kredittrisiko skal nå innregnes basert på forventet tap i stedet for dagens modell der tap må være pådratt. For finansielle forpliktelser viderefører standarden stort sett kravene i IAS 39. IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Det er fortsatt krav til sikringsdokumentasjon. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet forventer ingen vesentlige talleffekter av implementering av denne standarden. Implementeringstidspunkt er 01.01.2018.

IFRS 15 Inntekter fra kontrakter med kunder

IFRS 15 omhandler inntektsføring. Standarden fordrer en inndeling av kundekontrakten i de enkelte ytelsesplikter. En ytelsesplikt kan være en vare eller en tjeneste. Inntekt regnskapsføres når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og dermed har muligheten til å bestemme bruken av og kan motta fordelene fra varen eller tjenesten. Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende tolkninger. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018, men tidliganvendelse er tillatt. Det er ulike implementeringsmetoder som er tillatt for denne standarden. Konsernet velger høyst sannsynlig modifisert retrospektiv implementering. Konsernet har utarbeidet en analyse av konsekvenser hvor vesentlige endringer er oppsummert under. I tillegg til endringene spesifisert under forventes det mindre endringer i periodiseringer av inntekter i tillegg til ytterligere noteopplysninger. Implementeringstidspunkt er 01.01.2018.

Områder hvor det er identifisert vesentlige endringer av periodisering / klassifisering:

Anleggsbidrag:

Konsernet har ulike kategorier av anleggsbidrag. Anleggsbidrag som er knyttet til nettvirksomheten er vesentlig for konsernet. I dag inntektsføres mottatte anleggsbidrag i sin helhet når det er berettiget. Det er ikke foretatt en endelig konklusjon på hvordan dette skal behandles etter IFRS 15. Det foreligger potensielt flere løsninger:

1. Inntektsføre anleggsbidraget og samtidige kostnadsføre påløpte kostnader anleggsbidraget er ment å dekke slik at netto resultateffekt blir lik null.
2. Inntektsføre anleggsbidraget og periodisere inntekten over forventet kontraktstid med kunden som i realiteten er lik anleggets levetid.
3. Behandle anleggsbidraget som en investeringsreduksjon.

Størrelsen på årlig inntektsført anleggsbidrag er varierende. I 2017 er det inntektsført 79 millioner kroner i anleggsbidrag knyttet til nettvirksomheten. Dersom løsning blir inntektsføring over levetid vil konsernets inntekter bli redusert samtidig som en vil få en uopptjent inntekt i balansen. Beløpene vil være variable, men for året 2017 ville reduksjon i inntekter vært i underkant av 70 millioner kroner og uopptjent inntekt ville vært omtrent 200 millioner kroner. Dersom endelig konklusjon blir å behandle anleggsbidrag som investeringsreduksjon eller bruttoføre anleggsbidraget som salgsinntekt og varekost, vil bokført verdi på nettanlegg reduseres med omtrent 200 millioner kroner.

Øvrige anleggsbidrag utenfor nettvirksomheten vil inntektsføres og periodiseres over forventet kontraktstid med kunden. I dag inntektsføres anleggsbidraget i sin helhet når det er berettiget. Størrelsen på årlige anleggsbidrag er varierende. Det er inntektsført 18 millioner kroner i anleggsbidrag utenfor nettvirksomheten i 2017.

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og noteopplysning for leieavtaler. Standarden erstatter IAS 17 med tilhørende fortolkninger og trer i kraft i 2019. Det forventes at flere leieavtaler vil bli behandlet som finansielle i forhold til dagens omfang i konsernet. Dette skyldes at standarden legger opp til at alle leieavtaler skal balanseføres i tråd med en modell tilsvarende den for finansielle leieavtaler under IAS 17. Det er to unntaksregler for balanseføring i standarden: leie av eiendeler med lav verdi og kortsiktige leieavtaler med leieperiode på opptil 12 måneder. Ved balanseføring av leieavtaler vil det bli bokført en forpliktelse til å betale leie og en eiendel som representerer rettigheten til å bruke eiendelen. For forpliktelsen vil det bli beregnet en rentekostnad og for eiendelen vil det bli beregnet avskrivninger. Rentekostnadene og avskrivningene blir beregnet uavhengig av hverandre. Konsernet er i gang med å kartlegge alle leieavtaler som vil endre kategori fra operasjonell til finansiell leieavtale ved implementering av denne standard. Også her kan en velge mellom full retrospektiv eller modifisert retrospektiv implementering. Konsernet er i pågående prosess med å kartlegge omfanget og har ikke valgt ønsket implementeringsmetode. Planlagt implementeringstidspunkt er 01.01.2019.

Det er ingen andre identifiserte IFRS-er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

2.2 Konsolideringsprinsipper

a) Datterselskaper

Datterselskap er alle enheter som konsernet har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for variabilitet i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over enheten. Datterselskap konsolideres fra dagen kontroll oppstår, og dekonsolideres når kontroll opphører.

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Vederlaget som er ytt måles til virkelig verdi av overførte eiendeler og pådratte forpliktelser. Inkludert i vederlaget inngår også virkelig verdi av betingede eiendeler og forpliktelser. Utgifter til virksomhetssammenslutninger kostnadsføres når de påløper. Identifiserbare eiendeler og gjeld regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Ikke kontrollerende eierinteresser i det oppkjøpte foretaket måles enten til virkelig verdi eller til sin andel av det overtatte foretakets nettoeiendeler. Dersom summen av vederlaget, balanseført beløp av ikke kontrollerende eiere og virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet av tidligere eierinteresser overstiger virkelig verdi av identifiserbare nettoeiendeler i det oppkjøpte foretaket, balanseføres differansen som goodwill, jf. note 2.6. Er summen lavere enn selskapets nettoeiendeler, resultatføres differansen som gevinst i resultatregnskapet.

Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste og tap mellom konsernselskaper elimineres. Regnskapsprinsipper i datterselskaper omarbeides når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

b) Transaksjoner med ikke kontrollerende eiere

Transaksjoner med ikke kontrollerende eiere behandles som egenkapitaltransaksjoner. Ved kjøp av aksjer fra ikke kontrollerende eiere føres forskjellen mellom vederlaget og aksjenes forholdsmessige andel av balanseført beløp av nettoeiendeler i datterselskapet mot egenkapitalen til morselskapets eiere. Gevinst eller tap ved salg til ikke kontrollerende eiere føres tilsvarende mot egenkapitalen. Når konsernet ikke lenger har kontroll, måles eventuelle gjenværende eierinteresser til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre

regnskapsføring, enten som investering i tilknyttet selskap, felleskontrollert virksomhet eller finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om konsernet hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat reklassifiseres til resultatet.

c) Investeringer der egenkapitalmetoden er anvendt

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper er enheter der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt for investeringer der konsernet har mellom 20 og 50 prosent av stemmeberettiget kapital.

Felleskontrollert virksomhet er en felleskontrollert ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen, har rett til ordningens netto eiendeler. Felles kontroll oppnås ved at beslutninger om relevante aktiviteter etter kontrakt krever enstemmighet mellom partene som deler kontroll.

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet innregnes etter egenkapitalmetoden fra det tidspunktet betydelig innflytelse eller felles kontroll oppnås og inntil slik innflytelse opphører. Ved førstegangsinnregning vurderes tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet til anskaffelseskost. Konsernets andel av resultatet i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter innregnes i konsernets resultat. Tilsvarende innregnes konsernets andel av den balanseførte verdien av enhetene. Goodwill relatert til det tilknyttede selskapet og den felleskontrollert virksomheten blir inkludert i balanseført verdi av investeringen. Se punkt 2.6 for vurdering av nedskrivning.

Konsernets resultatandel fra investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet, er presentert på egen linje i resultatregnskapet. Endringer i utvidet resultat i disse investeringene er inkludert i konsernets utvidete resultat. Føringer direkte mot egenkapital i underliggende investering presenteres i konsernets egenkapitaloppstilling med konsernets andel. Urealisert gevinst knyttet til transaksjoner med tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er eliminert mot konsernets andel i virksomheten.

Når konsernets tapsandel overstiger investeringen i et tilknyttet selskap, reduseres konsernets balanseførte verdi til null og ytterligere tap regnskapsføres ikke med mindre konsernet har en forpliktelse til å dekke dette tapet.

Konsernets andel av urealisert fortjeneste på transaksjoner mellom konsernet og dets tilknyttede selskaper elimineres. Det samme gjelder for urealiserte tap med mindre transaksjonen tilsier en nedskrivning av den overførte eiendelen. Der det har vært nødvendig, er regnskapsprinsipper i de tilknyttede selskapene omarbeidet for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Gevinster og tap ved utvanning av eierandeler i tilknyttede selskaper er resultatført.

Når konsernet ikke lenger har betydelig innflytelse måles eventuelle gjenværende eierinteresser til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføring som finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om det tilknyttede selskapet eller den felleskontrollerte virksomheten hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat reklassifiseres til resultatet. Ved reduksjon av eierandel i tilknyttet selskap eller felleskontrollert virksomhet hvor konsernet opprettholder betydelig innflytelse, reklassifiseres også en forholdsmessig andel av beløp som tidligere er ført i utvidet resultat til resultatet. Dersom egenkapitalmetoden ikke opphører, for eksempel ved overgang fra tilknyttet selskap til felleskontrollert virksomhet, foretas det ikke ny måling av gjenværende eierinteresse.

d) Investeringer der bruttometoden er anvendt

Felleskontrollerte driftsordninger

Felleskontrollert driftsordning er en felleskontrollert ordning der konsernet og de andre deltakerne som har felles kontroll over enheten, har kontraktsmessige rettigheter til eiendelene og ansvar for forpliktelsene til enheten. Ved felleskontrollert

driftsordning må sentrale beslutninger knyttet til relevante aktiviteter være enstemmige. Ved vurdering av om en felleskontrollert ordning er en felleskontrollert driftsordning vurderes blant annet ordningens struktur, juridiske form, kontraktmessige avtaler og andre fakta og omstendigheter.

Konsernet innregner dets relative andel av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader i den felleskontrollerte driftsordningen. Ved inngåelse av transaksjoner med en felleskontrollert driftsordning hvor konsernet er deltaker, innregnes kun de andre partenes andel av gevinster og tap fra transaksjonen. Ved kjøp av eiendeler fra felleskontrollerte driftsordninger vil gevinst eller tap først resultatføres når eiendelen selges ut av konsernet. Tap resultatføres umiddelbart dersom transaksjonen indikerer reduksjon i netto salgsverdi på omløpsmidler eller verdifall på anleggsmidler.

Deleide kraftverk

Konsernets andel i deleide kraftverk regnskapsføres tilsvarende som felleskontrollerte driftsordninger, til tross for at det ikke er enstemmighet knyttet til relevante aktiviteter.

2.3 Segmentinformasjon

Segmentene er rapportert etter samme struktur som i konsernets interne rapportering til ledelsen. Et virksomhetssegment er en del av virksomheten som leverer produkter eller tjenester som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre virksomhetsområder.

2.4 Omregning av utenlandsk valuta

a) Funksjonell valuta

Funksjonell valuta fastsettes for hvert selskap i konsernet, basert på valutaen innenfor det primære økonomiske miljøet der hvert enkelt selskap i konsernet driver sin virksomhet. Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på dagskurs på transaksjonstidspunktet. Ved slutten av hver rapporteringsperiode omregnes monetære poster i utenlandsk valuta til sluttkurs, ikke-monetære poster måles til historisk kost omregnet på transaksjonstidspunktet og ikke-monetære poster i utenlandsk valuta som måles til virkelig verdi omregnes til valutakursene som gjaldt på tidspunktet for beregning av virkelig verdi. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden.

Dersom valutaposisjonen anses som kontantstrømsikring føres gevinster og tap som del av utvidet resultat.

b) Presentasjonsvaluta

Konsernets presentasjonsvaluta er NOK. Dette er også morselskapets funksjonelle valuta. Selskap med annen funksjonell valuta, omregnes til balansedagens kurs for balanseposter, inkludert goodwill, og til transaksjonskurs for resultatposter. Som en tilnærming til transaksjonskurs er månedlige gjennomsnittskurser benyttet. Omregningsdifferanser føres mot utvidet resultat. Ved tap av kontroll, betydelig innflytelse eller felles kontroll blir akkumulerte omregningsdifferanser knyttet til investering som er henført til kontrollerende eierinteresser resultatført. Ved delvis avhendelse av datterselskaper (ikke tap av kontroll) henføres den forholdsmessige andelen av akkumulerte omregningsdifferanser til ikke-kontrollerende eierinteresser.

2.5 Varige driftsmidler

Varige driftsmidler regnskapsføres til anskaffelseskost, med fradrag for avskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmiddelet. Låneutgifter som påløper under tilvirkning av varige driftsmidler balanseføres frem til eiendelen er klar til tiltenkt bruk. Anskaffelseskost kan også omfatte gevinster eller tap overført fra egenkapital som skyldes sikring av kontantstrøm i utenlandsk valuta ved kjøp av driftsmidler.

Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler blir balanseført. Periodisk vedlikehold blir balanseført med avskrivning over perioden frem til neste vedlikehold planlegges gjennomført. Eventuell restverdi på utskiftet eiendel fraegnes. Tomter avskrives ikke. Andre driftsmidler avskrives etter den lineære metode slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost avskrives til restverdi over forventet utnyttbar levetid:

Anlegg energi	3 - 75 år
Anlegg bredbånd	3 - 25 år
Anlegg nett	10 - 50 år
Andre bygg	33 - 50 år
Maskiner og inventar	3 - 12 år

Driftsmidlenes utnyttbare levetid, samt restverdi, vurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig. Når balanseført verdi på et driftsmiddel er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp, skrives verdien ned til gjenvinnbart beløp (note 2.7).

Gevinst og tap ved avgang driftsmidler resultatføres og utgjør forskjellen mellom salgspris og balanseført verdi.

2.6 Immaterielle eiendeler

a) Forskning og utvikling

Utgifter til forskning kostnadsføres når de påløper. Utgifter til utvikling balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utviklingen av en identifiserbar immateriell eiendel. Andre utviklingskostnader resultatføres når de påløper. Utviklingskostnader som tidligere er kostnadsført blir ikke balanseført i senere perioder. Balanseførte utviklingskostnader avskrives lineært fra tidspunktet for kommersialisering over den periode det er forventet å gi økonomiske fordeler. Balanseførte utviklingskostnader testes for verdifall når det foreligger nedskrivningsindikatorer.

b) Vannfallsrettigheter

Vannfallsrettigheter er balanseført til historisk anskaffelseskost. Det foreligger ikke hjemfallsrett, og vannfallsrettigheter er derfor vurdert til å være en tidsbegrenset eiendel og avskrives ikke.

c) Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttede selskaper er inkludert i investeringer i tilknyttede selskaper, og testes for nedskrivning som del av balanseført verdi på investeringen. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag av nedskrivninger. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke. Gevinst eller tap ved salg av en virksomhet inkluderer balanseført verdi av goodwill tilhørende den solgte virksomheten.

For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter. Allokeringen skjer til de kontantgenererende enheter eller grupper av kontantgenererende enheter som forventes å få fordeler av oppkjøpet.

d) Merkevarer

Sentrale merkevarer i konsernet testes årlig for verdifall og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for nedskrivninger. Tidsbegrensede merkevarer regnskapsføres til historisk kost med fradrag for lineære avskrivninger over forventet utnyttbar levetid.

e) Kundeporteføljer

Kundeporteføljer er balanseført til historisk anskaffelseskost med fradrag for avskrivninger. Kundeporteføljer har begrenset utnyttbar levetid og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

f) Driftsrettigheter

Kjøpte rettigheter regnskapsføres til historisk anskaffelseskost med fradrag for avskrivninger. Driftsrettighetene har begrenset utnyttbar levetid og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

2.7 Verdifall og nedskrivning på ikke finansielle eiendeler

Goodwill samt immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid avskrives ikke, men vurderes årlig for verdifall. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives, vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelenes balanseført verdi. En nedskrivning resultatføres med forskjellen mellom balanseførte verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall grupperes anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige kontantstrømmer (kontantgenererende enheter). Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke finansielle eiendeler (unntatt goodwill).

2.8 Varer

Varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi.

2.9 Aksjekapital og overkurs

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital.

2.10 Betalbar skatt og utsatt skatt

Skattekostnaden består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført bortsett fra når den relaterer seg til poster som blir regnskapsført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen. I disse tilfellene regnskapsføres også skatten direkte mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen.

Det er beregnet utsatt skatt på alle midlertidige forskjeller mellom skattemessige og konsoliderte regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld ved bruk av gjeldsmetoden. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres, eller når den utsatte skatten gjøres opp. Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidig skattbar inntekt vil foreligge, og at de midlertidige forskjellene kan fratrekkes i denne inntekten.

Beskatning av kraftproduksjonsvirksomheten

Utover alminnelig inntektsskatt belastes kraftproduksjonsvirksomheten med eiendomsskatt, naturressursskatt og grunnrenteskatt.

Grunnrenteskatt

Grunnrenteskatt utgjør 34,3 % av netto grunnrenteinntekt beregnet for hvert kraftverk. Grunnrenteinntekten blir beregnet på grunnlag av det enkelte kraftverkets produksjon time for time, multiplisert med spotprisen i den korresponderende timen. For leveranser av konsesjonskraft og for kraft på langsiktige kontrakter over syv år brukes faktisk kontraktpris. Den beregnede inntekten reduseres med faktiske driftskostnader, avskrivninger og en friinntekt for å komme frem til netto grunnrenteinntekt. Friinntekten fastsettes årlig på grunnlag av skattemessig verdi av driftsmidlene i kraftverket multiplisert med en normrente.

Negativ grunnrenteinntekt oppstått i et kraftverk kan fra og med 2007 samordnes mot positiv grunnrenteinntekt i andre kraftverk. Tidligere års negative grunnrente kan fremføres med renter mot senere positiv grunnrenteinntekt i samme kraftverk. Utsatt skattefordel knyttet til fremførbare underskudd og utsatt skatt knyttet til andre midlertidige forskjeller balanseføres for hvert kraftverk. Utsatt skattefordel balanseføres dersom denne kan sannsynliggjøres anvendt i løpet av en 15 års periode.

Naturressursskatt

Naturressursskatt er en overskuddsuavhengig skatt som beregnes på grunnlag av det enkelte kraftverks gjennomsnittlige produksjon de siste syv årene. Skattesatsen er satt til 1,3 øre/kWh. Overskuddsskatt kan avregnes mot betalbar naturressursskatt. Den andelen av naturressursskatten som overstiger overskuddsskatt, kan fremføres med renter til senere år, og blir balanseført som en forskuddsbetalt skatt (fordring).

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt for kraftverk blir beregnet på grunnlag av faktisk produksjon, med fradrag for faktiske driftskostnader og betalt grunnrenteskatt i det enkelte kraftverk. Inntektssiden i eiendomsskatten beregnes ut fra samme grunnlag som i grunnrentebeskatningen. Eiendomsskattegrunnlaget fremkommer ved å diskontere foregående fem års netto driftsinntekter i kraftverket med fastsatt rentesats etter skatteloven §18-8(9), med fradrag av nåverdien av kraftverkets beregnede kostnader til utskiftning av driftsmidler. Av eiendomsskattegrunnlaget beregnes fra 0,2 % til 0,7 % eiendomsskatt til den enkelte kommune. Eiendomsskatt presenteres som driftskostnad.

2.11 Pensjon

Konsernet har både ytelsesplaner og innskuddsplaner. Konsernet har også pensjonsordninger som går over driften.

Konsernets pensjonsforpliktelse er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenestepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter. Denne ordningen er lukket. Pensjonsansvar utover denne ordningen dekkes over drift.

Ytelsesplan

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering, og som er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskaper eller pensjonskasser. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av en eller flere faktorer slik som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av forpliktelsen på balansedatoen med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte framtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i renten på obligasjoner med fortrinnsrett utstedt i den valuta som forpliktelsen skal utbetales og med tilnærmet lik løpetid som utbetalingshorisonten av forpliktelsen.

Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Periodens pensjonskostnad og netto rentekostnad føres henholdsvis på lønnskostnader og finanskostnader.

Fellesordningen er en flerforetaksordning, dvs. at den forsikringstekniske risiko er fordelt mellom alle bedrifter som deltar i ordningen. De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som ligger til grunn for beregning av netto pensjonsforpliktelse baserer seg derfor på forutsetninger som er representative for hele fellesskapet. Lyse er i et fellesskap med andre bedrifter som har lukkede ordninger.

Pensjonsordningen er basert på et kjønns- og aldersnøytralt finansieringssystem, og premiene baseres på gjennomsnittsberegning for samtlige medlemmer av pensjonsordningen.

Innskuddsplan

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor konsernet betaler faste bidrag til en separat juridisk enhet. Konsernet har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere bidrag i tilfelle enheten ikke har nok midler til å betale alle ansatte ytelser knyttet til opptjening i inneværende og tidligere perioder. Ved innskuddsplaner betaler konsernet innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller frivillig basis. Konsernet har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er blitt betalt. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere framtidige innbetalinger.

Pensjon over drift

Konsernet har pensjonsordninger som går over drift og som blir behandlet som en ytelsesordning.

2.12 Avsetninger

Konsernet regnskapsfører avsetninger for miljømessige utbedringer, restrukturering og rettslige krav når: a) det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser, b) det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør i form av en overføring av økonomiske ressurser og c) forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet. Det avsettes ikke for fremtidige driftstap.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og spesifikk risiko for forpliktelsen. Økningen i forpliktelsen som følge av endret tidsverdi føres som finanskostnad.

2.13 Inntektsføring

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og avslag. Konserninternt salg elimineres. Salg resultatføres når inntekten kan måles pålitelig, det er sannsynlig at de økonomiske fordelene knyttet til transaksjonen vil tilflyte konsernet og spesielle kriterier knyttet til formene for salg er oppfylt. Salg vurderes ikke å kunne måles pålitelig før alle betingelser knyttet til salget er innfridd. Konsernet baserer estimatene for regnskapsføring på historikk, vurdering av type kunde og transaksjon samt eventuelle spesielle forhold knyttet til den enkelte transaksjon.

a) Salg av varer

Salg fra forretningsområdene Energi, Telekom, Elnett samt Andre resultatføres når en enhet innenfor konsernet har levert produktet til kunden, og det ikke er uoppfylte forpliktelser knyttet til varen.

Inntektsført nettleie fra forretningsområdet Elnett tilsvarer periodens leverte volum avregnet til den til enhver tid fastsatte tariff. Mer-/mindreinntekt defineres etter IFRS som regulatorisk gjeld/eiendel som ikke kvalifiserer til balanseføring. Dette begrunnes med at det ikke er inngått kontrakt med en bestemt kunde, og at fordringen er betinget av en framtidig leveranse. Inntekten det enkelte år kan derfor avvike i forhold til inntektsnivået som tillates av regulator (NVE). Tarifene styres ut fra formålet om at den årlige inntekten skal være i samsvar med tillatt inntektsnivå.

b) Salg av tjenester

Salg av tjenester resultatføres i den perioden tjenesten utføres.

c) Renteinntekter og utbytte

Renteinntekter regnskapsføres når de er opptjent, mens utbytte resultatføres når rett til utbytte oppstår.

d) Sluttbrukersalg og kraftkjøpskostnader i Energisegmentet

Produksjon av kraft og sluttbrukersalg inngår i forretningsområdet energi som styres som en enhet. Kraft som selges til Nordpool og kjøpes tilbake for salg til sluttbruker elimineres i segmentets og konsernets omsetning og varekostnad. Se note 9 for ytterligere informasjon.

2.14 El-sertifikater

El-sertifikater som mottas som følge av sertifikatberettiget produksjon inntektsføres på produksjonstidspunktet til virkelig verdi. Beholdningen av mottatte el-sertifikater i produksjonsvirksomheten presenteres som varelager i balansen og er vurdert til laveste av verdien på tildelingstidspunktet og netto realisasjonsverdi.

I sluttbrukervirksomheten vil det ved salg av strøm kostnadsføres et estimat på utgifter knyttet til kjøp av el-sertifikater på det solgte volumet. Avsetning, som det ikke er dekning for gjennom kjøpte el-sertifikater, regnskapsføres som kortsiktig gjeld målt til markedspris. Kjøpte el-sertifikater regnskapsføres til anskaffelseskost. Hvis beholdningen av el-sertifikater overstiger avsetningsbehov, presenteres overskytende som varelager. Beholdningen vurderes da til laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi.

2.15 Konesjonskraft, konesjonsavgift og erstatninger

Konesjonskraft inntektsføres ved levering i henhold til fastsatt konesjonskraftpris. Konsernet har pr. 31.12.2017 ingen konesjonskraftavtaler som gjøres opp finansielt. Det betales årlig konesjonsavgifter til stat og kommuner for den økning av produksjonsevnen som innvinnes ved regulering og vannoverføringer. Konesjonsavgifter blir kostnadsført når de påløper.

Konsernet betaler erstatninger til grunneiere for å få bruksrett til vannfall og grunn. I tillegg utbetales erstatninger til andre for skade påført skog, grunn og lignende. Erstatningsutbetalingene er dels engangsutbetalinger og dels løpende i form av utbetalinger eller plikt til å levere erstatningskraft/fristrøm. Nåverdien av forpliktelsene knyttet til årlige erstatninger og erstatningskraft/fristrøm er klassifisert som avsetninger (se note 25). Årlige betalinger føres som andre driftskostnader, mens engangsoppgjør regnskapsføres mot forpliktelsen.

2.16 Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd innregnes netto i resultat og balanse. Der tilskudd er knyttet til aktiviteter som innregnes i resultatregnskapet direkte, er tilskudd behandlet som en reduksjon av de kostnader som knytter seg til aktiviteten som tilskuddet er ment å skulle dekke. Der tilskuddet er knyttet til prosjekter som innregnes i balansen, er tilskuddet behandlet som en reduksjon av beløp innregnet i balansen.

2.17 Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler der konsernet er leietaker og en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap fortsatt ligger hos utleier, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetaling ved operasjonelle avtaler kostnadsføres lineært over leieperioden.

I leieavtaler hvor konsernet er utleier er eiendelene som er utleid presentert som anleggsmidler i balansen. Leieinntektene inntektsføres etterhvert som de opptjenes.

2.18 Finansielle leieavtaler

Leieavtaler hvor konsernet overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, er finansielle leieavtaler. Ved leieperiodens begynnelse balanseføres finansielle leieavtaler til et beløp tilsvarende det laveste av virkelig verdi og minsteleiens nåverdi, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Ved beregning av leieavtalens nåverdi benyttes den implisitte rentekostnaden i leiekontrakten dersom det er mulig å beregne denne, i motsatt fall benyttes selskapets marginale lånerente. Direkte utgifter knyttet til etablering av leiekontrakten er inkludert i eiendelens kostpris. Tilsvarende beløp er bokført som langsiktig gjeld som reduseres i takt med leiebetalinger og beregnet rente.

Det benyttes samme avskrivningstid som for selskapets øvrige sammenlignbare eiendeler. Dersom det ikke foreligger en rimelig sikkerhet for at selskapet vil overta eierskapet ved utløpet av leieperioden, avskrives eiendelen over den korteste av leieavtalens løpetid og eiendelens estimerte utnyttbare levetid.

2.19 Utbytte

Utbyttebetalinger til morselskapets aksjonærer klassifiseres som gjeld fra og med det tidspunkt utbyttet er fastsatt av generalforsamlingen.

2.20 Finansielle instrumenter

Konsernet klassifiserer finansielle instrumenter i følgende kategorier: a) til virkelig verdi over resultatet, b) finansielle instrumenter til virkelig verdi ført over utvidet resultat, c) utlån og fordringer d) finansiell gjeld målt til amortisert kost og e) finansielle eiendeler tilgjengelige for salg. Klassifiseringen avhenger av instrumentets art og funksjon og bestemmes ved anskaffelse.

a) Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er finansielle eiendeler holdt for omsetning. En finansiell eiendel klassifiseres i denne kategorien dersom den primært er anskaffet med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Derivater klassifiseres som holdt for omsetning, med mindre de er en del av en regnskapsmessig sikring (se kategorien under). Eiendeler og forpliktelser i denne kategorien klassifiseres som omløpsmidler/kortsiktig gjeld dersom det forventes at de vil bli gjort opp innen 12 måneder, ellers klassifiseres de som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Instrumenter som er holdt med formål for trading klassifiseres som kortsiktig.

b) Finansielle instrumenter til virkelig verdi ført over utvidet resultat

Et derivat som er utpekt som sikringsinstrument i en kontantstrømsikring og som kvalifiserer for regnskapsmessig sikring klassifiseres i denne kategorien. Sikringsinstrumenter balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt som sikringskontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi på hver balansedag. Den etterfølgende regnskapsføringen av gevinster og tap beskrives i avsnitt 2.21.

c) Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke derivative finansielle eiendeler med fastsettbare betalinger som ikke omsettes i et aktivt marked. Disse klassifiseres som omløpsmidler med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. I så fall klassifiseres de som anleggsmidler. Utlån og fordringer klassifiseres som kundefordringer og andre fordringer.

d) Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontanter, bankinnskudd, andre kortsiktige, lett omsettelige investeringer med maksimum tre måneders opprinnelig løpetid og trekk på kassekreditt. I balansen er kassekreditt inkludert i lån under kortsiktig gjeld.

e) Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost

I denne posten inngår rentebærende gjeld, leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld.

Lån regnskapsføres til virkelig verdi når utbetaling av lånet finner sted, med fradrag for transaksjonskostnader. I etterfølgende perioder regnskapsføres lån til amortisert kost beregnet ved bruk av effektiv rentemetode. Forskjellen mellom det utbetalte lånebeløpet (fratrasket transaksjonskostnader) og innløsningsverdien resultatføres over lånets løpetid.

Lån klassifiseres som kortsiktig gjeld med mindre det foreligger en ubetinget rett til å utsette betaling av gjelden i mer enn 12 måneder fra balansedato.

f) Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke derivater finansielle eiendeler som man velger å plassere i denne kategorien, eller som ikke er klassifisert i noen annen kategori. Egenkapitalinstrumenter i denne kategorien klassifiseres som anleggsmidler så sant ikke investeringen forfaller eller ledelsen har til hensikt å selge investeringen innen 12 måneder fra balansedagen.

Presentasjon av derivater i resultat og balanse

Derivater er presentert på egne linjer i balansen under henholdsvis eiendeler og gjeld. Derivater presenteres som kortsiktig dersom det forventes at de vil bli gjort opp innen 12 måneder, ellers klassifiseres de som langsiktig. Finansielle kraftkontrakter holdt for handelsformål presenteres alltid som kortsiktig. Derivater presenteres brutto i balansen så langt det ikke foreligger juridisk rett til motregning, og slik motregning faktisk vil bli benyttet i de løpende kontantoppgjør under kontraktene. I de sistnevnte tilfeller vil de aktuelle kontraktene presenteres netto i balansen. I resultatregnskapet vises endring i virkelig verdi av derivater på egen linje under drift, andre tap/gevinster netto. Verdiendring som klassifiseres som finanskostnad / -inntekt spesifiseres i note 14.

Innregning og måling

Førstegangsinnregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når foretaket blir part i instrumentets kontraktsbetingelser.

Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres ved overgang av risiko.

Ved førstegangsinnregning måles eiendelen eller forpliktelsen til virkelig verdi. Finansielle eiendeler eller -forpliktelser som ikke er til virkelig verdi over resultatet tillegges transaksjonsutgifter som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av instrumentet. Transaksjonskostnader for andre instrumenter resultatføres.

Etterfølgende måling

Finansielle instrumenter i kategoriene finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet og finansielle instrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat, måles til virkelig verdi.

Instrumenter som er øremerket som sikringsinstrumenter er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring og omtales i eget avsnitt.

Finansielle instrumenter i kategoriene fordringer og finansiell gjeld måles til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentemetode. Kundefordringer blir innregnet til opprinnelig fakturabeløp og nedskrevet dersom det har inntruffet tapsutløsende hendelser som kan måles pålitelig og vil innvirke på betalingen av fordringen. Kundefordringene er således målt til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Renteelementet er sett bort fra dersom det er uvesentlig, og dette er tilfellet for de aller fleste av konsernets kundefordringer.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg måles til virkelig verdi. Investeringer i egenkapitalinstrumenter som ikke har noen notert markedspris i et aktivt marked, og hvis virkelig verdi ikke kan måles på en pålitelig måte, måles til anskaffelseskost redusert med nedskrivning.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av finansielle instrumenter klassifisert til virkelig verdi over resultatet, medtas i resultatregnskapet under andre inntekter og kostnader i den perioden de oppstår. Når verdipapirer klassifisert som tilgjengelig for salg selges eller nedskrives, føres samlet verdiregulering som er regnskapsført i utvidet resultat over resultatet som gevinst eller tap fra investeringer i verdipapirer. Se eget avsnitt for verdifall på finansielle eiendeler.

Fraregning

Finansielle eiendeler fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra den finansielle eiendelen opphører, eller når disse rettighetene er blitt overført, og konsernet i hovedsak har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet.

Finansielle forpliktelser fjernes fra balansen når den har opphørt, det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Verdifall på finansielle eiendeler**a) Eiendeler balanseført til amortisert kost**

Konsernet vurderer ved hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. Tap ved verdifall av en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler innregnes bare dersom det er objektive indikasjoner på verdifall som et resultat av en eller flere hendelser som har inntruffet og om dette påvirker fremtidige estimerte kontantstrømmer på en måte som kan måles pålitelig. Størrelsen på tapet måles til differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente. Eiendelens balanseførte verdi reduseres og tapet innregnes i resultatregnskapet. Dersom verdifall senere reduseres, og reduksjonen objektivt kan knyttes til en hendelse som inntreffer etter at verdifallet ble innregnet, skal det tidligere tapet reverseres i resultatregnskapet.

b) Eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg

Konsernet vurderer ved hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. For egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg, vil en vesentlig eller langvarig reduksjon i virkelig verdi av instrumentet under anskaffelseskost være en indikasjon på at eiendelen er utsatt for verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, og verdireduksjonen tidligere har vært ført mot utvidet resultat, skal det kumulative tapet som er innregnet i utvidet resultat omklassifiseres til resultatregnskapet. Beløpet måles som differansen mellom anskaffelseskost og dagens virkelige verdi, med fradrag for tap ved verdifall som tidligere er resultatført. Tap ved verdifall innregnet i resultatregnskapet for en investering i et egenkapitalinstrument skal ikke reverseres over resultatregnskapet.

2.21 Derivater og sikring

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi på hver balansedag. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Konsernet klassifiserer derivater som inngår i en regnskapsmessig sikring som:

- a) sikring av variabilitet i kontantstrømmer tilknyttet en svært sannsynlig fremtidig transaksjon (kontantstrømssikring)
- b) sikring av virkelig verdi av en balanseført eiendel eller forpliktelse (virkelig verdisikring)

Ved inngåelsen av sikringstransaksjonen dokumenterer konsernet sammenhengen mellom sikringsinstrumentene og sikringsobjektene, formålet med risikostyringen og strategien bak de forskjellige sikringstransaksjonene. Konsernet dokumenterer også hvorvidt derivatene som benyttes er effektive til å utligne endringene i virkelig verdi eller kontantstrøm knyttet til sikringsobjektene. Slike vurderinger dokumenteres både ved sikringens inngåelse og løpende i sikringsperioden.

Virkelig verdi av derivatene brukt i sikringsrelasjoner er vist i note 22. Endring i egenkapitalen knyttet til derivater som anvendes i en regnskapsmessig sikring er vist i Endringer i konsernets egenkapital. I tillegg til derivater er langsiktig lån i EUR utpekt som sikringsinstrument i kontantstrømsikring. Lånet ble inngått i 2015.

Se note 6 og 12 for ytterligere informasjon.

a) Kontantstrømsikring

Den effektive delen av endring i virkelig verdi på derivater som inngås og kvalifiserer som sikringsinstrument i kontantstrømsikring, regnskapsføres direkte i utvidet resultat. Tap og gevinst på den ineffektive delen resultatføres som andre inntekter og kostnader hva gjelder sikringsinstrumenter for valuta, og under finans hva gjelder sikringsinstrumenter for renter.

Sikringsgevinster eller tap som er ført over utvidet resultat i egenkapitalen omklassifiseres til resultatregnskapet i den perioden sikringsobjektet påvirker resultatregnskapet (for eksempel når det planlagte sikrede salget finner sted). Gevinst eller tap som knytter seg til den effektive del av rentebytteavtaler som sikrer lån med flytende rente resultatføres under finanskostnader. Gevinsten eller tapet som knytter seg til den ineffektive delen resultatføres som andre inntekter og kostnader. Når den planlagte transaksjonen som sikres fører til balanseføring av en ikke finansiell eiendel (for eksempel varige driftsmidler), omklassifiseres gevinst og tap som tidligere er ført i utvidet resultat som justering av anskaffelseskost for eiendelen.

Når et sikringsinstrument utløper eller selges, eller når en sikring ikke lenger tilfredsstill kriteriene for sikringsbokføring, forblir samlet gevinst eller tap ført over utvidet resultat i egenkapitalen og blir omklassifisert til resultatet samtidig med resultatføringen av den planlagte transaksjonen. Hvis en sikret transaksjon ikke lenger forventes å bli gjennomført reverseres bokført beløp i egenkapitalen umiddelbart til resultatregnskapet som andre inntekter og kostnader.

b) Virkelig verdisikring

Endringer i virkelig verdi på derivater som inngås og kvalifiserer for virkelig verdisikring, og som er effektive, føres over resultatregnskapet sammen med endringen i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen på den tilhørende sikrede eiendel eller forpliktelse. Gevinst eller tap knyttet til den ineffektive del resultatføres som andre inntekter og kostnader. Dersom sikringen ikke lenger oppfyller kriteriene for sikringsbokføring, vil regnskapsført effekt av sikringen for sikringsobjekter som føres til amortisert kost, amortiseres over perioden fram til instrumentets forfall.

c) Derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring

Endringer i virkelig verdi på derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring, resultatføres som andre inntekter og kostnader. Dette vil også være aktuelt for konsernets avtaler om kjøp og salg av ikke finansielle gjenstander som gjøres opp finansielt.

Et innebygd derivat separeres fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat hvis alle følgende forutsetninger er oppfylt:

1. De økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved det innebygde derivatet ikke er nært relatert til de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen til vertskontrakten
2. Et separat instrument med de samme betingelser som det innebygde derivatet ville tilfredsstill definisjonen av et derivat
3. Det kombinerte instrumentet (hovedkontrakt og innebygd derivat) ikke blir målt til virkelig verdi med endringer i verdien innregnet i resultatet

3

Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og baseres blant annet på historisk erfaring samt forventninger om fremtidige hendelser. Anvendte regnskapsestimater kan som følge av dette avvike fra det endelige utfallet, og dermed medføre en vesentlig korreksjon av bokførte verdier det kommende året. Fremtidige endringer i forutsetningene blir reflektert i regnskapet når de oppstår. Estimater og forutsetninger som anvendes for vesentlige balanseførte eiendels- og gjeldsposter omtales nedenfor. Se også notehenvvisninger for ytterligere detaljer.

REGNSKAPSPOST

	Note	Bokført verdi
Varige driftsmidler	17	20 368 319
Tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	18	874 816
Immaterielle eiendeler	16	1 522 311
Utsatt skattefordel grunnrente	15	153 815
Finansielle instrumenter som ikke handles i aktivt marked (Virkelig verdi hierarki nivå 2 og 3)	7	364 925
Pensjonsforpliktelse	11	-248 113

Viktige regnskapsestimater

Varige driftsmidler, brukstid

Varige driftsmidler avskrives over forventet brukstid. Dette danner grunnlag for årlige avskrivninger i resultatregnskapet. Forventet brukstid estimeres på bakgrunn av erfaring, historikk samt skjønnsmessige vurderinger knyttet til fremtidig bruk. Det gjennomføres endring i avskrivningsplanene dersom det oppstår endringer i disse estimatene.

Estimering av verdifall på anleggsmidler

Konsernet har betydelige investeringer i varige driftsmidler, immaterielle eiendeler samt tilknyttet selskap. Det gjennomføres nedskrivningstester når indikatorer på mulige verdifall foreligger. Slike indikatorer kan være endringer i markedspriser, avtalestrukturer, negative hendelser eller andre driftsforhold. I tillegg testes enkelte eiendeler årlig for verdifall. Det gjennomføres nedskrivninger såfremt bokført verdi overstiger gjenvinnbart beløp (se note 2.7). Gjenvinnbart beløp fra kontantgenererende enheter er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Ved beregning av gjenvinnbart beløp gjøres en rekke estimater vedrørende fremtidige kontantstrømmer hvor salgspris, salgsvolum, driftsmarginer samt avkastningskrav er de viktigste faktorene.

Virkelig verdi på derivater og andre finansielle instrumenter herunder aksjer

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel unoterte derivater) fastsettes ved å benytte verdsettelsesteknikker. Konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på markedsforskningene på balansedagen.

For langsiktige finansielle kraftkontrakter og kraftkontrakter som ikke faller inn under eget bruk-unntaket etter IAS 39.5, er virkelig verdi delvis beregnet basert på forutsetninger som ikke er observerbare i markedet. I tillegg til informasjon som er tilgjengelig i markedet benytter ledelsen seg av beste skjønn.

Noen av forutsetningene som brukes er priskurver for råvarer, valuta- og rentebaner og WACC.

Pensjonsforpliktelser

Det brukes skjønn og estimater på en rekke parametre ved beregning av pensjonforpliktelse. Ytelsespensjon beregnes ut fra et sett valgte økonomiske og aktuarielle forutsetninger. Endring i parametre som diskonteringsrente, fremtidig lønnsregulering etc. vil kunne gi til dels store utslag i beregnet pensjonsforpliktelse.

Utsatt skatt grunnrente

Balansføring av utsatt skattefordel på negativ grunnrenteinntekt til fremføring bygger på en prognose over fremtidig skattepliktig grunnrenteinntekt per kraftverk. Negativ grunnrenteinntekt som kan sannsynliggjøres anvendt i løpet av en femten års periode balanseføres. Prognosen bygger blant annet på estimater over fremtidige produksjonsvolumer, kraftpriser, produksjonsrelaterte kostnader samt rentenivå. Det er lagt til grunn et konservativt prisbilde på kraft i fremtidige prognoser.

Fremtidig rentenivå på statskasseveksler ligger mellom 0,4 % til 1,6 %. Enhver endring i disse forutsetningene kan få betydning for hvor mye av den negative grunnrenteinntekten til fremføring som kan balanseføres. I tillegg kan fremtidige endringer i kraftverksbeskatningen medføre endringer i balanseført utsatt skattefordel.

Balansført utsatt skattefordel på negativ grunnrenteinntekt forventes utnyttet fullt ut fra tre til ti år frem i tid.

Det er ikke balanseført utsatt skattefordel på negativ grunnrenteinntekt utover dette.

Skjønnsmessige vurderinger

Ikke finansielle kraftkontrakter

Ikke finansielle kraftkontrakter hvor "netto finansielt oppgjør" er mulig behandles som finansielle kontrakter i tråd med IAS 39 og bokføres til virkelig verdi over resultatet.

Kontrakter som er inngått og holdes med tanke på eget bruk regnskapsføres ved levering som følge av eget bruk-unntaket. Ved vurdering av hvilke kontrakter som vil falle inn under definisjonen av et finansielt instrument, og hvilke kontrakter som faller utenfor primært som følge av eget bruk - unntaket, benyttes beste skjønn basert på kriteriene i IAS 39.

Vurdering påkostning / vedlikehold

Vedlikeholds- og påkostningsutgifter som genererer fremtidige økonomiske fordeler balanseføres så lenge kriteriene for balansføring er oppfylt. Det foretas skjønnsmessige vurderinger i forhold til om utgiften er påkostning (aktivering) eller vedlikehold (kostnadsføring). Sentrale momenter i vurderingen er om utgiftene vil ha fremtidige økonomiske fordeler og kan måles pålitelig. Løpende vedlikehold kostnadsføres. Se for øvrig note 2.5.

4 Virksomhetssammenslutninger

KONSERNET HAR HATT FØLGENDE NETTO GEVINST VED SALG AV VIRKSOMHET I 2017

(Tall i hele tusen)	Note	2017
Avgang datterselskapet Måkaknuten AS		22 208
Netto gevinst ved salg av datterselskaper		22 208
Endring av kontrollkategori fra felleskontrollert virksomhet til datterselskap, Viken Fiber Holding AS	18	952 119
Avgang tilknyttet selskap Nimbus Connect AS		218
Netto gevinst ved salg av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter		952 337
Netto gevinst ved salg av virksomhet		974 545

Nedsalg i tilknyttet selskap Skangas AS

Lyse solgte 2. mai 2014 51 % av aksjene i datterselskapet Skangas AS til det finske selskapet Gasum OY (Gasum). Lyse fraregnet da datterselskapets eiendeler og forpliktelser til balanseført verdi og innregnet virkelig verdi på gjenværende eierandel som tilknyttet selskap. Som følge av at investeringen ble innregnet til virkelig verdi ble eierandelen bokført med betydelige merverdier på transaksjonstidspunktet.

Etter inngått salgssavtale i 2014-transaksjonen hadde Lyse en rett til å selge (put opsjon) ytterligere 15,6 % av aksjene i Skangas AS, og Gasum hadde en tilsvarende rett til å kjøpe (call opsjon) samme andel. Vederlaget som var avtalt i Lyses salgssoppsjon var basert på prisen i 2014-transaksjonen tillagt 10-årig finsk statsrente.

Den 22. juni 2017 solgte Lyse ytterligere 19 % av aksjene i Skangas AS til Gasum for 50 millioner euro. Etter transaksjonen har Lyse en eierandel på 30 % og Gasum 70 %.

Opsjoner fra 2014-transaksjonen ble ikke utøvd da nedsalget skjedde før utøvelsesperioden men transaksjonsprisen reflekterer imidlertid avtalt vederlag i 2014 for 15,6 %-andel omfattet av opsjonene. Opsjonene hadde en nettoverdi på 6,2 millioner kroner på transaksjonstidspunktet og fraregnes som følge av nedsalget. Fraregning inngår i virkelig verdi av vederlaget i transaksjonen.

Etter nedsalget har Lyse fortsatt betydelig innflytelse og investeringen i Skangas AS klassifiseres fortsatt som et tilknyttet selskap. Det er inngått en aksjonæravtale mellom partene. Investeringen i Skangas AS inngår i Energi-segmentet.

Partene har, som en del av transaksjonen, inngått en avtale hvor Lyse har rett til å selge (put opsjon) og Gasum har rett til å kjøpe (call opsjon) resterende 30 % eierandel i Skangas AS. Opsjonene innregnes til virkelig verdi som en del av vederlaget. Virkelig verdi på transaksjonstidspunktet er estimert til 0 millioner kroner.

I 2016 solgte Lyse 100 % av aksjene i datterselskapet Risavika LNG Production AS til Skangas AS. 49 % av beregnet gevinst, 225 millioner kroner, ble vurdert som ikke realisert og gikk til reduksjon i balanseført verdi av investeringen i Skangas AS.

En andel tilsvarende 19 % eierandel i Skangas anses nå realisert og inngår i gevinstberegningen. Urealisert gevinst fra RLP-transaksjonen inngår i linjen Bokført verdi solgt andel Skangas AS i oppstillingen nedenfor.

Lyse fraregner bokført verdi av solgt andel og innregner virkelig verdi av vederlaget. Differansen mellom vederlaget og solgt andel av bokført verdi utgjør beregnet gevinst. Ut i fra forventet fremtidig kontantstrøm fra investeringen er det foretatt en nedskrivningsvurdering av resterende eierandel på 30 %. Bokført verdi er skrevet ned med 165 millioner kroner og bokført verdi etter nedskrivningen er på 298 millioner kroner pr 22. juni 2017. Det vurderes å være nær sammenheng mellom realisert gevinst i transaksjonen og nedskrivning av resterende eierandel, gevinst og nedskrivning presenteres derfor netto i resultatoppstillingen. Netto gevinst ved salg av aksjer utgjør derfor 0 millioner kroner.

FORELØPIG BEREKNING AV GEVINST NEDSALG TILKNYTTET SELSKAP

Virkelig verdi av vederlaget i transaksjonen	496 738
Bokført verdi solgt andel Skangas AS	-330 665
Transaksjonskostnader	-1 000
Beregnet gevinst	165 073
Nedskrivning gjenværende eierandel	-165 073
Netto resultatført gevinst	0

BALANSEFØRT VERDI INVESTERING I SKANGAS AS

Balanseført verdi av investeringen i Skangas AS før transaksjonen	794 015
Balanseført verdi av solgt andel	-330 665
Nedskrivning gjenværende eierandel	-165 073
Balanseført verdi investering i Skangas AS 22.06.17	298 277

Salg av Måkaknuten AS

Lyse Produksjon AS fisjonerte ut virksomhet knyttet til Måkaknuten Vindpark i et eget selskap, Måkaknuten AS, den 6. februar 2017. Måkaknuten AS var et datterselskap i Lysekonsernet. Den 22. mars 2017 ble det gjennomført en transaksjon hvor Lyse solgte 100% av aksjene i Måkaknuten AS til Norsk Vind Bjerkreim Nord AS. Vederlag i transaksjonen var 24,4 millioner kroner og bokført gevinst 22,2 millioner. Gevinsten inngår i Energi-segmentet og er innregnet i resultatoppstillingen under netto gevinst ved salg av virksomhet.

Endring av kontrollkategori Viken Fiber Holding AS

I 2013 samordnet Lyse og Glitre Energi AS fiberselskapene på Østlandet gjennom etablering av Viken Fiber Holding AS. Eierskapet har vært fordelt 71/29 %, men samarbeidet som felleskontrollert virksomhet, basert på aksjonærvtale. Viken Fiber Holding konsern har fra 2013 blitt innregnet som felleskontrollert virksomhet i Lyses konsernregnskap etter egenkapitalmetoden. 6. desember 2017 ble det inngått en tilleggsavtale mellom partene som medførte at Lyses investering i Viken Fiber endret kontrollkategori fra felleskontrollert virksomhet til datterselskap. Viken inngår således i konsolideringen fra og med 1. desember 2017.

Oppkjøpsmetoden benyttes ved oppnåelse av kontroll ved virksomhetssammenslutninger uten overføring av vederlag. Som substitutt for vederlagsmåling benyttes beregnet virkelig verdi av overdragende virksomhet.

For beregning av gevinst ved fraregning av felleskontrollert virksomhet:

FORELØPIG BEREGNING AV GEVINST VED FRAREGNING AV FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET

Virkelig verdi av vederlaget i transaksjonen	1 921 321
Bokført verdi av Viken Fiber etter egenkapitalmetoden	-959 345
Tilbakeført utvidet resultat frem til overtakelsestidspunktet	-9 857
Beregnet gevinst	952 119

NETTO OPPKJØPTE EIENDELER I VIKEN FIBER HOLDING AS KONSERN

	Bokført verdi	Merverdier	Virkelig verdi
Eksisterende kunderelasjoner	26 351	(26 351)	-
Kunderelasjoner	-	582 490	582 490
Eksisterende goodwill	162 402	(162 402)	-
Varige driftsmidler	3 325 005	171 000	3 496 005
Tilknyttede selskaper	84 323	-	84 323
Kundefordringer og andre fordringer	70 863	-	70 863
Bankinnskudd, kontanter o.l.	4 869	-	4 869
Utsatt skatt	(221 396)	(166 979)	(388 375)
Avsetning for forpliktelser	(4 290)	-	(4 290)
Annen langsiktig gjeld	(1 810 111)	-	(1 810 111)
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	(266 571)	-	(266 571)
Netto identifiserte eiendeler før goodwill	1 371 445	397 758	1 769 203
Ikke-kontrollerende eierinteresse, 29 %			513 069
Kontrollerende eierinteresse, 71 %			1 256 134

FORELØPIG BEREGNING AV GOODWILL

Virkelig verdi av vederlaget i transaksjonen	1 921 321
Kontrollerende eierinteresse, 71 %	1 256 134
Foreløpig beregnet goodwill	665 183

Det er forventet betydelige synergier knyttet til overtakelsen av Viken som følge av at Lyse styrker sin posisjon som nasjonal tilbyder av bredbåndstjenester.

Viken Fiber har siden 1. desember 2017 bidratt med 18 millioner kroner i salgsinntekter og 16 millioner kroner i periodens totalresultat for konsernet. Hadde Viken Fiber vært konsolidert fra 1. januar 2017 ville konsernet vist en salgsinntekt på 7 236 millioner kroner og et perioderesultat på 845 millioner kroner i totalresultat.

5 Segmentinformasjon

Konsernet rapporterer driftssegmenter i tråd med hvordan konsernledelsen fatter, følger opp og evaluerer sine beslutninger. De operative segmentene identifiseres på bakgrunn av den interne styringsinformasjonen som periodisk gjennomgås av ledelsen og som benyttes til ressursallokering og vurdering av inntjening.

Konsernets virksomhet innenfor Energi og Enett drives for det vesentligste i Rogaland. Forretningsområdet telekommunikasjon har partneravtaler med selskaper lokalisert andre steder i Norge. Transaksjoner og overføringer mellom konsernets forretningsområder skjer til ordinære forretningsmessige betingelser. Ingen ekstern enkeltkunde bidrar med mer enn ti prosent av foretakets driftsinntekter.

Finansiell informasjon for hvert segment utarbeides, så langt det er mulig, i tråd med konsernets prinsipper for utarbeidelse av konsernregnskap. Hvert segment kan bestå av flere selskap. Transaksjoner og mellomværender mellom selskaper innen et segment elimineres. Elimineringer i konsernregnskapet fordeles til de ulike segmentene i tråd med underliggende drift. Transaksjoner og mellomværender mellom segmentene elimineres på konsernnivå og inngår i kolonnen "elimineringer".

Energi

Forretningsområdet energi har sin virksomhet innenfor kraftproduksjon, krafthandel/trading, kraftsalg til sluttbruker samt naturgass, fjernvarme- og kjøling. Forretningsområdet er eier av kraftanlegg, gassanlegg og fjernvarme- og kjølingsanlegg. Fra og med 1. januar 2016 inngår også det tidligere forretningsområdet LNG (Liquid Natural Gas) som har sin virksomhet innenfor prosessering, salg og distribusjon av LNG.

NØKKELTALL, ENERGI

		2017	2016
Middelproduksjon	GWh	5 743	5 743
Magasinkapasitet	GWh	5 068	5 068
Produksjon vannkraft	GWh	6 163	7 363
Områdepris NO2	øre/kWh	26,89	23,32
Faktisk oppnådd pris (ekskl. sikring)	øre/kWh	29,71	25,06
Bokført verdi av vannkraft pr kWh	kr/kWh	1,17	1,18
Strømløse sluttbruker	GWh	3 106	3 034
Lvert volum Naturgass	GWh	541	532
Lvert volum Fjernvarme	GWh	147	143

Telekommunikasjon

Forretningsområdet telekommunikasjon tilbyr produkter og tjenester innenfor bredbånd og telefoni, og er eier av fiberinfrastruktur i konsernet.

Lyse og Glitre Energi AS inngikk avtale om samordning av selskapenes fiberaktiviteter på Østlandet i januar 2013. Virksomheten drives i selskapet Viken Fiber Holding AS som regnskapsmessig behandles som felleskontrollert virksomhet og innregnes etter egenkapitalmetoden. Partene inngikk en tilleggsavtale til aksjonæravtalen 6. desember 2017 som medførte at Lyses investering i Viken Fiber endret kontrollkategori fra felleskontrollert virksomhet til datterselskap. Viken Fiber er dermed innregnet som et datterselskap fra 1. desember 2017 i Lyse-konsernet. For ytterligere informasjon vedrørende transaksjonen, se note 4 om virksomhets sammenslutninger.

NØKKELTALL, TELEKOM

		2017	2016
Sysselsatt kapital	Mill. kr	7 255	3 779
EBITDA	Mill. kr	1 800	859
EBITDA margin	%	48,6 %	34,0 %
Bokført verdi driftsmidler, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	Mill. kr	7 043	3 956
Antall kilometer fibernet	km	34 013	29 149
Antall aktive Altibox kunder		493 802	446 454
Antall aktive fiberkunder eiet av Lyse *)		280 551	252 947
Antall solgte fiberkontrakter		524 495	479 010

*) Inkludert datterselskaper og felleskontrollert virksomhet eiet av Lyse

Elnett

Forretningsområdet Elnett opererer innen distribusjon av kraft samt leveranse av tjenester innenfor utbygging, drift og vedlikehold av infrastruktur. Eierskapet til infrastrukturen knyttet til distribusjon av kraft ligger også innenfor dette forretningsområdet. Distribusjon av kraft reguleres av Norges Vassdrags- og Energidirektorat.

NØKKELTALL, ELNETT

		2017	2016
Antall nettkunder		143 003	141 735
Lvert energi	GWh	5 811	5 703
Nettkapital (NVE kapital) lagt til grunn i inntektsrammen	Mill. kr	3 255	3 059
KILE-kostnad	Mill. kr	19,36	16,32

Andre

I posten "Andre" inngår Lyse AS, Lyse Eiendom Mariero AS, Lyse Eiendom Jørpeland AS, Lyse Dialog AS, Smartly AS, Lyse Link AS, SEdevices AS og LSS Holding AS.

Lyse AS er konsernets morselskap og leverer konserntjenester innen økonomi, personal og andre fellestjenester. Lyse Eiendom Mariero AS og Lyse Eiendom Jørpeland AS er eier av forretningsbygg.

Lyse Dialog AS leverer markeds- og servicetjenester i all hovedsak til interne forretningsområder.

Smartly AS organiserer og gjennomfører målerbytteprosjektet for Lyse AS sitt datterselskap Lyse Elnett AS. I tillegg utvikler og kommersialiserer Smartly AS konsepter og produkter knyttet til "smarte" hjem sammen med SEdevices AS. Lyse Link AS og LSS Holding AS er selskaper uten noen betydelig virksomhet.

For mer informasjon om tilgang og avgang av datterselskaper, se note 4 om virksomhetssammenslutninger.

Antall årsverk pr segment

	2017	2016
Energi	120	137
Telekom	335	332
Infrastruktur og elnett	326	325
Andre	279	420
Sum antall årsverk	1 060	1 213

RESULTAT 2017

(Tall i hele millioner)	Energi	Telekom	Elnett	Andre segment	Elimineringer	Konsern
Brutto driftsinntekter	2 629	2 749	1 427	575	-668	6 713
Salg mellom segmenter	-96	-16	-113	-443	668	0
Netto gevinst ved salg av virksomhet	22	952	0	0	0	975
Inntekter	2 555	3 686	1 315	132	0	7 688
EBITDA*)	1 767	1 800	455	-120	23	3 926
Varekostnad	475	1 216	525	47	-217	2 046
Avskrivninger og nedskrivninger	242	362	213	42	-8	852
Andre inntekter og kostnader	-234	0	0	0	0	-234
Andel resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet **	68	-52	0	0	0	16
Driftsresultat	1 526	1 437	242	-162	31	3 074
Finansinntekter	17	27	2	229	-169	106
Finanskostnader	90	71	53	371	-169	416
Nedskrivning finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Resultat før skatt	1 453	1 394	191	-305	31	2 764
Skattekostnad	765	79	40	-68	5	821
Årsresultat	688	1 315	151	-237	26	1 942
Herav - inntekt/kostnad (-):						
Urealiserte verdiendringer finansielle instrumenter (etter skatt)	204	0	0	0	0	204
Engangsposter (etter skatt)	22	952	0	0	0	974
Mindreinntekt i perioden, ikke resultatført (etter skatt)	0	0	-24	0	0	-24

*) EBITDA defineres som: driftsresultat + avskrivninger og nedskrivninger

**) Inntekt på andel resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet (-), tap på resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet (+)

RESULTAT 2016

(Tall i hele millioner)	Energi	Telekom	Elnett	Andre segment	Elimineringer	Konsern
Brutto driftsinntekter	2 607	2 465	1 339	675	-724	6 362
Salg mellom segmenter	-98	-20	-104	-502	724	0
Netto gevinst ved salg av virksomhet	217	62	0	-3	0	276
Salgsinntekter	2 726	2 507	1 235	170	0	6 637
EBITDA*)	1 496	859	460	-117	-5	2 694
Varekostnad	432	1 036	431	128	-291	1 735
Avskrivninger og nedskrivninger	257	276	196	130	-9	850
Andre inntekter og kostnader	241	0	0	0	0	241
Andel resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet **	60	-50	0	0	0	9
Driftsresultat	1 239	583	264	-248	4	1 843
Finansinntekter	23	28	7	212	-178	91
Finanskostnader	149	68	41	397	-178	476
Nedskrivning finansielle anleggsmidler	0	0	0	5	0	5
Resultat før skatt	1 113	543	230	-438	4	1 453
Skattekostnad	624	95	48	-119	8	656
Årsresultat	489	448	182	-319	-4	796
Herav - inntekt/kostnad (-):						
Urealiserte verdiendringer finansielle instrumenter (etter skatt)	-174	0	0	0	0	-174
Engangsposter (etter skatt)	196	65	2	-72	0	191
Mindreinntekt i perioden, ikke resultatført (etter skatt)	0	0	-62	0	0	-62

*) EBITDA defineres som: driftsresultat + avskrivninger og nedskrivninger

**) Inntekt på andel resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet (-), tap på resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet (+)

FORRETNINGSOMRÅDETS EIENDELER OG GJELD 2017

<i>(Tall i hele millioner)</i>	Energi	Telekom	Elnett	Andre segment	Elimineringer	Konsern
Utsatt skattefordel	204	15	-47	42	-60	154
Øvrige immaterielle eiendeler	105	1 391	0	26	0	1 522
Varige driftsmidler	9 920	6 515	3 694	392	-153	20 368
Investeringer i TS og FKV	343	528	0	4	0	875
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	1	0	1	0	1
Øvrige finansielle anleggsmidler	669	139	13	12 850	-12 640	1 032
Omløpsmidler	893	829	861	4 820	-1 864	5 539
Sum eiendeler	12 133	9 418	4 522	18 135	-14 717	29 491
Egenkapital	2 804	3 210	824	5 678	-3 632	8 885
Utsatt skatt	1 946	446	187	0	-88	2 491
Langsiktige lån	4 183	4 148	2 520	11 315	-9 123	13 043
Annen langsiktig gjeld	1 156	346	141	89	-30	1 702
Kortsiktig gjeld	2 045	1 269	849	1 053	-1 844	3 371
Sum egenkapital og gjeld	12 133	9 418	4 522	18 135	-14 717	29 491
Investeringer i varige driftsmidler	624	769	486	45	-10	1 914
Investeringer i aksjer og andeler	20	0	0	0	0	20

FORRETNINGSOMRÅDETS EIENDELER OG GJELD 2016

<i>(Tall i hele millioner)</i>	Energi	Telekom	Elnett	Andre segment	Elimineringer	Konsern
Utsatt skattefordel	222	9	-40	48	-54	185
Øvrige immaterielle eiendeler	105	155	0	3	0	264
Varige driftsmidler	9 568	2 600	3 437	406	-164	15 846
Investeringer i TS og FKV	867	1 356	0	5	0	2 227
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	0	1	0	1
Øvrige finansielle anleggsmidler	452	585	12	11 660	-11 489	1 219
Omløpsmidler	814	666	497	3 952	-2 107	3 822
Sum eiendeler	12 029	5 370	3 905	16 074	-13 814	23 564
Egenkapital	3 361	1 640	798	4 860	-3 595	7 063
Utsatt skatt	1 896	65	140	5	-87	2 020
Langsiktige lån	3 962	2 237	2 166	9 374	-8 015	9 724
Annen langsiktig gjeld	1 025	313	107	100	1	1 549
Kortsiktig gjeld	1 785	1 115	694	1 735	-2 118	3 208
Sum egenkapital og gjeld	12 029	5 370	3 905	16 074	-13 814	23 564
Investeringer i varige driftsmidler	585	658	403	84	34	1 765
Investeringer i aksjer og andeler	8	89	0	1	0	98

6 Finansiell risikostyring

Finansielle risikofaktorer

Lyse-konsernets aktiviteter medfører ulike typer finansiell risiko: markedsrisiko (inkludert prisisiko, valutarisiko og renterisiko), kredittrisiko og likviditetsrisiko. Styring av risiko følger av mål og rammer som fastsettes av styret. Energipris- og valutarisikoen til de enkelte selskapene håndteres samlet for konsernet. Lyse AS ivaretar styring av rente- og likviditetsrisiko. Konsernet har begrenset kredittrisiko. Kredittrisiko knyttet til kundeporteføljen styres av Lyse Dialog AS, mens annen identifisert kredittrisiko i stor grad håndteres av det enkelte selskap.

(a) Markedsrisiko

(i) Prisisiko

Konsernet er utsatt for risiko knyttet til utviklingen i råvarepriser da konsernets fremtidige inntekter fra kraftproduksjonen i betydelig grad påvirkes av utviklingen i elkraftprisen. For å avdempe denne prisisikoen har styret vedtatt en strategi hvor det både inngås finansielle kraftkontrakter og fysiske fastpriskontrakter. De finansielle kraftkontraktene defineres i en sikringsportefølje. Sikringsporteføljen har en løpende tidshorison på tre år utover inneværende år. I strategien ligger det at man sikrer et minimums inntektsnivå fra produksjon, hensyntatt prisavhengige skatter og kostnader. Netto produksjonsinntekter skal være større enn et definert minimumsnivå gitt en "worstcase"-pris. Styret i Lyse Produksjon AS tar beslutningen om effektivering av rammen for netto produksjonsinntekt for det enkelte år. Det benyttes ikke sikringsbokføring, porteføljen vurderes til virkelig verdi over resultat.

I tillegg inngås finansielle kraftkontrakter til en egen tradingportefølje. Tradingporteføljen har en total risikoramme på 1,5 millioner EUR. Rammen for fremtidig prisisiko (Value at Risk) er 0,75 millioner EUR for 1 dags VAR med 99% konfidensintervall. Resultat og fremtidig prisisiko overvåkes og måles mot rammen kontinuerlig. Tradingrammen fastsettes av styret i Lyse Produksjon AS.

I porteføljen, som er klassifisert i balansen som derivater til virkelig verdi over resultatet, handles i hovedsak finansielle prisderivater som futures, forwards, options og EUAs (CO2 utslippskvoter). Porteføljeverdien av inngåtte finansielle kraftkontrakter varierer med de til enhver tid gjeldende terminprisene i det nordiske kraftmarkedet.

Konsernet har også andre finansielle kraftavtaler som er utsatt for betydelig prisisiko. Det gjelder enkelte kraftforpliktelser og forskuddsbetalte kraftsalgsavtaler. Disse avtalene er klassifisert som langsiktige derivater til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

I en sensitivetsanalyse senere i noten er det vist hvilken innvirkning en økning/nedgang i fremtidige kraftpriser for kommende år vil ha på konsernets resultat etter skatt. For endringer i kraftpris er analysen basert på at samtlige terminpriser på kraft beveger seg 30 % i hver retning. Alle andre variabler er holdt konstant.

(ii) Valutarisiko

Lyse-konsernet er gjennom dets virksomhet eksponert for valutarisiko i flere valutaer. Risikoen er særlig relevant i forhold til EUR gjennom deltakelse i det nordiske kraftmarkedet. Valutarisiko oppstår fra fremtidige handelstransaksjoner og balanseførte eiendeler og forpliktelser. I henhold til konsernets valutastrategi skal Lyses valutarisiko være lav.

Da all omsetning av fysisk og finansiell kraft på den nordiske kraftbørsen er notert og omsatt i EUR er Lyse-konsernet valutaeksponert. Valutarisikoen knyttet til omsetning av den fysiske kraftproduksjonen er betydelig, men relativt begrenset sammenlignet med risikoen knyttet til kraftpris, da kraftprisene normalt svinger mer enn valutakursene. El-sertifikater er notert og omsatt i svenske kroner. Kjøp av driftsmidler i telekomvirksomheten er delvis eksponert for endringer i USD. For å avdempes valutarisikoen i konsernet har styret vedtatt en strategi for sikring av fremtidig kontantstrøm i valuta. Til sikring av fremtidig valutakurs brukes i hovedsak terminkontrakter, i tillegg er det hentet inn et lån på 113 millioner EUR som per 31.12.17 har 13 års gjenværende løpetid. Det inngås terminkontrakter for inneværende år, samt de tre til syv neste kalenderår innenfor vedtatte rammer for sikring av sannsynlig valutaeksponering. Sikringsgraden er størst for den kontantstrømmen som ligger nærmest i tid. Ved årsskifte skal minimum 70 % og maksimalt 100 % av netto beregnet valutaeksponering for neste år være kurssikret.

Salg av valuta på termin behandles i en egen portefølje. For handlene inngått i denne porteføljen oppfylles dokumentasjonskravene og kravene til effektivitetsmåling for sikringsbokføring iht. IAS 39. I regnskapet klassifiseres denne porteføljen av valutaderivater som holdt for sikringsformål med verdiendring mot egenkapitalen. Per 2017 er -148,9 millioner kroner innregnet i egenkapitalen (5,8 millioner kroner i 2016).

Foruten salg av valuta åpner også strategien for tilbakekjøp av valuta innenfor de gitte rammer for maksimums- og minimumsgrad av sikret fremtidig kontantstrøm. Tilbakekjøpsaktiviteten ligger i en egen tradingportefølje som etter IFRS klassifiseres som derivater til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette innebærer at man innregner markedsverdien av kontraktene på balansedagen. Periodens verdiendring føres over resultatet.

Konsernets bankinnskudd, fordringer og gjeld i valuta er eksponert for svingninger i valutakursen. Det samme gjelder de ovenfor omtalte andre finansielle kraftavtaler, som følge av at kraftprisen er notert i EUR.

I en sensitivetsanalyse senere i noten er det vist til hvilken påvirkning en 10 % økning/nedgang i valutakurser kan ha på konsernets resultat og egenkapital.

(iii) Flytende rente- og fastrenterisiko

Konsernets renterisiko er i stor grad knyttet til langsiktige lån og sertifikatlån. I tillegg er konsernet indirekte eksponert mot andel av gjeld i tilknyttet selskap. Lån med flytende rente medfører risiko for økte finanskostnader i resultatet.

Lån med fast rente bokføres til amortisert kost slik at endringer i virkelig verdi ikke resultatføres. For lån som er sikringsobjekt i virkelig verdi sikring, justeres amortisert kost med sikringsgevinster og -tap. Dette gjelder for obligasjonslån hvor det er inngått rentebytteavtale fra fast til flytende rente. Rentebytteavtaler (fast til flytende rente) balanseføres til virkelig verdi. Verdiendring på sikringsinstrumentet føres i resultatet sammen med verdiendring på sikringsobjektet.

Rentebytteavtaler (flytende til fast rente) regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring, det vil si til virkelig verdi hvor verdiendringer føres mot egenkapitalen. Per 31.12.17 er -14,4 millioner kroner innregnet i egenkapitalen (-31,3 millioner kroner i 2016). For informasjon om beløp og rentevilkår for rentebytteavtalene henvises til note 22.

I tillegg har Lyse langsiktige finansielle kraftforpliktelse som påvirkes av renteendringer. Endring i virkelig verdi på disse forpliktelsene føres til virkelig verdi over resultat.

Oppfølging av styrets rammer gjøres løpende og relevante nøkkeltall rapporteres til styret kvartalsvis.

Nøkkeltall fra finansstrategien

	Faktisk 31.12.17	Rammer i finansstrategi	Måloppnåelse
Likviditetsreservens varighet målt mot antatt finansieringsbehov (antall måneder)	30 måneder	6 måneder	Innenfor målsetting
Faktisk likviditetsreserve(*) sammenlignet med kapitalbehov neste seks måneder	3 505 mill.kroner	780 mill.kroner	Innenfor målsetting
Renterisiko			
Simulering av endring netto finanskostnad etter skatt, gitt 1 prosentpoeng rentøkning (MNOK)			
Neste 12 måneder	7	25	Innenfor målsetting
12-24 måneder	17	40	Innenfor målsetting
24-36 måneder	19	50	Innenfor målsetting
36-48 måneder	22	60	Innenfor målsetting

Sensitivitetsanalyser markedsrisiko

I tabellene under presenteres partielle analyser av sensitiviteten på de finansielle instrumentene, der isolert virkning av hver enkelt risiko på resultat og egenkapital er estimert. Utgangspunktet er valgte hypotetiske endring i ulike markedsparametere på konsernets balanse per 31.12.17. Analysen omfatter i henhold til IFRS kun finansielle instrumenter og er ikke ment å gi et helhetlig bilde av konsernets markedsrisiko. For eksempel:

- Ved sikring av inngåtte kontrakter påvirker endring på verdien på sikringen resultatet, mens motsvarende endring på den underliggende kontrakten ikke er tatt hensyn til, da den ikke er finansielt instrument.

- Ved endring i én av parameterne tar analysen ikke hensyn til korrelasjon med andre parametere.

Dersom kraftprisen ble 30 % høyere/lavere og alle andre variabler var konstante ville dette føre til følgende endringer i resultat etter skatt og egenkapital i henhold til tabellene under. Endringen skyldes betingelsene i ulike kraftkontrakter.

VIRKNING PÅ RESULTAT ETTER SKATT VED ENDRING I KRAFTPRIS

	Kraftprisendring	
	30 %	-30 %
Per 31.12.17	-93 926	93 926
Per 31.12.16	-76 294	76 294

Dersom kursen på norske kroner i forhold til øvrig valuta var svakere (+10 %)/sterkere (-10 %) og alle andre variabler var konstante ville dette føre til følgende endringer i resultat etter skatt og egenkapital i henhold til tabellene under. Endringen skyldes valutagevinst/tap i forbindelse med omregning av overnevnte poster.

VIRKNING PÅ RESULTAT ETTER SKATT VED ENDRING I VALUTAKURS

	Valutakursendring	
	10 %	-10 %
Per 31.12.17	347 541	-347 541
Per 31.12.16	316 788	-316 788

VIRKNING PÅ EGENKAPITAL VED ENDRING I VALUTAKURS

	Valutakursendring	
	10 %	-10 %
Per 31.12.17	-423 026	425 511
Per 31.12.16	-276 847	275 926

Dersom renten styrker/svekker seg med 50 bp og alle andre variabler var konstante ville dette føre til følgende endringer i resultat etter skatt og egenkapital i henhold til tabellene under. Dette med bakgrunn i endret nåverdi av kontrakter og endret netto rentekostnad.

VIRKNING PÅ RESULTAT VED ENDRING I RENTENIVÅ (PARALLELLE RENTESKIFT)

	Renteendring	
	+50 bp	-50 bp
Per 31.12.17	-16 866	16 224
Per 31.12.16	-16 770	8 659

VIRKNING PÅ RESULTAT VED ENDRING I RENTENIVÅ (PARALLELLE RENTESKIFT)

	Renteendring	
	+50 bp	-50 bp
Per 31.12.17	-18 151	18 633
Per 31.12.16	4 819	-4 860

De finansielle instrumentene i tabellen over balanseføres til virkelig verdi eller til amortisert kost med verdiendring over egenkapitalen.

(b) Kreditrisiko

Kreditrisiko oppstår ved salg til kunder, handel med derivater samt ved innskudd i banker og finansinstitusjoner. Konsernets kreditrisiko vurderes totalt sett som lav/moderat. Det har historisk vært ubetydelige tap på andre poster enn kundefordringer.

Kunder

Konsernets omsetning til privat- og bedriftskunder er fordelt på en diversifisert kundeportefølje som består av mange og små kunder. Konsernet har følgelig ingen vesentlig konsentrasjon av kundekreditrisiko knyttet til denne omsetningen. Lyse har rutiner for hvilke produkter/kunder hvor kredittsjekking gjennomføres før salg. Betaling skjer i hovedsak ved etterskuddsvis fakturering. Betalingsevnen og -viljen til kundene har historisk vært god. En egen avdeling jobber med løpende oppfølging av kundefordringer. Virkemidler som brukes er at det sendes ut betalingspurringer, det inngås avdragsordninger for kunder med betalingsvansker, inkassoselskaper benyttes og eventuelt stanses leveransene. Forretningsområdet Telekom har i tillegg omsetning til Altibox partnere. Dette er avtaler som er langsiktige og med solide motparter, hvor kreditrisiko historisk har vært lav.

Lyse bruker, med fravikelse på noen områder, standard kundeavtaler som bransjeforeningen Energi Norge og Forbrukerombudet er enige om. Kundevilkårene inneholder bestemmelser om fakturering og betalingsfrister. Størrelsen på kundefordringene følger normalt utviklingen i størrelsen på omsetningen. Konsernet har ingen pant som sikkerhet. Det er per 31.12.17 avsatt 27,9 millioner kroner til dekning på tap (2016: 20,1 millioner kroner). Dette utgjør omlag 1,9 % av kundefordringene (2016: 1,7 %). Viser også til note 21 om kundefordringer.

Motpartsrisiko finansielle kraftkontrakter

Av finansielle kraftkontrakter inngått i 2017 cleares tilnærmet 100 % mot Nasdaq OMX. Når handlene cleares på Nasdaq OMX trer dette selskapet inn som juridisk motpart og garanterer for oppgjør, hvilket gjør at motpartsrisikoen blir minimal. Nasdaq OMX har clearinglisens fra Finanstilsynet. For kontrakter som gjøres opp bilateralt, er motparten store, kjente norske/nordiske foretak, eller foretak som Lyse har grundig kjennskap til.

Kreditrisiko øvrige finansielle instrumenter

Lyse påtar seg kreditrisiko ved plassering av overskuddslikviditet og som følge av motpartsrisiko ved bruk av sikringsinstrumenter som blant annet rentebytteavtaler, valutaterminer o.l. Kreditrisikoen begrenses av blant annet strenge krav til motpartsrisiko, herunder rating, kapitalkrav, størrelse og diversifisering av finansielle motparter.

Fordringer

Poster som inngår her er andre kortsiktige fordringer, fordringer på nærstående parter, og andre langsiktige fordringer. Kreditrisiko vurderes som liten da større poster er mot solide motparter og øvrige poster er fordelt på mange motparter. Konsernet har ingen pant som sikkerhet. Enkelte fordringer defineres ikke som kreditrisiko i henhold til IFRS 7; eksempelvis forskuddsbetalte kostnader.

Bankinnskudd, kontanter o.l.

Bankinnskudd som fremkommer av balansen og kan representere kreditrisiko, er fordelt på solide banker, deriblant vår hovedbankforbindelse.

(c) Likviditetsrisiko

Konsernets sentrale finansavdeling har som en av hovedoppgavene å sikre at Lyse er finansiert slik at det til enhver tid finnes likviditet til å møte løpende betalingsforpliktelser. Finansavdelingen overvåker konsernets likviditet gjennom rullerende prognoser basert på forventet kontantstrøm.

I tråd med konsernets finansstrategi opprettholder Lyse en betydelig likviditetsreserve. Det er satt krav til at likviditetsreserven skal være stor nok til å dekke forfall og kunne finansiere planlagt drift innenfor en rullerende seks måneders periode. Utover likviditetsreserven har konsernet trekkfasiliteter tilgjengelig til å dekke ytterligere finansieringsbehov. Innlån skal ha en diversifisert forfallstruktur. Lyse har i 2017 fått tildelt offisiell rating på BBB+ fra Scope Ratings. Den offisielle ratingen bekrefter Lyses solide kredittverdighet og gir god tilgang til finansieringsmarkedet. Totalt sett vurderes konsernets likviditetsrisiko som lav.

Tabellene nedenfor spesifiserer forfall av finansielle forpliktelser. Beløpene i tabellene er udiskonterte kontantstrømmer.

I forfallsanalysen er fremtidige renter og avdrag inkludert. For estimerte renter er spotrenter benyttet.

FORFALLSANALYSE AV FINANSIELLE FORPLIKTELSE – RESTLØPETID PER 31.12.17

(Tall i hele tusen)	neste 6 mnd	neste 7 - 12 mnd	neste 13 - 24 mnd	neste 25 - 48 mnd	fra og med 5. år	Sum
Valutaderivater - kontantstrømsikring *)	-585 498	-546 137	-1 161 155	-1 220 197	-1 180 836	-4 693 823
Andre derivater	-17 200	-2 186	24 915	-6 091	-53 331	-53 893
Ikke derivate finansielle forpliktelser:						
Langsiktig gjeld og sertifikatlån	-424 568	-496 978	-1 401 337	-4 950 789	-8 676 990	-15 950 662
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	-2 099 221					-2 099 221
Sum ikke derivative forpliktelser	-2 523 789	-496 978	-1 401 337	-4 950 789	-8 676 990	-18 049 883
Sum finansielle forpliktelser	-3 126 487	-1 045 300	-2 537 578	-6 177 077	-9 911 157	-22 797 599
Finansielle valuta derivater brutto oppgjør (innstrømmer)	551 498	519 048	1 134 658	1 208 267	1 226 552	4 640 023

*) Finansielle valuta derivater brutto oppgjør (utstrømmer) til spotkurs.

FORFALLSANALYSE AV FINANSIELLE FORPLIKTELSER – RESTLØPETID PER 31.12.16

(Tall i hele tusen)	neste 6 mnd	neste 7 - 12 mnd	neste 13 - 24 mnd	neste 25 - 48 mnd	fra og med 5. år	Sum
Valutaderivater - kontantstrømsikring *)	-297 748	-431 068	-675 488	-773 256	-595 496	-2 773 056
Andre derivater	-57 855	-24 211	-28 215	-26 970	-53 109	-190 359
Ikke derivate finansielle forpliktelser:						
Langsiktig gjeld og sertifikatlån	-364 802	-607 577	-1 231 805	-2 637 718	-7 627 155	-12 469 057
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	-1 840 214					-1 840 214
Sum ikke derivate forpliktelser	-2 205 016	-607 577	-1 231 805	-2 637 718	-7 627 155	-14 309 271
Sum finansielle forpliktelser	-2 560 619	-1 062 856	-1 935 508	-3 437 944	-8 275 760	-17 272 687
<i>Finansielle valuta derivater brutto oppgjør (innstrømmer)</i>	299 584	434 799	707 793	844 199	674 288	2 960 663

*) Finansielle valuta derivater brutto oppgjør (utstrømmer) til spotkurs.

Risiko knyttet til kapitalstyring

Konsernets overordnede mål for kapitalstyringen er å trygge fortsatt drift for å sikre avkastning for eierne. Videre skal konsernet opprettholde en hensiktsmessig kapitalstruktur som balanserer hensynene knyttet til minimering av kapitalkostnader og konsernets behov for betydelig finansiell handlefrihet.

Aksjonærene i Lyse legger til grunn et langsiktig industrielt perspektiv for utviklingen av konsernet, og som en konsekvens av denne målsettingen forvalter konsernet i liten grad finansielle plasseringer i verdipapir.

Som et finansielt fundament for konsernets finansiering er det etablert ansvarlig lån hvor långiverne er aksjonærene i Lyse AS. Låneavtalen sikrer konsernet langsiktig og forutsigbar finansiering og reduserer konsernets refinansieringsrisiko og renterisiko. Avdragsstrukturen er tilpasset konsernets langsiktige industrielle mål.

Ytterligere finansieringsbehov hentes i kapitalmarkedet og bankmarkedet hvor finansieringsbehovet i hovedsak søkes dekket med innlån med langsiktig løpetid, hensyntatt at vedtatte risikorammer i konsernets finansstrategi overholdes. For å sikre konsernets finansielle handlefrihet blir det vektlagt å ha kredittlinjer som sikrer at kapital er tilgjengelig på kort sikt.

For finansiering utover ansvarlig lån har Lyse-konsernet avgitt negativ pantsettelseserklæring og det foreligger kapitalkrav fra långivere hvor markedsverdien av konsernets egenkapital ikke skal være lavere enn et fastsatt minimumsnivå. Videre er det inngått avtaler hvor kausjonserklæringer eller garantier samlet for konsernets forpliktelser ikke skal utgjøre mer enn 15 % av samlet bokførte eiendeler. Begrensningen gjelder ikke for ordinær sikkerhet inngått i forbindelse med handel av verdipapirer og finansielle instrumenter, samt ordinær salgspant ved leveranser av varer og tjenester på kreditt. Kapitalkravene overvåkes løpende og rapporteres til konsernstyret kvartalsvis. Lyse-konsernet tilfredsstiller kapitalkravene med god margin.

Konsernets utbyttepolitikk er fastsatt i aksjonæravtale. Utbyttepolitikken skal sikre en langsiktig industriell utvikling, samt gi stabile og forutsigbare utbetalinger til aksjonærene.

7

Finansielle instrumenter per målekategori

Finansielle instrumenter utgjør en stor del av Lyses totale balanse og har vesentlig betydning for konsernets finansielle stilling og -resultat. Nedenstående tabell viser en oversikt over finansielle instrumenter per målekategori med henvisning til noter for ytterligere informasjon.

Vurdering av virkelig verdi

Finansielle instrumenter i kategoriene; finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet og finansielle instrumenter til virkelig verdi ført over utvidet resultat, klassifiseres ved å bruke et virkelig verdi hierarki som reflekterer signifikansen av den inputen som brukes i utarbeidelsen av målingene.

Virkelig verdi på lån er beregnet av ekstern aktør basert på mest mulig observerbare data slik at vurderingen blir mest mulig realistisk/fair, herunder er langsiktig finansiell gjeld i EUR vurdert til balansedagens valutakurs. Lånene er ikke balanseført til virkelig verdi, men hører til i nivå 2 i verdsettingshierarkiet nedenfor.

For noen poster er balanseført verdi vurdert til å være en tilstrekkelig god tilnærming til virkelig verdi. Disse postene er ikke plassert inn i virkelig verdi hierarkiet siden virkelig verdi ikke er beregnet. Dette gjelder de kortsiktige postene kundefordringer og andre kortsiktige fordringer, bankinnskudd, kontanter o.l., leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld samt posten langsiktige fordringer.

Virkelig verdi hierarkiet har følgende nivåer:

Nivå 1

Inndata på nivå 1 er noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser som foretaket har tilgang til på måletidspunktet. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige fra en børs, handler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand. Instrumenter inkludert i nivå 1 omfatter primært Oslo Børs egenkapitalinstrumenter klassifisert som holdt for handelsformål eller tilgjengelig for salg.

Nivå 2

Inndata på nivå 2 er andre inndata enn noterte priser som omfattes av nivå 1 og er observerbare for eiendelen eller forpliktelsen, enten direkte eller indirekte. For produkter i kraftmarkedet legges sluttpriser (diskontert) til grunn. Virkelig verdi på inngåtte valutaterminkontrakter beregnes ut fra spotkurs for aktuell valuta ved balansedagens slutt (Norges Bank kurs). Virkelig verdi av rentebytteavtaler beregnes på bakgrunn av framtidig rentekurve. Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig, og belager seg minst mulig på konsernets egne estimater.

Nivå 3

Inndata på nivå 3 er ikke-observerbare inndata for eiendelen eller forpliktelsen.

Lyse har større langsiktige fysiske industrikontrakter i EUR på levering av industrikraft frem til 2040 hvor det er innebygde valutaderivater, se note 22 for mer informasjon. Ved beregning av virkelig verdi på disse valutaderivatene er det lagt til grunn en mest mulig observerbar valutaforwardkurve de første 10 årene. For resterende periode er valutakurs i år 10 benyttet. Verdsettelsen er sensitiv overfor hvilken valutakursbane som blir brukt. Bruk av valutakursbane fra alternativ kilde hvor rentebanen avviker med 0,5 % i forhold til benyttet valutabane vil gi en effekt på verdien lik 20 millioner kroner.

Selskapet har også kraftforpliktelser bestående av fristrømforpliktelser. Fristrømforpliktelsene vurderes til virkelig verdi. Verdivurderingsmetode er estimering av kontantstrømmer. Kontantstrømmene er beregnet med utgangspunkt i årlige mengder fristrøm multiplisert med framtidige markedspriser på kraft (Nasdaq). Benyttet diskonteringsrente er beregnet med utgangspunkt i EUR statsrenter (Tyske statsrenter), hensyntatt markedsrisikopåslag samt et selskapsspesifikt kredittpåslag. Kontraktene har finansielt oppgjør.

Lyse har også forskuddsbetalt kraftsalgsavtale. Avtalen er tidsbegrenset, gjøres opp finansielt og skal derfor vurderes til virkelig verdi. Benyttet verdivurderingsmetode er estimering av kontantstrømmer. Kontantstrømmene er beregnet på grunnlag av framtidige markedspriser i henhold til parametre definert i kontrakten multiplisert med årsvolum. Benyttet diskonteringsrente er beregnet med utgangspunkt i norske statsrenter, hensyntatt markedsrisikopåslag samt et selskapsspesifikt kredittpåslag.

I fristrømforpliktelser og forskuddsbetalte avtaler hvor det er behov for priser utover observerbare markedsdata så justeres markedsdata med en antatt årlig vekstrate på omlag 2 %.

I tilknytning til Lyse sitt salg av 19 % av aksjene i Skangas AS til finske Gasum Oy i 22. juni 2017, ble det mellom partene inngått en avtale om rettighet (put opsjon og call opsjon) til salg og kjøp av de gjenstående 30 % av aksjene. Lyses rett til å selge (put opsjon) starter 4 år etter transaksjonen og løper i ytterligere 6 år. Gasum OY sin rett til kjøp (call opsjon) starter 2 år etter transaksjonen og løper i ytterligere 8 år. Opsjonene er balanseført til virkelig verdi som er estimert til å være 0 millioner kroner. Opsjonene verdsettes med utgangspunkt i Black-Scholes opsjonsmodell. Da Skangas aksjen ikke er børsnotert er volatilitet og markedsverdi på aksjen som benyttes i verdsettelsen, i stor grad fastsatt basert på skjønnsmessige vurderinger. Tidligere inngåtte put/call opsjoner på 15,6 % er fraregnet ved transaksjonen. Per 31.12.16 var disse verdsatt til 6,2 millioner kroner.

FINANSIELLE INSTRUMENTER, BALANSEFØRT VERDI PR MÅLEKATEGORI 2017

(Tall i hele tusen)	Note	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Sikringsinstrumenter	Utlån og fordringer	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Finansiell gjeld målt til amortisert kost	Sum 31.12.2017	Virkelig verdi
Langsiktige fordringer	21	0	0	403 593	0	0	403 593	403 593
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		0	0	0	1 265	0	1 265	1 265
Derivater	6,8,22	672 904	16 194	0	0	0	689 098	689 098
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	21	0	0	1 758 328	0	0	1 758 328	1 758 328
Bankinnskudd, kontanter o.l.	23	0	0	3 505 153	0	0	3 505 153	3 505 153
Sum eiendeler		672 904	16 194	5 667 074	1 265	0	6 357 437	6 357 437
Lån	24	0	0	0	0	12 469 839	12 469 839	12 964 199
Langsiktig finansiell gjeld i EUR, utpekt som sikringsinstrument	8,24	0	0	0	0	1 109 655	1 109 655	1 109 655
Derivater	6,8,22	79 509	245 929	0	0	0	325 438	325 438
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	26	0	0	0	0	2 099 221	2 099 221	2 099 221
Sum forpliktelser		79 509	245 929	0	0	15 678 715	16 004 153	16 498 513

FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI 2017

(Tall i hele tusen)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum 31.12.2017
Investeringer i aksjer		0	1 265	1 265
Derivater, målt til virkelig verdi over resultat	0	67 330	605 574	672 904
Derivater, målt til virkelig verdi over utvidet resultat	0	16 194	0	16 194
Sum eiendeler	0	83 524	606 839	690 363
Derivater, målt til virkelig verdi over resultat	0	21 041	58 468	79 509
Derivater, målt til virkelig verdi over utvidet resultat	0	245 929	0	245 929
Sum forpliktelser	0	266 970	58 468	325 438

FINANSIELLE INSTRUMENTER, BALANSEFØRT VERDI PR MÅLEKATEGORI 2016

(Tall i hele tusen)	Note	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Sikringsinstrumenter	Utlån og fordringer	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Finansiell gjeld målt til amortisert kost	Sum 31.12.2016	Virkelig verdi
Langsiktige fordringer	21	0	0	787 418	0	0	787 418	787 418
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		0	0	0	1 137	0	1 137	1 137
Derivater	6,8,22	427 563	38 279	0	0	0	465 842	465 842
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	21	0	0	1 507 078	0	0	1 507 078	1 507 078
Bankinnskudd, kontanter o.l.	23	0	0	2 062 478	0	0	2 062 478	2 062 478
Sum eiendeler		427 563	38 279	4 356 974	1 137	0	4 823 953	4 823 953
Lån	24	0	0	0	0	9 341 554	9 341 554	9 683 071
Langsiktig finansiell gjeld i EUR, utpekt som sikringsinstrument	8,24	0	0	0	0	1 024 629	1 024 629	1 024 629
Derivater	6,8,22	80 109	60 306	0	0	0	140 415	140 415
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	26	0	0	0	0	1 840 214	1 840 214	1 840 214
Sum forpliktelser		80 109	60 306	0	0	12 206 397	12 346 812	12 688 329

FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI 2016

(Tall i hele tusen)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum 31.12.2016
Investeringer i aksjer	628	0	509	1 137
Derivater, målt til virkelig verdi over resultat	0	66 726	360 837	427 563
Derivater, målt til virkelig verdi over utvidet resultat	0	38 279	0	38 279
Sum eiendeler	628	105 005	361 346	466 979
Derivater, målt til virkelig verdi over resultat	0	18 785	61 324	80 109
Derivater, målt til virkelig verdi over utvidet resultat	0	60 306	0	60 306
Sum forpliktelser	0	79 091	61 324	140 415

8 Regnskapsmessig sikring

Lyse har finansielle instrumenter som er behandlet som kontantstrømsikring og virkelig verdisikring etter oppfylte krav i IFRS regelverket om sikringsbokføring. Avtalene er inngått for å redusere valutarisiko på kraftsalg, flytende renterisiko på innlån og risiko for verditap på obligasjonslån.

Nedenfor følger informasjon om postene i regnskapet. Viser også til note 2 regnskapsprinsipper for ytterligere informasjon om sikring.

KONTANTSTRØMSIKRING

Sikringsobjekt	Sikringsperiode *)	Sikringsinstrument	Formål
Kontantstrøm fra framtidig fysisk spotkraftsalg i EUR	2016 - 2025	Valutaterminer (salg) i EUR	Redusere valutarisiko
Kontantstrøm fra framtidig fysisk spotkraftsalg i EUR	2016 - 2030	Lån i EUR (avdrag)	Redusere valutarisiko
Renteutbetalinger på ansvarlig lån fra eierkommunene med flytende rente	2016 - 2025	Renteswap med fast rente	Redusere flytende renterisiko
Renteutbetalinger på banklån med flytende rente	2016 - 2020	Renteswap med fast rente	Redusere flytende renterisiko

*) Periode hvor de sannsynlige kontantstrømmene forventes å finne sted og påvirke resultatet.

I 2016 ble en renteswap med avbrutt sikring resultatført med - 868 tusen kroner og -5.822 tusen kroner ble omklassifisert fra egenkapital til resultat. Det har ellers ikke vært ineffektivitet i sikringer eller innregnet noe beløp i andre inntekter og kostnader i 2016-2017. Sikringsinstrumentene bokføres til virkelig verdi, med verdiendring over utvidet resultat.

Nominelt utestående beløp på valutaterminene er 458 millioner EUR tilsvarende 4.466 millioner kroner per 31.12.17 (294 millioner EUR tilsvarende 2.872 millioner kroner per 31.12.16). Lånet i EUR er på 112,7 millioner EUR, har flytende rente og løpetiden er fra 2015 til 2030. Nedbetalingen er i perioden 2020 - 2030 med faste halvårslige avdrag.

Nominelt utestående beløp på rentebytteavtalene er 2.190 millioner kroner per 31.12.17 (2.450 millioner kroner per 31.12.16) Lyse betaler fast rente på mellom 1,15 % - 3,51 % og mottar flytende rente på avtalene.

For kontantstrømsikringer er følgende beløp ført ut av egenkapitalen og inkludert i resultatet:

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Salgsinntekter	-19 068	-172 871
Finanskostnader	-24 181	-10 725
Sum	-43 249	-183 596

VIRKELIG VERDISIKRING

Sikringsobjekt	Sikringsperiode *)	Sikringsinstrument	Formål
Obligasjonslån med fast rente	2016 - 2019	Renteswap med flytende rente	Redusere risiko for verditap på obligasjonslån

*) Periode hvor de sannsynlige kontantstrømmene forventes å finne sted og påvirke resultatet.

Det er inngått renteswap på 200 millioner kroner av lånebeløp på 430 millioner kroner. Lyse mottar fast rente og betaler flytende rente på avtalen. Sikringsinstrumentet bokføres til virkelig verdi med motpost obligasjonsgjeld, verdiendring på sikringsinstrumentet føres i resultatet sammen med verdiendring på sikringsobjektet. Verdiendring i 2017 var på sikringsinstrumentet -4,9 millioner kroner, tilsvarende har verdi på obligasjonslånet blitt redusert med 4,9 millioner kroner.

NETTO BOKFØRT VIRKELIG VERDI AV SIKRINGSINSTRUMENTER

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Sikringsinstrumenter i kontantstrømsikring, valutaterminer i EUR	-193 386	7 657
Sikringsinstrumenter i kontantstrømsikring, lån i EUR	-1 109 655	-1 024 629
Sikringsinstrumenter i kontantstrømsikring, renteswaper	-32 351	-41 238
Sikringsinstrumenter i virkelig verdisikring, renteswap	6 694	11 554
Sum netto bokført virkelig verdi sikringsinstrumenter	-1 328 698	-1 046 656

Salgsinntekter

SALGSINTEKTER 2017

<i>(Tall i hele millioner)</i>	Energi	Telekom	Elnett	Andre og elimineringer	Konsern
Spotsalg av kraft	2 012	0	0	0	2 012
Sluttbrukersalg	964	0	23	4	991
Inntekter naturgass, fjernvarme og fjernkjøling	348	0	0	0	348
Overføringsinntekter	0	0	1 086	0	1 086
Tele, bredbånd, fiber og annet	0	2 672	0	0	2 672
Annet	182	61	157	128	528
Elimineringer *)	-973	0	49	0	-924
Salgsinntekter	2 533	2 733	1 315	132	6 713

*) Konserninterne transaksjoner i segmentet Telekom er eliminert i viste inntekstall.

Eliminert kraftomsetning sluttbrukersalg, se note 2.13 973

SALGSINTEKTER 2016

<i>(Tall i hele millioner)</i>	Energi	Telekom	Elnett	Andre og elimineringer	Konsern
Spotsalg av kraft	2 001	0	0	0	2 001
Sluttbrukersalg	849	0	23	5	877
Inntekter naturgass, fjernvarme og fjernkjøling	305	0	0	0	305
Overføringsinntekter	0	0	1 100	0	1 100
Utleie LNG anlegg	61	0	0	0	61
Tele, bredbånd, fiber og annet	0	2 441	0	0	2 441
Annet	161	4	126	167	458
Elimineringer *)	-869	0	-14	0	-883
Salgsinntekter	2 509	2 445	1 235	172	6 361

*) Konserninterne transaksjoner i segmentet Telekom er eliminert i viste inntekstall.

Eliminert kraftomsetning sluttbrukersalg, se note 2.13 870

10 Lønn

LØNNSKOSTNADER OG ANDRE PERSONALKOSTNADER

	Note	2017	2016
Lønn		631 898	667 218
Arbeidsgiveravgift		86 264	107 839
Pensjonskostnader - ytelsesplaner	11	31 238	19 666
Pensjonskostnader - innskuddsordning	11	53 003	52 851
Andre personalkostnader		96 651	104 281
Sum lønnskostnad og andre personalkostnader		899 054	951 855
Gjennomsnittlig antall årsverk		1 060	1 213

11 Pensjoner

Lysekonsernet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Konsernet tilfredstiller kravene i denne lov.

Lysekonsernet har følgende pensjonsordninger for sine ansatte:

	Antall pensjonister	Antall ansatte	Årets kostnad	Estimert kostnad neste år
Offentlig ytelsespensjon og offentlig AFP	426	229	36 734	39 249
Innskuddspensjon og privat AFP		955	53 003	50 976
Pensjon over drift		28	915	1 755
Sum			90 652	91 979

Innskuddsbasert ordning

Selskapets innskuddsbaserte pensjonsordninger omfatter i alt 955 personer pr 31.12.17. Ordningen er organisert i henhold til lov om innskuddspensjon.

AFP ordning i privat sektor

De ansatte som er i den innskuddsbaserte ordningen er også knyttet til AFP-ordningen i privat sektor. Ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning i LO/NHO-området. Selskapet har en reell økonomisk forpliktelse som følge av avtalen om AFP-ordning. Det foreligger imidlertid ikke tilstrekkelig informasjon for å muliggjøre innregning av ny forpliktelse i årsregnskapet for 2017. Dette medfører at ingen forpliktelse for ordningen balanseføres pr 31.12.17.

Tilskudd til AFP ordningen inngår i personalkostnader, og neste års premie er estimert til 8,6 millioner kroner.

Ytelsesbasert ordning

Lyse har en ytelsesbasert pensjonsordning i henhold til tariffavtale for kommunalt ansatte. Pensjonsordningen omfatter i alt 655 personer, herav 229 aktive og 426 pensjonister, og oppsatte rettigheter for de personer som er gått ut av ordningen. Aktive ansatte trekkes 1,5 % av brutto lønn for delvis finansiering av pensjonsordningen.

Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi ved utgangen av året. Pensjonsforpliktelsene (netto nåverdi av pensjonsytelsene på balansedagen justert for fremtidig lønnsvekst) er vurdert etter beste estimat basert på forutsetninger på balansedagen. De aktuarielle beregningene av pensjonsforpliktelsene er utført av uavhengig aktuar. Forutsetningene for lønnsøkninger, pensjonsregulering og G-regulering er sammenholdt mot historiske observasjoner, inngåtte tariffavtaler og forholdet mellom enkelte forutsetninger.

Ansatte som slutter før pensjonsalder, blir værende igjen i pensjonsordningen og får en såkalt oppsatt rettighet. Lyse er økonomisk forpliktet til å justere oppsatte rettigheter i takt med folketrygdens grunnbeløp frem til pensjonsalder, og folketrygdens grunnbeløp fratrukket 0,75 prosentpoeng når pensjonen er under utbetaling. Det er regnskapsmessig avsatt forpliktelse som om denne ytelsen er fullt opptjent, men likvidmessig, så påløper reguleringspremie i tråd med ovennevnte beskrivelse.

AFP ordning i offentlig sektor

Ansatte som har ytelsesbasert pensjonsordning omfattes av offentlig AFP-ordningen. Nåverdien av pensjonsforpliktelsen er vurdert etter beste estimat sammen med den ytelsesbaserte ordningen og med de samme forutsetningene.

Pensjon over drift

Konsernet har en ytelsesordning for alle ansatte med lønn over 12G. Ordningen regnskapsføres over driften og konsernet balansefører forpliktelsen. Gammel ordningen på lønn over 12G ligger som en forpliktelse i konsernets balanse som en oppsatt rettighet, og tas også over driften. Begge ordningene garanterer en årlig avkastning på hhv 3,5 % og 3 %.

TABELLEN UNDER VISER HVORDAN KONSERNETS PENSJONSORDNINGER ER INNTATT I ÅRSREGNSKAPET:

	2017	2016
Balansførte forpliktelser:		
Ytelsesordninger	248 113	235 322
Årets resultatførte pensjonskostnad: *)		
Ytelsesordninger	37 649	27 309
Innskuddsordninger	53 003	52 851
Pensjon over drift	915	3 036
Virkning av pensjonseffekter ført over utvidet konsolidert resultat:		
Estimataavvik før skatt	18 599	-48 373
Effekt overgang over til flerforetaksordning	0	-7 240
Skatteeffekt	6 981	-13 302
Andre pensjonseffekter etter skatt	11 618	-42 311

*) Resultatførte pensjonskostnader inkluderer årets opptjening, endringer til opphør av ordninger og planendring. Netto rentekostnader er presentert som finanskostnad.

BALANSEFØRT FORPLIKTELSE ER FASTSATT SOM FØLGER:

	31.12.17	31.12.16
Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger	1 460 282	1 343 512
Virkelig verdi på pensjonsmidler	-1 222 804	-1 118 747
Faktisk netto pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger	237 478	224 766
Pensjon over drift	10 636	10 559
Netto pensjonsforpliktelse i balansen *)	248 113	235 322

*) Arbeidsgiveravgift inkludert i netto pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

ENDRINGENE I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSEN FONDSBASERTE ORDNINGER I LØPET AV ÅRET:

	2017	2016
Pensjonsforpliktelse 1. januar	1 343 512	1 316 027
Tilgang datterselskap	30 550	0
Årets pensjonsopptjening	29 110	32 109
Rentekostnad	36 143	35 493
Planendring	0	-16 723
Estimatendringer	59 138	18 944
Arbeidsgiveravgift på tilskudd	-5 674	-6 997
Utbetalte ytelser	-32 498	-35 342
Pensjonsforpliktelse 31. desember	1 460 282	1 343 512

ENDRING I PENSJONSMIDLENES VIRKELIGE VERDI:

	2017	2016
Virkelig verdi på pensjonsmidler 1. januar	1 118 747	1 008 871
Tilgang datterselskap	26 260	0
Faktisk avkastning midler ift. resultatført renteinntekt	29 733	27 850
Estimatendringer	40 539	67 317
Administrasjon- og finansomkostninger	-3 535	-3 770
Totalt tilskudd	43 559	53 820
Totale utbetalinger fra fond	-32 498	-35 342
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 31. desember	1 222 804	1 118 747

PENSJON OVER DRIFT

	2017	2016
Pensjonsforpliktelse 1. januar	10 559	7 893
Årets innskudd	1 418	1 318
Rentekostnad	283	277
Arbeidsgiveravgift	10	1 305
Tilbakeførsel	-953	0
Utbetalte ytelser	-681	-235
Pensjonsforpliktelse 31. desember	10 636	10 559

FØLGENDE ØKONOMISKE FORUTSETNINGER ER LAGT TIL GRUNN:

	2017	2016
Diskonteringsrente	2,30 %	2,60 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	2,30 %	2,60 %
Lønnsregulering	2,50 %	2,50 %
Pensjonsregulering	1,48 %	1,48 %
G-regulering	2,25 %	2,25 %
Arbeidsgiveravgift *)	14,10 %	14,10 %
Antatt uttak av AFP ved 62 år	42,50 %	42,50 %
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE

*Frivillig avgang (fellesordningen):

Alder (i år)	<24	24 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 55	>55
Avgang (i %)	25,0%	15,0%	7,5 %	5,0 %	3,0 %	0,0 %

*) Arbeidsgivergift i datterselskapet Signal Bredbånd AS er 6,9 %.

Ytelsesordningene hos Lyse inngår i flerforetaksordning hos KLP og beregningen reflekterer dette. De økonomiske forutsetninger som er lagt til grunn er de som er anbefalt i veiledningen fra Regnskapsstiftelsen. Det er anvendt dødelighetstabell K2013BE og KLPs uføretabell.

Dødelighetstabellen tilsier følgende gjennomsnittlige gjenværende levetider ved pensjonsalder 65 år:

	2017	2016
Nye pensjonister ved regnskapsårets slutt:		
- Menn	22	21
- Kvinner	26	25
Nye pensjonister om 25 år:		
- Menn	25	24
- Kvinner	28	27

SENSITIVITETSANALYSE:

Tabellen nedenfor viser et estimat for en potensiell effekt ved en endring i visse forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger i Lyse.

Endring i diskonteringsrente	-0,50 %	poeng	0,50 %	poeng
Endring i prosent brutto pensjonsforpliktelse	9,40 %		8,20 %	
Endring i lønnsvekst	0,50 %	poeng		
Endring i prosent brutto pensjonsforpliktelse	0,70 %			

Risikoen for Lyse knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske- og aktuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningen, og den faktiske avkasningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen. Alle tre parametre i sensitivitetsanalysen er endret samtidig.

DEN SAMLEDE PENSJONSKOSTNADEN INNREGNET I RESULTATET:

	2017	2016
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	29 110	32 110
Rentekostnad *)	6 410	7 643
Omkostninger	3 535	3 770
Arbeidstakers pensjonstrekk	-2 322	-2 527
Planendring	0	-16 723
Pensjon over drift	915	3 036
Pensjonskostnad, ytelsesplaner	37 649	27 309
Arbeidsgivers tilskudd på innskuddsordningen	44 409	45 848
Premie på AFP LO/NHO ordning	8 594	7 003
Pensjonskostnad, tilskuddsplaner	53 003	52 851
Totale pensjonskostnader	90 652	80 160

*) Rentekostnader er resultatført under finanskostnader.

Vektet gjennomsnittlig durasjon på forpliktelsen er 16,4 år.

Forventet tilskudd til ytelsesordningen er 74 millioner kroner for 2018.

Forventet tilskudd til innskuddsordningen er 40 millioner kroner for 2018.

PENSJONSMIDLER BESTÅR AV:

	2017		2016	
Egenkapitalinstrumenter	269 017	22 %	220 393	20 %
Rentebærende instrumenter	953 787	78 %	898 353	80 %
Virkelig verdi pensjonsmidler	1 222 804		1 118 746	

12

Netto andre driftsinntekter og -kostnader

Andre inntekter og kostnader består av urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter. I noten fremgår andre inntekter og kostnader som innregnes i resultatet, samt poster som innregnes i totalresultatet.

Andre inntekter og kostnader presenteres under driftskostnader i resultatoppstillingen. I resultatoppstillingen vil derfor netto inntekter presenteres med negativt fortegn, som en negativ kostnad. I noten presenteres inntekter og kostnader slik de påvirker års- og totalresultat. Det vil si at inntekter presenteres med positivt fortegn og kostnader med negativt fortegn.

NETTO ANDRE DRIFTSINNTEKTER OG -KOSTNADER SOM INNGÅR I ÅRSRESULTAT

	2017	2016
Positivt bidrag til resultatet presenteres med positivt fortegn (kostnad -, inntekt +)		
Urealiserte verdiendringer finansielle instrumenter:		
Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		
Finansielle kraftkontrakter - holdt for sikringsformål	38 788	-88 050
Valutaderivater i langsiktige fysiske industrikontrakter i EUR	281 794	-142 212
Valutaderivater - holdt for sikringsformål	-4 428	-2 092
Andre urealiserte verdiendringer		
Langsiktige finansielle kraftkontrakter	-82 163	-8 514
Urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter innregnet i resultatet	233 990	-240 868
Netto andre driftsinntekter og -kostnader	233 990	-240 868
Samlet skatteeffekt av andre inntekter og kostnader	-41 071	76 702
Netto andre driftsinntekter og -kostnader som er innregnet i årsresultat	192 919	-164 166

ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER SOM INNGÅR I UTVIDET RESULTAT

	2017	2016
Urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter ført over utvidet resultat		
Kontantstrømsikring valutaterminkontrakter	-154 727	219 563
Kontantstrømsikring rentebytteavtaler	16 908	47 306
Kontantstrømsikring gjeld i EUR	-66 217	44 307
Andre inntekter og kostnader som inngår i utvidet resultat	-204 036	311 175
Andre inntekter og kostnader som inngår i totalresultat	-11 117	147 009

13 Andre driftskostnader

ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	2017	2016
Fremmedytelser	222 331	213 829
Kontorkostnader	40 050	50 173
Andre driftskostnader deleide verk	53 550	45 149
Reparasjon og vedlikehold	173 586	169 470
Kostnader eiendom, leie maskiner, inventar og annen leie	136 920	149 611
Salgs- og reklamekostnader	95 131	80 114
Andre driftskostnader	139 454	126 353
Sum andre driftskostnader	861 022	834 698

Det er identifisert varekostnader i andre driftskostnader i datterselskapet Altibox AS i 2016 for 38 millioner kroner. Sammenligningstallene er omarbeidet.

14 Finansposter

	Note	2017	2016
Rentekostnader:			
Ansvarlig lån		63 010	70 021
Obligasjonslån og sertifikatlån		214 744	210 251
Rentesikring		30 784	44 060
Rentekostnader kraftsalgsavtaler og frikraft		46 451	49 764
Andre rentekostnader		36 478	31 761
Sum rentekostnader	24	391 467	405 857
Andre finanskostnader:			
Agiotap		8 179	53 772
Nedskrivning finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		392	172
Nedskrivning andre finansielle investeringer		0	5 314
Finanselement pensjonskostnad	11	6 410	7 643
Andre finanskostnader		10 252	8 975
Sum finanskostnader		416 700	481 733
Finansinntekter:			
Andre renteinntekter	24	72 893	65 038
Gevinst ved realisasjon av verdipapirer		0	6 068
Utbytte		1 350	1 245
Agiovinning		27 558	14 113
Andre finansinntekter		4 430	4 966
Sum finansinntekter		106 231	91 430
Netto finanskostnader		310 469	390 303

15 Skatter

Skattekostnad og betalbar skatt

SPESIFIKASJON AV SKATTEKOSTNAD

	2017	2016
Betalbar skatt	303 600	298 011
Endring utsatt skatt	134 710	-29 392
Endring utsatt skatt, endring skattesats	-65 047	-33 063
Betalbar skatt på grunnrente	312 159	333 347
Endring utsatt skatt grunnrente	104 591	47 943
Endring utsatt skatt grunnrente, endring skattesats	8 634	34 560
For mye / lite avsatt tidligere år grunnrente	9 969	-712
For mye / lite avsatt tidligere år	6 733	-4 937
Andre poster grunnrenteskatt	1 416	1 100
Andre poster	4 574	9 742
Sum skattekostnad	821 339	656 599

SPESIFIKASJON AV SKATTEKOSTNAD

	2017	2016
Betalbar overskuddsskatt	224 582	220 509
Betalbar naturressursskatt	79 018	77 502
Betalbar grunnrenteskatt	312 159	333 347
Sum betalbar skatt i balansen	615 759	631 358

AVSTEMMING FRA NOMINELL TIL FAKTISK SKATTESATS

	2017	2016
Ordinært resultat før skattekostnad	2 763 691	1 452 813
Forventet inntektsskatt etter nominell skattesats (24/25 %)	663 286	363 203
Skatteeffekten av følgende poster:		
Netto ikke fradragsberettigede inntekter og kostnader	-229 104	-74 509
Naturressursskatt	79 018	77 502
Utlignet naturressursskatt	-79 018	-77 502
Grunnrenteskatt (33/31 %)	436 769	416 238
For mye/lite avsatt tidligere år	6 733	-13 469
Endret skattesats	-65 047	-33 063
Andre poster	8 703	-1 801
Skattekostnad på ordinært resultat	821 340	656 599
Effektiv skattesats	30 %	45 %

Utsatt skatt

Utsatt skatt nettoføres når konsernet har en juridisk rett til å motregne utsatt skattefordel mot utsatt skatt i balansen, og dersom den utsatte skatten er til samme skattemyndighet. Følgende beløp er blitt nettoført:

POSTER SOM ER NETTOFØRT I BALANSEN

	2017	2016
Utsatt skattefordel overskuddsskatt	300 379	285 309
Utsatt skatt overskuddsskatt	1 611 312	1 207 692
Netto utsatt overskuddsskatt	1 310 933	922 388

SPESIFIKASJON AV ENDRING I BALANSEFØRT UTSATT SKATT, OVERSKUDDSSKATT

	Note	2017	2016
Balanseført verdi 01. januar		922 388	1 029 502
Kjøp av datterselskap	4	388 376	0
Avgang datterselskap	4	0	-162 598
Resultatført i perioden		69 664	-62 455
Skatt ført mot utvidet resultatregnskap		-66 520	117 939
Skatt ført mot annen egenkapital		-2 975	0
Balanseført verdi 31. desember		1 310 933	922 388

SPESIFIKASJON AV ENDRING I BALANSEFØRT UTSATT SKATT, GRUNNRENTESKATT

	2017	2016
Balanseført verdi 1. januar	912 380	829 337
Resultatført i perioden	114 595	82 505
Pensjoner estimatavik	-951	539
Balanseført verdi 31. desember	1 026 024	912 380

SPESIFIKASJON AV UTSATT SKATT FØRT MOT UTVIDET RESULTATREGNSKAP

	2017	2016
Kontantstrømsikring	-59 540	105 173
Pensjoner estimatavik	-6 981	12 763
Utsatt skatt ført mot utvidet resultatregnskap	-66 520	117 939

UTSATT SKATT

	Imma- terielle eiendeler	Driftsmidler	Derivater	Ikke balanseført utsatt skattefordel	SUM
1. januar 2016	8 555	1 223 663	63 789	65 178	1 361 182
Resultatført i perioden	2 058	15 449	-66 524	-15 914	-64 931
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	89 410	0	89 410
Avgang datterselskap	-1 435	-194 869	18 335	0	-177 968
31. desember 2016	9 178	1 044 243	105 010	49 264	1 207 692
Resultatført i perioden	11 294	17 973	43 291	-17 419	55 140
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	-40 731	0	-40 730
Ført mot annen egenkapital	0	-606	0	0	-606
Tilgang datterselskap	125 939	267 142	-3 265	0	389 817
31. desember 2017	146 411	1 328 752	104 305	31 845	1 611 312

UTSATT SKATTEFORDEL

	Lån og forpliktelser	Investeringer	Pensjoner	Omløpsmidler	Underskudd til fremføring	Utsatt skatt utenlandsk datterselskap	SUM
1. januar 2016	211 563	1 234	38 431	36 150	44 309	-8	331 680
Resultatført i perioden	22 495	1 885	-19 262	-14 148	1 835	4 719	-2 475
Ført mot utvidet resultatregnskap	-15 763	0	-12 763	0	0	0	-28 526
Avgang datterselskap	-4 696	0	0	1 240	-11 913	0	-15 369
31. desember 2016	213 599	3 119	6 406	23 242	34 231	4 712	285 309
Resultatført i perioden	-9 623	-25	-2 234	-3 765	-629	1 752	-14 524
Ført mot utvidet resultatregnskap	18 809	0	6 981	0	0	0	25 790
Ført mot annen egenkapital	0	0	1 893	0	0	471	2 364
Tilgang datterselskap	0	0	1 164	277	0	0	1 442
31. desember 2017	222 785	3 094	14 210	19 754	33 602	6 935	300 379

UTSATT SKATT GRUNNRENTESKATT

	Driftsmidler	Pensjoner	Gevinst- og tapskonto	Grunnrente skatt til fremføring	SUM
1. januar 2016	1 038 070	1 799	-52	0	1 039 814
Resultatført i perioden	56 800	1 120	-164	0	57 756
31. desember 2016	1 094 871	2 919	-216	0	1 097 570
Resultatført i perioden	102 815	-871	-1 172	-18 503	82 269
31. desember 2017	1 197 686	2 048	-1 388	-18 503	1 179 839

UTSATT SKATTEFORDEL GRUNNRENTESKATT

	Derivater	Driftsmidler	Pensjoner	Gevinst- og tapskonto	Grunnrente-skatt til fremføring	Ikke balanseført utsatt skattefordel	SUM
1. januar 2016	7 533	1 763	526	2 745	215 655	-17 743	210 477
Resultatført i perioden	979	-3 108	389	-376	-24 094	1 462	-24 749
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	-539	0	0	0	-539
31. desember 2016	8 512	-1 345	376	2 369	191 561	-16 283	185 190
Resultatført i perioden	1 064	33 047	-534	-1 330	-63 575	-998	-32 326
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	951	0	0	0	951
31. desember 2017	9 576	31 702	793	1 039	127 986	-17 280	153 815

16 Immaterielle eiendeler

REGNSKAPSÅRET 2017

	Note	Fallrettigheter	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler	Sum
Balanseført verdi 1. januar		105 301	100 567	57 771	263 640
Tilgang datterselskap	4, 18	0	664 549	603 544	1 268 093
Overført fra anlegg under utførelse		0	0	2 446	2 446
Tilgang		0	0	990	990
Årets av- og nedskrivninger		0	-556	13 413	12 857
Balanseført verdi 31. desember		105 301	765 672	651 338	1 522 311
Balanse 31. desember					
Anskaffelseskost		105 301	766 112	773 825	1 645 238
Akkumulerte avskrivninger		0	441	122 487	122 928
Balanseført verdi 31. desember		105 301	765 672	651 338	1 522 311

REGNSKAPSÅRET 2016

	Fallrettigheter	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler	Sum
Balanseført verdi 1. januar	105 301	110 948	62 996	279 245
Avgang datterselskap	0	14 894	7 469	22 363
Overført fra anlegg under utførelse	0	0	896	896
Tilgang	0	4 513	17 548	22 061
Årets av- og nedskrivninger	0	0	16 200	16 200
Balanseført verdi 31. desember	105 301	100 567	57 771	263 640
Balanse 31. desember				
Anskaffelseskost	105 301	101 563	166 845	373 709
Akkumulerte avskrivninger	0	997	109 074	110 071
Balanseført verdi 31. desember	105 301	100 567	57 771	263 640

Levetid

 0-15 år
Lineær

Balansførte fallrettigheter er bokført i forretningsområdet energi. Goodwill og andre immaterielle eiendeler er i hovedsak allokert til konsernets forretningsområde telekommunikasjon. Andre immaterielle eiendeler er hovedsaklig knyttet til merverdier tilhørende merkevare, kunderelasjoner og kjøpte driftsrettigheter. Disse immaterielle eiendelene avskrives over henholdsvis 3, 13-15 og 6-8 år.

Balansført verdi av kunderelasjoner pr 31.12.17 utgjør 618,2 millioner kroner.

Fallrettigheter

Fallrettigheter har ubegrenset levetid og er klassifisert som immaterielle eiendeler. Ved vurdering av verdifall grupperes fallrettighetene sammen med de tilhørende kraftverkene. Et kraftverk med tilhørende fallrettigheter anses som en kontantstrømgenererende enhet. Virkelig verdi fastsettes med utgangspunkt i de kontantstrømgenererende enheters middelproduksjon multiplisert opp med en bransjenorm for omsetningsverdi. Pr 31.12.2017 utgjorde samlet bokført verdi av vannkraft kr 1,17 pr kWh. Dette er betydelig lavere enn antatt omsetningsverdi. Merverdien antas i hovedsak å være knyttet til fallrettighetene. Det er dermed ikke ansett som nødvendig å foreta ytterligere testing for eventuell nedskrivning av fallrettigheter. Verdsettelsen blir kategorisert i nivå 3.

Goodwill

Goodwill samt deler av merkevarenavn (4,2 millioner kroner - klassifisert under andre immaterielle eiendeler) avskrives ikke, men er gjenstand for en årlig nedskrivningstest. Disse immaterielle eiendelene er i all hovedsak oppstått ved erverv av virksomhet. Gjenvinnbart beløp av en kontantgenererende enhet kalkuleres basert på hvilken verdi eiendelen vil gi for virksomheten, og beregnes ut fra verdien av fremtidige kontantstrømmer. Det vesentligste av goodwillen knytter seg til forretningsområdet Telekom og det forventes at det vil ta litt tid før tilhørende selskaper oppnår en stabil driftsfase grunnet en bransje med store investeringer i nærmeste fremtid. Fremtidige kontantstrømmer er basert på forretningsplaner, og beregnes for perioder mellom 5-10 år pluss terminalverdi. Benyttet diskonteringsrente er 5,1 % nominelt etter skatt.

Årets tilgang av goodwill er knyttet til oppkjøp av Viken i desember, se ytterligere informasjon i note 4. Gjenvinnbart beløp ved oppkjøpet har ikke endret seg vesentlig frem til årets slutt.

Varige driftsmidler

REGNSKAPSÅRET 2017

	Anlegg Energi	Anlegg LNG	Anlegg Bredbånd	Anlegg Nett	Andre Bygg	Maskiner og inventar	Tomter	Leasede driftsmidler	Anlegg under utførelse	Totalt
Balanseført verdi 01. januar	8 056 070	0	1 797 106	3 040 045	352 242	296 069	23 103	276 221	2 005 056	15 845 912
Avgang datterselskap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilgang	155 761	0	554 445	369 033	7 892	51 389	397	21 965	764 122	1 925 004
Tilgang datterselskap	0	0	3 496 005	0	0	0	0	0	0	3 496 005
Overført fra anlegg under utførelse	71 846	0	225 832	104 380	3 807	16 408	0	0	-424 719	-2 446
Avgang	27 475	0	67	15 639	955	3 378	0	0	10 067	57 581
Årets avskrivning	230 549	0	273 280	181 640	16 272	73 160	0	16 014	9 583	800 498
Årets nedskrivning	4 088	0	23 852	4 046	0	6 092	0	0	0	38 078
Balanseført verdi 31. desember	8 021 565	0	5 776 189	3 312 133	346 714	281 236	23 500	282 172	2 324 809	20 368 319
Balanse 31. desember										
Anskaffelseskost	12 381 619	0	8 282 710	6 666 510	535 487	1 380 811	23 500	367 799	2 424 336	32 062 772
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger	4 360 054	0	2 506 521	3 354 377	188 773	1 099 575	0	85 627	99 527	11 694 454
Balanseført verdi 31. desember	8 021 565	0	5 776 189	3 312 133	346 714	281 236	23 500	282 172	2 324 809	20 368 319

 Levetid
Avskrivningsmetode

 3-75 år
lineær

 10-30 år
lineær

 3-25 år
lineær

 10-50 år
lineær

 33-50 år
lineær

 3-12 år
lineær

Se note 29

REGNSKAPSÅRET 2016

	Anlegg Energi	Anlegg LNG	Anlegg Bredbånd	Anlegg Nett	Andre Bygg	Maskiner og inventar	Tomter	Leasede drifts-midler	Anlegg under utførelse	Totalt
Balanseført verdi 1. januar	8 173 484	1 515 911	1 947 610	2 734 566	211 418	459 975	21 106	277 024	1 541 709	16 882 803
Avgang datterselskap	0	1 501 553	336 480	0	0	48 726	0	0	87 462	1 974 221
Tilgang	92 656	1 452	294 893	338 301	22 311	45 737	0	14 866	969 640	1 779 856
Tilgang datterselskap	0	0	28 000	0	0	516	0	0	0	28 516
Overført fra anlegg under utførelse	29 720	0	91 277	140 572	133 283	10 226	1 997	0	-408 037	-962
Avgang	5 600	0	6 065	0	380	24 475	0	0	0	36 520
Årets avskrivning	234 190	15 810	217 815	173 394	14 390	99 697	0	15 669	0	770 965
Årets nedskrivning	0	0	4 314	0	0	47 487	0	0	10 794	62 595
Balanseført verdi 31. desember	8 056 070	0	1 797 106	3 040 045	352 242	296 069	23 103	276 221	2 005 056	15 845 913
Balanse 31. desember										
Anskaffelseskost	12 181 487	0	4 006 495	6 208 736	524 743	1 316 392	23 103	345 834	2 095 000	26 701 790
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger	4 125 417	0	2 209 389	3 168 691	172 501	1 020 323	0	69 613	89 944	10 855 878
Balanseført verdi 31. desember	8 056 070	0	1 797 106	3 040 045	352 242	296 069	23 103	276 221	2 005 056	15 845 913

Levetid
Avskrivningsmetode

3-75 år
lineær

10-30 år
lineær

3-25 år
lineær

10-50 år
lineær

33-50 år
lineær

3-12 år
lineær

Se note 29

Byggelånsrenter

Tilgang som vedrører aktivering av byggelånsrenter utgjør 56 millioner kroner i 2017. Benyttet gjennomsnittlig rentesats er 3,4 %.

Nedskrivning

Varige driftsmidler vurderes for verdifall når det foreligger nedskrivningsindikatorer. I de tilfeller hvor bokført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp er det foretatt nedskrivninger. Se note 3. Verdsettelsene blir kategorisert i nivå 3 grunnet skjønsmessige viktige forutsetninger. Benyttede diskonteringsrenter er basert på vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC) metodikk der den spesifikke risikoen til den enkelte resultatenheter er hensyntatt.

Aktiverede utviklingskostnader for ny TV-løsning i Altibox AS er nedskrevet med til sammen 15 millioner kroner. Forutsetninger som ligger til grunn for nedskrivningen er en konkret vurdering av den fremtidige verdien utviklingskostnadene representerer. Det er mottatt oppgjør fra leverandøren vedrørende prosjektet etter en forliksavtale. Mottatt oppgjør er inntektsført som driftsinntekter. Nedskrivning og driftsinntekter inngår i Telekomsegmentet.

Grunnet fallende driftsmarginer på naturgass er det foretatt en nedskrivningstest basert på netto salgsværdi metoden. Forretningsområdet naturgass vurderes som en kontanstrømgenererende enhet. Estimert netto salgsværdi overstiger bokført verdi på forretningsområdet naturgass for 2017. Forretningsområdet ligger under Anlegg Energi.

Det er foretatt nedskrivningstest av Jørpelandsvassdraget med bakgrunn i endrede prisforutsetninger. Vurderingen medførte ingen endringer i bokførte verdier. Anlegget tilhører forretningsområdet Energi.

UTGIFTSFØRTE FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSKOSTNADER

	2017	2016
Utgiftsført FoU	7 210	5 671

18 Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Konsernet har følgende investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet:

Enhet	Forretningskontor	Segment	Eierandel	Stemmeandel	2017	2016
Tilknyttede selskaper:						
Skangas AS	Sola	Energi	30 %	30 %	279 704	808 679
Forus Energigjenvinning 2 AS	Stavanger	Energi	43 %	43 %	24 630	26 391
Forus Energigjenvinning KS	Stavanger	Energi	44 %	44 %	25 386	29 216
Fiber1 AS	Jaren	Telekom	25 %	25 %	83 928	0
Altifiber AS	Hauge i Dalane	Telekom	34 %	34 %	41 972	35 850
Andre mindre eierposter					22 541	12 973
Sum balanseført verdi tilknyttede selskaper					478 161	913 109
Felleskontrollert virksomhet:						
Viken Fiber Holding AS	Drammen	Telekom	71 %	50% *)	0	902 478
Bergen Fiber AS	Bergen	Telekom	37 %	50 %	320 476	318 337
Hello AS	Oslo	Telekom	50 %	50 %	25 455	42 840
Istad Fiber AS	Molde	Telekom	50 %	50 %	50 724	50 203
Andre mindre eierposter					0	258
Sum balanseført verdi felleskontrollert virksomhet					396 655	1 314 116
Sum balanseført verdi tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet					874 816	2 227 225
Felleskontrollerte driftsordninger:						
Sira-Kvina kraftselskap DA	Tonstad	Energi	41 %	41 %		
Ulla Førre verkene	Sauda	Energi	18 %	18 %		

*) Styreleder har dobbeltstemme fra 6. desember 2017. Stemmeandel er derfor høyere enn 50 % for Lyse i vesentlige saker.

Andeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet innregnes etter egenkapitalmetoden. Andeler i deleide kraftverk innregnes som felleskontrollert driftsordning og tas derfor inn etter bruttometoden. Se ytterligere spesifikasjoner nederst i noten.

Det er ingen betingede forpliktelser knyttet til investeringene.

Vesentlige investeringer for Lyse

Basert på helhetsvurdering hvor størrelse og kompleksitet er tatt i betraktning har Skangas- og Viken Fiber konsernet vurdert å være vesentlige tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet. Viken Fiber konsernet har endret kontrollkategori fra felleskontrollert virksomhet til datterselskap i løpet av 2017. Ytterligere informasjon vedrørende disse selskapene er opplyst om nedenfor:

Skangas konsern

Skangas AS var frem til 2. mai 2014 et heleid datterselskap i Lyse. På dette tidspunkt solgte Lyse 51 % av aksjene i selskapet til det finske selskapet Gasum OY. Etter transaksjonen opphørte kontrollen over datterselskapet og dets underkonsern og aksjeposten ble innregnet som et tilknyttet selskap i Lyse konsernet. Den 22. juni 2017 solgte Lyse ytterligere 19 % av aksjene i Skangas AS til Gasum for 50 millioner EUR. Etter transaksjonen har Lyse en eierandel på 30 % og Gasum 70 %. For ytterligere informasjon om transaksjonen finnes opplysninger i note 4 om virksomhetssammenslutninger.

Lyse har lik eier- og stemmeandel i selskapet, og det er ingen andre forhold som tilsier at Lyse har noe utover betydelig innflytelse i selskapet. Skangas konsern består av morselskapet Skangas AS og dets datterselskaper. Konsernet distribuerer LNG (Liquefied Natural Gas) gjennom terminaler, egne fartøy og tankbiler.

Lyse solgte det heleide datterselskapet Risavika LNG Production AS til Skangas AS i april 2016. Transaksjonen var et nedstrømssalg til et tilknyttet selskap da Lyse AS eide 49 % av Skangas AS. Ved transaksjonen var 51 % av gevinsten opptjent, og denne andelen av gevinsten ble resultatført i Lyses konsernregnskap. Resterende andel på 49 % av gevinsten ble justert mot balanseført verdi av investeringen i Skangas AS. Ytterligere 19 % er i 2017 innregnet i gevinsten ved nedsalget 22. juni 2017. Beløpet som er justert mot balanseført verdi som urealisert gevinst pr 31. desember 2017 utgjør 138,8 millioner kroner.

Viken Fiber Konsern

Viken Fiber Konsern, gjennom datterselskapet Viken Fiber AS, bygger fiberaksess til husholdninger og bedrifter på sentrale Østlandet, og eier et utstrakt fibernett i flere kommuner rundt Oslofjorden.

Konsernet hadde sitt første driftsår i 2013 etter at Lyse og Energiselskapet Buskerud AS inngikk en avtale om samordning av selskapenes fiberaktivitet på Østlandet dette året. Lyse eier 71 % av aksjene. Den andre aksjonæren er Glitre Energi AS som eier 29 % av aksjene. Aksjonæravtale har krevd enstemmighet ved vesentlige beslutninger og stemmeandel har derfor vært 50 %. Selskapet har vært innregnet som felleskontrollert virksomhet t.o.m. 30. november 2017.

6. desember 2017 ble det inngått en tilleggsavtale til aksjonæravtalen mellom partene der styreleder får dobbeltstemme. Dette medfører at Lyses investering i Viken Fiber endret kontrollkategori fra felleskontrollert virksomhet til datterselskap. Viken Fiber er innregnet som et datterselskap fra og med 1. desember 2017. Ytterligere informasjon om transaksjonen finnes i note 4 om virksomhetssammenslutninger.

	Tilknyttet selskap		Felleskontrollert virksomhet	
	SkanGas konsern		Viken Fiber konsern	
	2017	2016	2017 *)	2016
Driftsinntekter	1 870 271	1 605 771	1 077 372	1 106 051
Resultat fra videreført virksomhet etter skatt	-151 111	-81 515	74 475	64 098
Andre inntekter og kostnader	0	0	1 740	7 986
Totalresultat	-151 111	-81 515	76 215	72 084
Konsernets andel av totalresultat	-64 978	-39 942	54 113	51 180
Omløpsmidler	923 868	842 598	75 732	24 847
Anleggsmidler	4 624 666	4 237 797	3 598 081	3 417 954
Kortsiktig gjeld	1 062 796	871 308	266 571	223 920
Langsiktig gjeld	3 960 481	3 520 619	2 035 797	1 927 530
Egenkapital	525 257	688 468	1 371 445	1 291 351
Konsernets andel av egenkapital	157 577	337 348	973 726	916 859
+ Goodwill	166 063	437 003	0	0
+ Merverdier	94 851	259 147	0	0
+ /- andre korrigeringer	-138 787	-224 819	-14 381	-14 381
= Balanseført verdi	279 704	808 679	959 345	902 478

*) Viken Fiber's verdier for 2017 er pr 30. november 2017. Investeringen ble fra dette tidspunkt fraregnet som en felleskontrollert virksomhet og innregnet som et datterselskap.

BALANSEFØRT VERDI PÅ INVESTERINGER I TILKNYTTETE SELSKAP

	Note	2017	2016
Balanseført verdi 01. januar		913 109	1 275 337
Tilgang nyanskaffelser		15 357	7 112
Tilgang i forbindelse med innregning av datterselskap		83 603	0
Avgang ved salg	4	-331 082	-44 496
Avgang ved endring av kontrollkategori		-667	0
Andel av resultat		-59 378	-52 337
Nedskrivning nettet mot gevinst	4	-165 073	0
Utdelt utbytte		-12 384	-4 843
Urealisert gevinst/tap ved nedstrømsalg		0	-223 060
Ført over utvidet konsolidert resultat		35 010	-46 218
Ført mot annen opptjent egenkapital		-334	1 614
Balanseført verdi 31. desember		478 161	913 109
Årets avskrivning merverdi		-9 374	-13 399
Årets nedskrivning merverdi		-61 667	0
Merverdi pr. 31. desember		-94 851	-259 147

BALANSEFØRT VERDI PÅ INVESTERINGER I FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET

	Note	2017	2016
Balanseført verdi 01. januar		1 314 116	902 069
Tilgang		0	60 187
Tilgang overført fra investering i datterselskap		0	316 557
Avgang overført til datterselskap	4	-959 345	0
Avgang ved endring av kontrollkategori		-250	0
Andel av resultat		43 311	43 608
Urealisert gevinst/tap ved nedstrømssalg		0	-14 383
Ført over utvidet konsolidert resultat		1 235	5 670
Ført mot annen opptjent egenkapital		-2 412	408
Balanseført verdi 31. desember		396 655	1 314 116
Årets avskrivning merverdi		-4 440	-2 248
Årets nedskrivning merverdi		-11 116	0
Merverdi pr. 31. desember		-48 032	-63 375

Andeler i deleide kraftverk

Lyse Produksjon AS har en eierandel på 41,1 % i Sira-Kvina kraftselskap DA. Lyse Produksjon AS har i tillegg en medeiendomsrett på 18 % i Ulla-Førre verkene, hvorav 7,8 % er kompensasjon for fallretter som er avstått og 10,2 % utgjør 80 % av Rogaland fylkeskommunes rettigheter som Lyse Produksjon AS har overtatt. Utbygging av andel overført fra Rogaland fylkeskommune er gjennomført og finansiert av Lyse Produksjon AS. Deltakelse i Ulla-Førre verkene er basert på avtale med Statkraft SF om såkalt medeiendomsrett. Statkraft SF er konsesjons- og hjemmelinnehaver til eiendommene. Andelene gir rett til å ta ut henholdsvis 41,1 % og 18 % av vedkommende selskaps kraftproduksjon. Det betales ikke vederlag for den kraften som tas ut, men Lyse Produksjon AS dekker en forholdsmessig andel av kostnadene. Fysisk kraftuttak fra deleide kraftverk inngår som en del av ordinært kraftsalg og behandles på lik linje med kraft produsert ved egne verk. Unntaket er pålagt salg av konsesjonskraft og driftsinntekter som fordeles på eierne gjennom løpende avregninger. Nedenfor følger en oppstilling fordelt på hovedgrupper i resultatet som angir de resultatposter som er innarbeidet etter bruttometoden.

	2017		2016	
	Sira-Kvina	Ulla-Førre	Sira-Kvina	Ulla-Førre
Energisalg	613 500	265 574	631 171	327 074
Andel driftsinntekter	78 210	504	37 252	659
Andel overføringskostnad	60 412	11 838	45 192	17 156
Andel lønnskostnad	31 213	2 751	33 924	3 012
Andel avgifter	26 032	8 957	26 125	8 957
Andel ordinære avskrivninger	45 385	29 015	44 205	28 632
Andel eiendomsskatt og andre driftskostnader	85 510	44 528	84 489	42 509
Andel netto finansresultat	-541	0	-1 083	0
Resultatandel i deleide kraftverk (før skatt)	443 699	168 989	435 571	227 467

Ulla-Førre verkene

Andelen av Ulla-Førre verkene på 18,0 % er aktivert som varige driftsmidler i Lyse Produksjon AS' balanse. Det er derfor ikke innarbeidet balanseposter for andelene i Ulla-Førre verkene. Bokført verdi på varige driftsmidler i Ulla-Førre verkene var ved regnskapsårets utgang 826 millioner kroner, og bokført verdi på fallretter var på samme tidspunkt 6,4 millioner kroner.

Sira-Kvina kraftselskap DA

Andelen på 41,1 % av Sira-Kvina kraftselskap DAs balanse er innarbeidet etter bruttometoden. Lyses andeler av eiendeler og gjeld er i balansen tatt med linje for linje. Det vises i denne forbindelse til spesifisering under.

	2017	2016
Andel fallrettigheter	29 747	29 747
Andel varige driftsmidler	1 549 612	1 538 805
Andel pensjonsmidler	16 823	17 534
Andel fordringer	52 882	55 642
Andel bankinnskudd, kontanter og lignende	48 749	31 116
Andel eiendeler	1 697 812	1 672 844
Andel leverandørgjeld	11 511	7 340
Andel annen kortsiktig gjeld	92 627	80 602
Andel gjeld	104 138	87 942

Det er ingen betingede forpliktelser knyttet til konsernets andel i de deleide kraftverkene, og ingen betingede forpliktelser i de deleide kraftverkene i seg selv.

19 Nærstående parter

Alle datterselskaper og tilknyttede selskaper er nærstående parter av Lyse. Mellomværende og transaksjoner mellom konsoliderte selskaper elimineres i konsernregnskapet og vises ikke i denne note. Stavanger kommune har en eierandel på 43,68 % og vil etter IAS 24 defineres som nærstående part. Øvrige aksjonærer har hver for seg eierandeler på under 20 % og vil etter gjeldende prinsipper ikke være å anse som nærstående parter. Det vises til note 27 og note 32 for informasjon rundt eiere, samt selskaper som inngår i konsolideringen.

Konsernet har vært involvert i transaksjoner med følgende nærstående parter:

Kjøp og salg mot nærstående parter

SALG AV VARER OG TJENESTER

	2017	2016
Tilknyttede selskaper	146 232	200 566
Felleskontrollert virksomhet	534 458	530 068
Stavanger kommune	109 509	110 042
Sum salg av varer og tjenester	790 199	840 676

KJØP AV VARER OG TJENESTER

	2017	2016
Tilknyttede selskaper	145 995	118 011
Felleskontrollert virksomhet	275 424	269 425
Stavanger kommune	8 455	7 201
Sum kjøp av varer og tjenester	429 874	394 637

Balanseposter mot nærstående parter

Fordringer på nærstående parter kommer hovedsakelig fra lån, salg av varer og tjenester samt utlegg ovenfor felleskontrollert virksomhet. Lån er rentebærende, mens andre fordringer er ikke rentebærende. Kortsiktig gjeld til nærstående parter kommer hovedsakelig fra kjøp av varer og tjenester, og forfaller til betaling en måned etter kjøpstidspunktet. Gjelden er ikke rentebærende.

LANGSIKTIGE FORDRINGER PÅ NÆRSTÅENDE PARTER

	2017	2016
Lån til tilknyttede selskaper	215 905	178 824
Lån til felleskontrollert virksomhet*	0	449 100
Sum langsiktige fordringer på nærstående parter	215 905	627 924

* Aksjonærlån vedrørende finansiering av virksomheten i Viken Fiber.

KUNDEFORDRINGER OG ANDRE FORDRINGER PÅ NÆRSTÅENDE PARTER

	2017	2016
Tilknyttede selskaper	37 765	28 080
Felleskontrollert virksomhet	24 840	117 581
Stavanger kommune	13 855	17 358
Sum kundefordringer og andre fordringer på nærstående parter	76 460	163 019

LEVERANDØRGJELD TIL NÆRSTÅENDE PARTER

	2017	2016
Tilknyttede selskaper	19 912	10 424
Felleskontrollert virksomhet	16 699	31 033
Stavanger kommune	701	933
Sum leverandørgjeld til nærstående parter	37 312	42 390

ANSVARLIG LÅN TIL EIER

	2017	2016
Stavanger kommune balanseført verdi 1. januar	960 872	1 004 548
Lån tilbakebetalt i løpet av året	-43 676	-43 676
Rentekostnader	27 238	30 582
Betalte renter	-27 238	-30 582
Balanseført verdi 31. desember	917 196	960 872

20 Varer

VAREBEHOLDNING

	2017	2016
Dekodere	108 874	110 784
El-sertifikater	5 697	2 613
Hjemmesentraler	57 804	62 118
AMS og gateway	19 648	13 494
Teknisk utstyr, driftslager, reservedeler	18 670	26 955
Annet	3 899	2 351
Sum varer	214 592	218 315

Varer er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. På bredbåndsvirksomheten er anskaffelseskosten beregnet til veid gjennomsnitt. Det er ikke avgitt pant i varelageret.

Varebeholdningen er nedskrevet med 10,1 millioner kroner i 2017, og inngår i andre driftskostnader på segment Andre.

VANNBEHOLDNING I EGNE OG FELLESKONTROLLERTE KRAFTVERK

	2017	2016
Vannbeholdning i GWh	4 194	3 032
Magasinfylling i prosent	83 %	60 %
Årets produksjon referert utgående generatorklemme	6 163	7 362

Årlig middelproduksjon i perioden 2008 - 2017 utgjorde 6 181 GWh.

21

Kundefordringer og andre fordringer

ANDRE LANGSIKTIGE FORDRINGER

	Note	2017	2016
Fordringer på nærstående parter	19	215 905	627 924
Egenkapitalinskudd KLP		30 769	24 806
Øvrige langsiktige fordringer		156 919	134 688
Sum andre langsiktige fordringer		403 593	787 418

KUNDEFORDRINGER OG ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

	Note	2017	2016
Kundefordringer		1 396 517	1 107 176
Fordringer på nærstående parter	19	76 460	163 019
Nedskrivning til dekning av tap		-27 859	-20 139
Kundefordringer netto		1 445 118	1 250 056
Andre kortsiktige fordringer		313 210	257 022
Sum kundefordringer og andre fordringer		1 758 328	1 507 078

FORDRINGER - NEDSKREVET

	2017	2016
1 - 6 måneder	6 620	4 337
Over 6 måneder	21 239	15 802
Sum nedskrivning kundefordringer	27 859	20 139

FORDRINGER OVER FORFALL SOM IKKE ER NEDSKREVET

	2017	2016
1 - 2 måneder	127 967	167 357
Sum fordringer over forfall, ikke nedskrevet	127 967	167 357

Dette relaterer seg til fordringer som det erfaringsmessig ikke har vært problemer med å inndrive.

BEVEGELSE I AVSETNING FOR NEDSKRIVNING PÅ KUNDEFORDRINGER

	2017	2016
Pr. 1 januar	20 139	15 420
Avsetning for nedskrivning av fordring (endring i avsetningen)	-6 742	-10 035
Faktiske tap i løpet av året	14 462	14 754
Pr. 31. desember	27 859	20 139

Nedskrivning og reversering av nedskrivning på kundefordringer er inkludert i andre driftskostnader. Nedskrivning til dekning av tap er foretatt når det ikke er noen forventning om å inndrive ytterligere kontanter. Andre fordringer inneholder ikke nedskrevne eiendeler.

22 Derivater

BALANSEFØRT VERDI 31.12.17

	Anleggs- midler	Langsiktig gjeld	Omløps- midler	Kortsiktig gjeld
Energiderivater				
Finansielle kraftkontrakter - inngått for sikringsformål	39 832	162	27 498	16 412
Finansielle kraftkontrakter - tradingportefølje	0	0	0	723
Finansielle kraftkontrakter - virkelig verdi kunders posisjoner	8 184	0	738	0
Finansielle kraftkontrakter - andre	0	58 468	0	0
Valuta- og rentederivater				
Valutaderivater - kontantstrømsikring	0	127 960	0	65 426
Valutaderivater - inngått for sikringsformål	0	3 744	0	0
Valutaderivater i langsiktige fysiske industrikontrakter i EUR	572 705	0	32 869	0
Valutaderivater - andre	0	6 243	0	13 372
Rentebytteavtaler - kontantstrømsikring	578	24 623	0	8 305
Rentebytteavtaler - virkelig verdisikring	6 694	0	0	0
Sum balanseførte derivater	627 993	221 200	61 105	104 238

NETTOFØRING DERIVATER 31.12.17

	Eiendeler	Gjeld
Sum balanseført verdi (inkludert nettoføringer)	689 098	325 438
Følgende beløp er nettoført i balanseført verdi (på grunn av motregningsordninger i inngåtte avtaler)	27 535	6 561

BALANSEFØRT VERDI 31.12.16

	Anleggs- midler	Langsiktig gjeld	Omløps- midler	Kortsiktig gjeld
Energiderivater				
Finansielle kraftkontrakter - inngått for sikringsformål	39 113	2 610	2 198	1 156
Finansielle kraftkontrakter - tradingportefølje	0	0	3 950	0
Finansielle kraftkontrakter - virkelig verdi kunders posisjoner	4 081	0	10 487	0
Finansielle kraftkontrakter - andre	0	61 324	0	0
Valuta- og rentederivater				
Valutaderivater - kontantstrømsikring	26 725	0	0	19 068
Valutaderivater - inngått for sikringsformål	684	0	0	0
Valutaderivater i langsiktige fysiske industrikontrakter i EUR	343 372	0	17 465	0
Valutaderivater - andre	0	12 468	0	1 683
Rentebytteavtaler - kontantstrømsikring	0	17 057	0	24 181
Rentebytteavtaler - virkelig verdisikring	11 554	0	0	0
Rentebytteavtaler - andre	0	0	0	868
Øvrige derivater				
Put opsjon - aksjer / Call opsjon - aksjer	6 213	0	0	0
Sum balanseførte derivater	431 742	93 459	34 100	46 956

NETTOFØRING DERIVATER 31.12.16

	Eiendeler	Gjeld
Sum balanseført verdi (inkludert nettoføringer)	465 842	140 415
Følgende beløp er nettoført i balanseført verdi (på grunn av motregningsordninger i inngåtte avtaler)	65 712	10 357

For ytterlige informasjon om derivater vises det til note 7 Finansielle instrumenter per målekategori og til note 8 Regnskapsmessig sikring. For opplysninger om eksponering for kredittrisiko vises det til note 6 Finansiell risikostyring. Postene i tabellene over hvor det er brukt betegnelsen kontantstrømsikring eller virkelig verdisikring oppfyller krav til sikringsbokføring med verdiendring over utvidet resultat. Verdiendring på de øvrige postene føres via resultat.

Energiderivater

Finansielle kraftkontrakter inngått for sikringsformål er kontrakter inngått for å prissikre fremtidig kraftsalg og kraftkjøp. Finansielle kraftkontrakter -virkelig verdi kunders posisjoner, relaterer seg til forvaltningskontrakter som er inngått på vegne av kunder. Motposten til markedsverdien av kontraktene er kundefordringer og leverandørgjeld. Andre finansielle kraftkontrakter gjelder fristrømforpliktelser og forskuddsbetaling knyttet til kraftsalgsavtaler.

Valuta- og rentederivater

For valuta- og rentederivater i kontantstrømsikring og virkelig verdisikring vises det til note 8 Regnskapsmessig sikring for flere opplysninger.

Valutaderivater i langsiktige fysiske industrikontrakter i EUR gjelder langsiktige avtaler på levering av industrikraft frem til 2040. Kraftkontraktene stiller krav til fysisk levering av kraftvolumene hvilket innebærer at kontraktene faller utenfor virkeområdet til IAS 39. Kraftkontraktene er fastpriskontrakter med oppgjør i euro, hvilket innebærer at det foreligger innebygde valutaderivater i kontraktene. Valutaderivatene er vurdert ikke å være nært tilknyttet vertskontrakten. Valutaderivatene skilles av denne grunn ut av vertskontrakten og balanseføres til virkelig verdi over resultatet. Ved beregning av virkelig verdi er det lagt til grunn valutaforwardkurve de første 10 årene. For resterende periode er valutakurs i år 10 benyttet.

Øvrige derivater

Per 31.12.16 hadde Lyse en rett til å selge (put opsjon) 15,6 % av aksjene i Skangas AS. Gasum OY hadde en tilsvarende rett til å kjøpe (call opsjon) 15,6 % av aksjene i Skangas AS. Netto balanseført verdi per 31.12.16 var 6,2 millioner kroner. I juni 2017 solgte Lyse 19 % av aksjene i Skangas AS. Etter denne transaksjonen har Lyse en eierandel på 30 % i Skangas AS. Som en del av salget ble det inngått en avtale hvor Lyse har rett til å selge og Gasum OY har rett til å kjøpe resterende 30 % eierandel. Opsjonsavtalen balanseføres til virkelig verdi og er estimert til 0 millioner kroner per 31.12.17.

Nettoføring

Finansielle instrumenter hvor Lyse har rett til å motregne eiendel og forpliktelse, samtidig som hensikten er å gjøre opp netto, blir presentert netto i balansen. Dette gjelder finansielle kraftkontrakter, valuta- og rentederivater.

Sikkerhet

Ved handel av finansielle kraftkontrakter stilles det kontantsikkerhet (cash collateral). Lyse har en trekkramme i Danske Bank som benyttes til slike sikkerhetsstillelser.

23

Likvide midler

BANKINNSKUD, KONTANTER O.L.

	2017	2016
Bankinnskudd og kontanter	3 505 153	2 062 478
Sum bankinnskudd og kontanter o.l.	3 505 153	2 062 478

Konsernet har konsernkontosystem mot Sparebank 1 SR-Bank. Et konsernkontosystem innebærer solidaransvar fra deltakende selskaper. Lyse AS sine konti utgjør eneste mellomværende med banken, mens innskudd og trekk på datterselskapenes konti er interne mellomværende med Lyse AS. Renter godskrives/belastes mellom Lyse AS og datterselskapene i henhold til saldo/trekk på det enkelte selskaps underkonti etter rentesatser i avtalen mellom Lyse AS og Sparebank 1 SR-Bank.

UBENYTTETE TREKKRETTIGHETER

	2017	2016
Trekkrettigheter og banksyndikat	1 500 000	1 500 000
Kassekreditt Sparebank 1 SR-Bank	300 000	300 000
Sum ubenyttede trekkrettigheter	1 800 000	1 800 000

LIKVIDITETSRESERVE

	2017	2016
Kontanter og bankinnskudd	3 505 153	2 062 478
Herav bundne midler	-66 663	-56 340
Ubenyttede trekkrettigheter	1 800 000	1 800 000
Likviditetsreserve	5 238 490	3 806 138

To trekkrettigheter etablert hos et syndikat av nordiske banker på henholdsvis 500 og 1 000 millioner kroner ble fornyet i 2015. Trekkrettighetene forfaller i henholdsvis november 2018 og november 2020. Kassekreditten forfaller til betaling den 30.06.2018.

24 Rentebærende gjeld

LANGSIKTIGE LÅN

	Note	2017	2016
Obligasjonslån		7 201 694	4 814 554
Ansvarlig lån fra eierkommuner		2 000 000	2 100 000
Ansvarlig lån, øvrig		137 579	0
Valutalån i EUR		1 109 654	1 024 629
Andre lån		2 593 910	1 785 000
Sum langsiktige lån		13 042 837	9 724 183

KORTSIKTIGE LÅN

	Note	2017	2016
Sertifikatlån		200 000	200 000
Første års avdrag ansvarlige lån reklassifisert fra langsiktige lån		122 930	100 000
Første års avdrag obligasjonslån reklassifisert fra langsiktige lån		71 000	242 000
Første års avdrag andre lån reklassifisert fra langsiktige lån		142 727	100 000
Sum kortsiktige lån		536 657	642 000

NETTO RENTEBÆRENDE LÅN

	Note	2017	2016
Sum langsiktige og kortsiktige lån	7	13 579 494	10 366 183
Urealisert disagio på valutalån i EUR		-159 654	-74 629
Kontanter og bankinnskudd	23	-3 505 153	-2 062 478
Netto rentebærende lån		9 914 687	8 229 076

UTVIKLING I NETTO RENTEBÆRENDE LÅN

		Note	2017	2016
IB netto rentebærende lån			8 229 076	9 780 318
Endring i kontantbeholdning	Kontanteffekt		-1 442 675	-1 489 011
Herav avgang/tilgang datterselskap	Ikke kontanteffekt		1 413 042	19 559
Opptak av nye langsiktige lån	Kontanteffekt		2 850 000	1 775 000
Betalte avdrag og tilbakekjøp langsiktige lån	Kontanteffekt		-836 099	-930 000
Innfrielse av lån	Kontanteffekt		-300 000	-300 000
Innfrielse av lån avgang/tilgang datterselskap	Kontanteffekt		0	-19 559
Opptak av nye kortsiktige lån	Kontanteffekt		200 000	300 000
Innfrielse av kortsiktige lån	Kontanteffekt		-200 000	-900 000
Netto kostnadsførte renter	Ikke kontanteffekt	14	318 574	340 819
Betalte renter	Kontanteffekt		-333 489	-332 713
Andre poster	Ikke kontanteffekt		16 258	-15 337
UB netto rentebærende lån			9 914 687	8 229 076

For virkelig verdi på rentebærende gjeld vises det til note 7 Finansielle instrumenter.

Obligasjonslån

Obligasjonslån er en finansiell forpliktelse som måles til amortisert kost.

OVERSIKT OBLIGASJONSLÅN 31.12.17

	Beløp	Rente	Tilhørende renteswap	Kommentar
År 2009-2019 (LYSK58)	436 694	fast rente 6,25 %	Swapet til flytende rente *)	Swap gjelder 200 millioner kroner av lånet
År 2012-2022 (LYSK88)	250 000	fast rente 5,40 %		
År 2012-2022 (LYSK91)	500 000	fast rente 4,8 %		
År 2013-2018 (LYSK93PRO)	68 000	3 mnd nibor + 1,40 %		
År 2013-2021 (LYSK94)	400 000	fast rente 4,55 %		
År 2013-2020 (LYSK97)	200 000	fast rente 3,75 %		
År 2014-2024 (LYSK103)	250 000	fast rente 4,35 %		
År 2015-2025 (LYSK113)	725 000	fast rente 3,3 %		
År 2016-2021 (LYSE01)	300 000	3 mnd nibor + 1,40 %		
År 2016-2026 (LYSE02)	350 000	fast rente 3,275 %		
År 2016-2018 (LYSE03)	3 000	3 mnd nibor + 1,28 %		
År 2016-2021 (LYSE04)	260 000	fast rente 2,47 %		
År 2016-2019 (LYSE05)	330 000	3 mnd nibor + 0,91 %		
År 2016-2022 (LYSE07)	350 000	3 mnd nibor + 1,08 %		
År 2017-2027 (LYSE08)	100 000	fast rente 3,00 %		
År 2017-2023 (LYSE09)	500 000	3 mnd nibor + 0,82 %		
År 2017-2023 (LYSE10G)	500 000	3 mnd nibor + 0,81 %		
År 2017-2020 (LYSE11)	350 000	3 mnd nibor + 0,48 %		
År 2017-2032 (LYSE12)	600 000	fast rente 2,96 %		
År 2017-2029 (LYSE14)	300 000	fast rente 3,075 %		
År 2017-2022 (LYSE15)	150 000	fast rente 1,98 %		
Sum Lyse AS	6 922 694			
År 2011-2021	350 000	fast rente 6,04 %		
Sum Jørpeland Kraft AS	350 000			
Sum Lyse konsern	7 272 694			

***) Virkelig verdi sikring**

Virkelig verdi på swap er regnskapsført under derivater. Motpost er regnskapsført under obligasjonslån. Sikringsdokumentasjon er utarbeidet og tilfredsstillende kravene til sikringsbokføring.

Ansvarlig lån fra eierkommuner

I forbindelse med etableringen av Lyse AS ble tre milliarder kroner besluttet omdannet fra egenkapital til ansvarlig lån fra eierkommunene. Lånet var avdragsfritt til og med år 2008, deretter nedbetales lånet over 30 år med like store avdrag. Lånet forrentes med tre måneders NIBOR + 2 %. Det er ikke stilt sikkerhet for lånet. Ansvarlig lånekapital er en finansiell forpliktelse og måles til amortisert kost.

Konsernet har per 31.12.17 1.650 millioner kroner i fremtidige rentebytteavtaler for å sikre rentebetaling på det ansvarlige lånet. Sikringsdokumentasjon er utarbeidet og tilfredsstillende kravene til sikringsbokføring og virkelig verdi av denne sikringen er bokført mot egenkapital, ref note 7, 8 og 22.

Valutalån i EUR

Et lån på 112,7 millioner EUR ble tatt opp i 2015 og løper til 2030. Renten er 6 M Euribor + 0,54 % margin. Lånet er utpekt som sikringsinstrument i en kontantstrømsikring, sikringsdokumentasjon er utarbeidet og tilfredsstiller kravene til sikringsbokføring. Lånet bokføres til balansedagens kurs hvor verdiendring i forhold til kurs på opptrekkstidspunktet bokføres mot egenkapital, ref note 7, 8 og 22.

Sertifikatlån (kortsiktig lån)

Sertifikatlån rulleres og har løpetid på normalt 1 år (3 til 12 mnd). Lånene klassifiseres som kortsiktig gjeld. Renten er etterskuddsvis på et fast beløp i perioden og betales ved forfall. Sertifikatlån er en finansiell forpliktelse som måles til amortisert kost.

AVDRAGSPROFIL LANGSIKTIGE OG KORTSIKTIGE LÅN:

År	2018	2019	2020	2021	2022	Deretter	Sum
Beløp	536 657	1 032 349	2 782 636	1 582 636	1 522 636	6 122 579	13 579 494

AVSTEMMING AV ENDRING I BOKFØRTE FORPLIKTELSER OPPSTÅTT SOM FØLGE AV FINANSIERINGS-AKTIVITETER:

	2016	Kontantstrømmer	Ingen kontanteffekter				2017
			Datterselskap tilgang/ avgang	Valutajustering	Virkelig verdi justering	Andre endringer	
Langsiktig rentebærende gjeld	9 724 183	1 819 244	1 413 042	85 025	-4 860	6 203	13 042 837
Kortsiktig rentebærende gjeld	642 000	-105 343					536 657
Rentebytteavtaler kontanstrømsikring	41 238		17 110		-25 997		32 351
Rentebytteavtaler verdisikring	-11 554				4 860		-6 694
Leasinggjeld	276 483	-10 219				21 041	287 305
Sum finansieringsforpliktelser	10 672 350	1 703 682	1 430 152	85 025	-25 997	27 244	13 892 456

25 Andre forpliktelser

	Note	2017	2016
Fjerningsforpliktelse		3 389	3 389
Fysisk fristrøm		7 533	13 460
Erstatningskraft		30 580	30 580
Sum langsiktige avsetninger		41 502	47 429
Frikraftforpliktelse		861 060	861 060
Pengebeløpserstatninger		31 454	31 536
Leasinggjeld	29	287 305	276 483
Annen langsiktig gjeld		11 064	3 817
Sum annen langsiktig gjeld		1 190 882	1 172 896

Fjerningsforpliktelse

Det foreligger en avtale med Stavanger Kommune som gir kommunen rett til å overta den gamle Flørli kraftstasjon som er utrangert. Lyse har ved denne avtalen forpliktet seg til å betale Stavanger Kommune et beløp tilsvarende rive- og ryddekostnader eller et nærmere omforent beløp, dersom Stavanger Kommune skulle velge å benytte seg av sin rett til overtakelse av anleggene. 2,4 millioner kroner av fjerningsforpliktelsen på 17,9 millioner kroner er reklassifisert til langsiktige avsetninger. I tillegg er en fjerningsforpliktelse knyttet til en fyllestasjon reklassifisert fra annen langsiktig gjeld til langsiktige avsetninger på 1 millioner kroner. Sammenligningstallene er omarbeidet.

Fysisk fristrøm og erstatningskraft

Som en del av vederlaget til grunneiere har Lyse i enkelte tilfeller inngått avtaler om å avstå en viss årlig mengde kraft til grunneier [fristrøm/erstatningskraft]. Dette er kontrakter om leveranse av kraft, og kontrakten vurderes på lik linje med andre kraftkontrakter. Det legges til grunn at unntaket for normalt kjøp og salg i IAS 39.5 kan benyttes. Etter IAS 37 er det beregnet en avsetning for forpliktelsen til amortisert kost.

Frikraftforpliktelse

Lyse konsernet har inngått evigvarende avtaler om levering av 81,1 GWh kraft. Kontraktene stiller krav til fysisk levering. Kontraktene klassifiseres som kontrakter på salg av ikke-finansielle gjenstander. Hovedregelen for slike kontrakter er at de ikke omfattes av virkeområdet til IAS 39.

Oppgjørsformen på kontraktene ble endret fra finansielt til fysisk oppgjør fra og med 01.01.2008. Virkelig verdi av kontraktene på tidspunktet for endring av oppgjørsformen ble etablert som ny kostpris på forpliktelsene tilknyttet de fremtidige kraftleveransene. En reduksjon i forpliktelsen er å anse som en salgsinntekt, samtidig som forpliktelsen øker grunnet diskonterings-effekten. Økningen i gjeld klassifiseres som finanskostnad. Det beregnes en årlig inntektsføring samt en årlig rentekostnad på 40,4 millioner kroner. Dette er basert på virkelig verdi av forpliktelsen på tidspunktet for endring av oppgjørsformen til kontraktene.

Leasinggjeld

Se note 29 for informasjon.

Pengebeløpserstatninger

Pengebeløpserstatninger er avtaler om å utbetale årlige erstatninger over en tidsbegrenset periode. Erstatningene likestilles med kjøp og er en finansiell forpliktelse som måles og innregnes til amortisert kost.

Ikke balanseførte forpliktelser

INNGÅTTE KONTRAKTER FOR INVESTERINGER SOM IKKE ER TATT MED I ÅRSREGNSKAPET:

	2017	2016
Varige driftsmidler	39 000	73 527
Utbygging kraftverket Lysebotn II	315 700	601 000
Finansielle investeringer	1 681	1 681
SUM	356 381	676 208

26 Kortsiktig gjeld

LEVERANDØRGJELD OG ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	Note	2017	2016
Leverandørgjeld		586 603	370 658
Leverandørgjeld på nærstående parter	19	37 312	42 390
Annen kortsiktig gjeld		935 053	869 128
Skyldig offentlige avgifter		540 253	558 038
Sum leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld		2 099 221	1 840 214

Leverandørgjeld er et finansielt instrument. Måling av leverandørgjeld skjer ved amortisert kost.

AVSETNINGER

	Fjerningsforpliktelse	Andre avsetninger	Sum avsetninger
Avsetning 1. januar	15 500	31 500	47 000
Tilbakeførte avsetninger	0	-31 500	-31 500
Avsetning 31. desember	15 500	0	15 500

Viser til note 25 for informasjon om fjerningsforpliktelse Flørli Kraftstasjon.

Lyse regnskapsfører avsetninger for forpliktelser når det er sannsynlighetsovervekt for at konsernet må gi et oppgjør i form av økonomiske ressurser og forpliktelsen kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet. Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen.

27 Aksjekapital og overkurs

	Antall aksjer	Ordinære aksjer	Overkurs	SUM
Pr 1. januar 2017	1 008 983	1 008 983	266 609	1 275 592
Endringer i aksjekapital og overkurs i perioden	0	0	0	0
Pr 31. desember 2017	1 008 983	1 008 983	266 609	1 275 592

Aksjenes pålydende er kr 1 000. Bare kommuner kan være aksjonærer. Erverv av aksjer er betinget av styrets samtykke. Ved salg eller annen avhendelse av aksjer har de øvrige aksjonærer forkjøpsrett. På generalforsamlingen representerer hver aksje en stemme. Vedtektsendringer krever tilslutning fra minst 2/3 av den representerte aksjekapital, samt tilslutning fra minst fem aksjonærer.

Eierandel	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel
Eierkommuner:			
Stavanger kommune	440 684	43,68 %	43,68 %
Sandnes kommune	197 064	19,53 %	19,53 %
Sola kommune	88 195	8,74 %	8,74 %
Time kommune	58 844	5,83 %	5,83 %
Klepp kommune	42 670	4,23 %	4,23 %
Hå kommune	38 190	3,79 %	3,79 %
Randaberg kommune	33 085	3,28 %	3,28 %
Eigersund kommune	29 775	2,95 %	2,95 %
Strand kommune	25 547	2,53 %	2,53 %
Rennesøy kommune	11 603	1,15 %	1,15 %
Hjelmeland kommune	10 029	0,99 %	0,99 %
Gjesdal kommune	9 414	0,93 %	0,93 %
Finnøy kommune	9 172	0,91 %	0,91 %
Lund kommune	7 194	0,71 %	0,71 %
Bjerkreim kommune	5 166	0,51 %	0,51 %
Kvitsøy kommune	2 351	0,23 %	0,23 %
Totalt antall aksjer	1 008 983	100,00 %	100,00 %

28

Pantstillelser og garantier m.v.

For finansiering utover ansvarlig lån har Lyse konsernet avgitt negativ pantsettelseserklæring og det foreligger kapitalkrav fra långivere hvor markedsverdien av konsernets egenkapital ikke skal være lavere enn et fastsatt minimumsnivå. Videre er det inngått avtaler hvor kausjonserklæringer, pant eller garantier samlet for konsernets forpliktelser ikke skal utgjøre mer enn 15 % av samlet bokførte eiendeler. I tillegg er det en særskilt begrensning på forpliktelser til deleide selskaper og datterselskaper uten kontrollerende eierandel, hvor slike sikkerheter, kausjoner og garantier til enhver tid ikke skal overstige et beløp tilsvarende 500 millioner kroner. Begrensningene gjelder ikke for ordinær sikkerhet inngått i forbindelse med handel av verdipapirer og finansielle instrumenter, ordinær salgspant ved leveranser av varer og tjenester på kreditt samt pantstillelser i forbindelse med lovbestemt krav til pant. Kapitalkravene overvåkes løpende og Lyse konsernet tilfredsstiller disse.

I forbindelse med utbygging av kraftverk har Jørpeland Kraft AS tatt opp et obligasjonslån på 350 millioner kroner. Jørpeland Kraft AS eies 66,7 % av Lyse Produksjon AS. Det er stilt sikkerhet i kraftverket. Total balanseført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet er 343 millioner kroner per 31.12.2017.

AVGITTE SIKKERHETSTILLELSER PER 31.12.2017

<i>(Tall i millioner kroner)</i>	
Ramme for garantistillelser etter inngåtte låneavtaler:	4 424
Avgitte sikkerhetstillelser	
Garanti langsiktig finansiell kraftutvekslingsavtale *	329
Selvskyldnerkausjon	19
Forpliktelser leie av skip **	0
Morselskapsgaranti	5
Pantstillelser	
Kraftverkene i Jørpeland Kraft	350
Sum avgitte sikkerhetstillelser	703
Ubenyttet ramme sikkerhetstillelser	3 721

SÆRSKILT RAMME FOR SIKKERHETSSTILLELSER DELEIDE SELSKAPER

Ramme for sikkerhetsstillelser deleide selskaper	500
Forpliktelser leie av skip **	0
Selvskyldnerkausjon	0
Morselskapsgaranti	0
Sum avgitte sikkerhetsstillelser deleide selskaper	0
Ubenyttet ramme sikkerhetsstillelser deleide selskaper	500

ANDRE GARANTIAVTALER:

Tollkreditt	10
Skattetrekksgaranti	50

* Kraftutvekslingsavtale som nedbetales årlig og som vil være nedbetalt i 2020

** Lyse Neo As avga i januar 2011 en garantistillelse knyttet til en langsiktig leieavtale mellom Skangas AS og rederiet Anthony Veder for LNG skipet Coral Energy. Avgitt garanti medfører et ansvar for å dekke eventuell forpliktelse som kan oppstå ved mislighold av leieavtalen. Garantiansvaret gjelder for det tilfellet hvor markedsverdien på skipet ved et eventuelt mislighold ikke dekker gjenværende rentebærende gjeld som hefter på Coral Energy. Gasum Oy har stilt garanti overfor Lyse tilsvarende sin eierandel i Skangas på 70 %.

Leieavtaler**EIENDELER UNDER FINANSIELLE LEIEAVTALER**

	2017	2016
Bokført verdi leaset maskiner og utstyr	3 823	5 779
Bokført verdi leaset fiber	278 349	270 442
Netto balanseført verdi	282 172	276 221

GJELD KNYTTET TIL FINANSIELLE LEIEAVTALER

	2017	2016
Bokført gjeld leaset maskiner og utstyr	0	462
Bokført gjeld leaset fiber	287 305	276 021
Netto balanseført verdi	287 305	276 483

OVERSIKT OVER FREMTIDIG MINIMUMSLEIE:

	2017	2016
Fremtidig minsteleie		
Innen 1 år	27 826	26 410
2 til 5 år	105 113	99 842
Etter 5 år	355 636	343 697
Total fremtidig minsteleie	488 575	469 949
Nåverdi av minsteleie		
Innen 1 år	26 341	24 985
2 til 5 år	87 053	82 517
Etter 5 år	173 911	168 981
Total nåverdi av minsteleie	287 305	276 483
Gjennomsnittlig rente	5,64 %	5,70 %

Signal Bredbånd AS leier fiberanlegg fra flere ulike kraft- og fiberselskaper i egen region. I tillegg leies det diverse produksjons- og kundeutstyr. Leieavtalene løper i hovedsak over 30 år inkludert opsjoner som gir rett til å forlenge leieperioden. Det er ingen variabel leie knyttet til leieobjektene.

Avtaler om leie av driftsmidler behandlet som finansielle leasing inngår i note 17.

OPERASJONELLE LEIEAVTALER

	2017	2016
Maskiner og utstyr	13 731	16 798
Fiberleie	120 942	143 685
Eiendommer og tomter	36 284	32 602
Sum utgiftsførte leieavtaler	170 957	193 085

*Lyse leier fiberkapasitet der blant annet kapasitetsrisiko ligger hos utleier. For leieavtaler hvor leien er knyttet opp mot kundevolum er kostnaden klassifisert som varekostnad. Øvrig fiberleie er klassifisert som andre driftskostnader.

30 Honorar til ekstern revisor

Ernst & Young AS er revisor for Lyse konsernet fra og med regnskapsåret 2015, og reviderer alle revisjonspliktige datterselskaper. Totale honorarer (eksklusiv merverdiavgift) kostnadsført til konsernrevisor for revisjon og øvrige tjenester utgjør som følger:

HERAV HONORAR TIL EKSTERN REVISOR

	2017	2016
Lovpålagt revisjon	2 270	2 589
Andre attestasjonstjenester	485	671
Skatterådgivning	0	0
Andre tjenester	0	148
Sum honorar til revisor	2 755	3 408

31

Ytelser til ledende ansatte og styret

YTELSER TIL LEDENDE PERSONER

Navn	Stilling	Lønn / Honorar	Naturalytelser og andre skattepliktige godtgjørelser	Pensjonskostnader	Samlet godtgjørelse
Eimund Nygaard	Konsernsjef	2 489	328	489	3 306
Eirik Børve Monsen	Konserndirektør Økonomi og Finans	1 673	144	248	2 065
Leiv Ingve Ørke	Konserndirektør Energi	1 669	219	277	2 165
Toril Nag	Konserndirektør Tele	1 770	219	279	2 268
Torbjørn Johnsen	Konserndirektør Infrastruktur	1 633	249	519	2 401
Grethe Høiland	Konserndirektør Marked	1 539	256	563	2 358
Ove Otterbech Jølbo	Konserndirektør Organisasjon	1 540	251	532	2 323
Harald Espedal	Styreleder	210	0	0	210
Reinert Kverneland	Nestleder	130	0	0	130
Pål Morten Borgli	Styremedlem	90	0	0	90
Kristine Enger	Styremedlem	90	0	0	90
Iselin Nybø	Styremedlem	90	0	0	90
Irene Heng Lauvsnes	Styremedlem	90	0	0	90
Øyvind Strømfjord Ediassen	Ansattes representant	90	0	0	90
Karen Ommundsen	Ansattes representant	90	0	0	90

Pensjonskostnader til ledergruppen inngår i ordinær kollektiv ordning for konsernet. Ingen i ledergruppen eller konsernstyret har avtale om lønn/godtgjørelse etter opphør av ansettelsesforhold/verv. Et kompensasjonsutvalg forbereder styrets behandling av lønn til konsernsjefen og fastsetter retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte.

Ledende ansatte har ikke avtale om aksjebasert avlønning.

Det foreligger ingen opsjoner/rettigheter som gir ansatte eller tillitsvalgte rett til tegning, kjøp eller salg av aksjer.

Honorar til bedriftsforsamlingens leder er kr 90 000. I tillegg honoreres hver representant med kr 2 500 per møte.

32

Selskaper som inngår i konsolideringen

Selskapets navn	Segment	Forretningskontor	Eid direkte av mor-selskapet	Eid av konsernet totalt	Andel eid av ikke-kontrollerende eierinteresser
Lyse Produksjon AS	Energi	Stavanger	100 %	100 %	
Lyse Energisalg AS	Energi	Stavanger	100 %	100 %	
Lyse Neo AS	Energi	Stavanger	100 %	100 %	
Jørpeland Kraft AS	Energi	Stavanger		66,67 %	33,33 %
Forus Energigjenvinning AS	Energi	Stavanger		100 %	
Lyse Elnett AS	Elnett	Sandnes	100 %	100 %	
Altibox AS	Telekom	Stavanger	100 %	100 %	
Altibox Danmark A/S	Telekom	Skanderborg, Danmark		100 %	
Signal Bredbånd AS	Telekom	Bodø		100 %	
Lyse Fiberinvest AS	Telekom	Stavanger	100 %	100 %	
Lyse Fiber AS	Telekom	Stavanger	100 %	100 %	
Stayon AS	Telekom	Ålesund		100 %	
Viken Fiber Holding AS	Telekom	Drammen		71 %	29 %
Viken Fiber AS	Telekom	Drammen		71 %	29 %
Lyse Link AS	Andre	Stavanger	100 %	100 %	
Lyse Dialog AS	Andre	Stavanger	100 %	100 %	
Smartly AS	Andre	Stavanger	100 %	100 %	
LSS Holding AS	Andre	Stavanger		100 %	
Lyse Eiendom Mariero AS	Andre	Stavanger	100 %	100 %	
Lyse Eiendom Jørpeland AS	Andre	Stavanger	100 %	100 %	
Lyse Energi AS	Andre	Stavanger	100 %	100 %	
SEdevices AS	Andre	Stavanger		100 %	
Lyse Kraft AS	Andre	Stavanger	100 %	100 %	
Lyse AS	Andre	Stavanger		Mor	

Eierandel er lik stemmeandel.

Viken Fiber Holding AS og Viken Fiber AS inngår i konsolideringen fra og med 1. desember. Selskapene endret på dette tidspunkt kontrollkategori fra felleskontrollert virksomhet til datterselskaper. Ytterligere informasjon finnes i note 4 og 18.

LSS Holding AS ble stiftet av Lyse 22. september 2017.

Alle aksjene i SEdevices AS ble overdratt til Lyse 1. september 2017. Lyse eide fra før 34 % av aksjene.

Selskapsregnskap

Lyse AS

2017

Nøkkeltall Lyse AS

(Tall i hele millioner)			2017	2016	2015	2014	2013
Drift							
Driftsinntekter		Mill. kr	682	787	229	229	388
Driftsresultat		Mill. kr	309	453	-46	-29	133
Ordinært resultat før skattekostnad		Mill. kr	1 342	1 493	782	1 722	1 071
Årsresultat		Mill. kr	1 163	1 318	683	1 536	774
Rentabilitet							
Netto driftsmargin	(1)	%	45 %	58 %	-20 %	-13 %	34 %
Totalrentabilitet	(2)	%	10 %	12 %	8 %	16 %	13 %
Egenkapitalrentabilitet	(3)	%	23 %	31 %	18 %	51 %	34 %
Balanse							
Totalkapital		Mill. kr	18 464	16 218	15 445	14 323	12 950
Egenkapital		Mill. kr	5 346	4 684	3 858	3 565	2 480
Sysselsatt kapital	(4)	Mill. kr	17 512	15 276	14 680	13 398	12 022
Egenkapitalandel	(5)	%	40 %	42 %	40 %	42 %	38 %
Rentebærende gjeld		Mill. kr	12 166	10 592	10 822	9 833	9 542
Likviditet							
Likviditetsreserve	(6)	Mill. kr	5 007	3 657	2 146	1 564	2 023
Kontantstrøm fra driften	(7)	Mill. kr	-1 143	-418	-331	-584	-109
Investeringer							
		Mill. kr	19	58	93	39	34
Antall årsverk							
			100	101	101	93	86

Definisjoner:

(1) Netto driftsmargin	Driftsresultat i % av driftsinntekter
(2) Totalrentabilitet	Driftsresultat + finansinntekter, i % av gjennomsnittlig totalkapital
(3) Egenkapitalrentabilitet	Årsresultat i % av gjennomsnittlig egenkapital
(4) Sysselsatt kapital	Egenkapital + rentebærende gjeld
(5) Egenkapitalandel	Samlet egenkapital + evt. ansvarlig eierlån / totalkapital
(6) Likviditetsreserve	Frie betalingsmidler + udisponerte trekkretter / rammer
(7) Kontantstrøm fra driften	Netto kontantstrøm fra driften (ref. kontantstrømanalyse)

Resultatregnskap

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Driftsinntekter			
Driftsinntekter	2, 20	681 676	786 878
Sum driftsinntekter	2	681 676	786 878
Driftskostnader			
Lønnskostnad	3, 15	128 825	130 926
Avskrivning	4	17 777	22 689
Nedskrivning	4	6 092	4 003
Annen driftskostnad	3, 5	219 750	176 398
Sum driftskostnader		372 444	334 016
Driftsresultat		309 232	452 862
Finansinntekter og finanskostnader			
Inntekt på investering i datterselskap	6	1 173 475	1 272 300
Finansinntekter	6	229 864	216 507
Nedskrivning av finansielle anleggsmidler	10	584	32 103
Annen finanskostnad	7	370 046	416 095
Netto finansresultat		1 032 708	1 040 609
Ordinært resultat før skattekostnad		1 341 941	1 493 471
Skattekostnad på ordinært resultat	8	178 799	175 315
Årsresultat		1 163 142	1 318 156
Overføringer og disponeringer			
Utbytte		500 000	480 000
Overføringer annen egenkapital		663 142	838 156
Sum disponert	13	1 163 142	1 318 156

Balanse pr. 31. desember

ANLEGGSMIDLER

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	8	1 704	0
Sum immaterielle eiendeler		1 704	0
Varige driftsmidler			
Sum varige driftsmidler	4	66 374	78 318
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i datterselskap	9	3 836 380	3 773 011
Investeringer tilknyttet selskap	10	181 690	297 421
Lån til tilknyttet selskap	11	181 213	143 315
Andre investeringer	10	6 078	5 466
Andre fordringer	11	9 123 041	8 280 191
Sum finansielle anleggsmidler		13 328 402	12 499 404
Sum anleggsmidler		13 396 480	12 577 722

OMLØPSMIDLER

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Fordringer			
Kundefordringer	11	6 726	32 241
Tilgode konsernbidrag		1 173 475	1 272 300
Andre fordringer	11	680 550	478 921
Sum fordringer		1 860 751	1 783 463
Bankinnskudd, kontanter og lignende	12	3 207 033	1 857 135
Sum omløpsmidler		5 067 783	3 640 598
Sum eiendeler		18 464 264	16 218 320

EGENKAPITAL

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	14	1 008 983	1 008 983
Overkurs		266 608	266 608
Sum innskutt egenkapital		1 275 591	1 275 591
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		4 070 131	3 408 755
Sum opptjent egenkapital		4 070 131	3 408 755
Sum egenkapital	13	5 345 722	4 684 346

GJELD

(Tall i hele tusen)	Note	2017	2016
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	15	47 076	43 414
Utsatt skatt	8	0	1 086
Sum avsetning for forpliktelser		47 076	44 500
Annen langsiktig gjeld			
Ansvarlig lån		2 000 000	2 100 000
Obligasjonslån		6 845 000	4 453 000
Gjeld til kredittinstitusjoner		2 270 909	2 735 000
Sum annen langsiktig gjeld	16	11 115 909	9 288 000
Sum langsiktig gjeld		11 162 985	9 332 500
Kortsiktig gjeld			
Sertifikatlån	17	200 000	200 000
Gjeld til kredittinstitusjoner	16	313 727	442 000
Leverandørgjeld	11	32 251	53 949
Betalbar skatt	8	180 934	175 656
Skyldige offentlige avgifter	12	8 401	8 501
Utbytte	13	500 000	480 000
Annen kortsiktig gjeld	11	720 243	841 368
Sum kortsiktig gjeld		1 955 557	2 201 473
Sum gjeld		13 118 541	11 533 973
Sum egenkapital og gjeld		18 464 264	16 218 320

Stavanger, 22. mars 2018

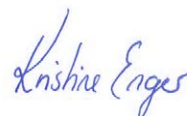
Harald Espedal
Styreleder

Reinert Kverneland
Nestleder

Pål Morten Borgli
Styremedlem

Kristine Enger
Styremedlem

Sissel Stenberg
Styremedlem

Irene Heng Lauvsnes
Styremedlem

Øyvind Strømfjord Edjassen
Styremedlem

Karen Ommundsen
Styremedlem

Eimund Nygaard
Adm.direktør/Konsernsjef

Kontantstrømoppstilling

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Ordinært resultat før skattekostnad	1 341 941	1 493 471
Ordinære avskrivninger	17 777	22 689
Nedskrivning varige driftsmidler	6 092	4 003
Inntektsført konsernbidrag	-1 173 475	-1 272 300
Gevinst/tap ved salg av driftsmidler	53	-241
Gevinst/tap ved salg av aksjer	-409 060	-567 441
Pensjonskostnad uten kontanteffekt	1 242	-7 484
Nedskrivning aksjer	584	32 103
Reversert nedskrivning aksjer	-193	-554
Endring i kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	-176 114	-90 637
Endring i leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	-142 923	-133 915
Herav endring konsernkonto*	403 284	201 817
Endring i andre poster uten kontanteffekt	-30 264	1 651
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	-161 055	-316 838
Betalte skatter	-175 656	-101 206
Netto kontantstrømmer fra driften	-336 711	-418 043
Innbetaling ved salg av varige driftsmidler	6 742	9 905
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	-18 719	-58 037
Innbetaling ved salg av finansielle anleggsmidler	494 687	654 218
Utbetaling ved kjøp av finansielle anleggsmidler	-4 112	-6 445
Netto innbetaling lån fra datterselskap	-842 743	998 655
Utbetaling lån til investeringer	-37 898	-431
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	-402 043	1 597 865
Innbetaling i fbm omorganisering	0	205
Innbetaling ved opptak av ny langsiktig gjeld	2 790 000	1 775 000
Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-1 090 364	-1 230 000
Innbetaling ved opptak av kortsiktig gjeld	200 000	300 000
Utbetaling ved nedbetaling av kortsiktig gjeld	-200 000	-900 000
Endring konsernkonto*	-403 284	-201 817
Utbetaling av utbytte til selskapets aksjonærer	-480 000	-420 000
Innbetaling av konsernbidrag	1 272 300	1 008 300
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	2 088 652	331 688
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	1 349 898	1 511 510
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter 1. januar	1 857 135	345 625
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter 31. desember	3 207 033	1 857 135

* Netto bankinnskudd/kassakreditt som omfattes av konsernkontoordningen er klassifisert som kortsiktig fordring på/gjeld til mor.

Noter til regnskapet for 2017

1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Aksjer og andeler i tilknyttet selskap og datterselskap

Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper vurderes etter kostmetoden. Investeringene blir nedskrevet til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående og det anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Mottatt utbytte og konsernbidrag fra datterselskapene inntektsføres som annen finansinntekt. Tilsvarende gjelder for investeringer i tilknyttede selskaper.

Konsernbidrag inntektsføres i den grad konsernbidraget er gitt innenfor opptjente resultater i eierperioden. Utdelinger utover dette bokføres som en reduksjon av anskaffelseskost.

Andre aksjer og andeler klassifisert som anleggsmidler

Andre aksjer hvor selskapet ikke har betydelig innflytelse, er vurdert etter kostmetoden. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Inntektsføring

Inntekt regnskapsføres når den er opptjent, altså når både risiko og kontroll i hovedsak er overført til kunden. Dette vil normalt være tilfellet når varen er levert til kunden, eventuelt når tjenesten ytes - i takt med at arbeidet utføres. Inntektene regnskapsføres med verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.

Kostnader

Kostnader regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende inntekt. I de tilfeller det ikke er en klar sammenheng mellom utgifter og inntekter fastsettes fordelingen etter skjønnsmessige kriterier. Øvrige unntak fra sammenstillingsprinsippet er angitt der det er aktuelt.

Regnskapsmessig behandling av sikring

Lyse AS benytter formen kontantstrømsikring ved regnskapsmessig behandling av sikringsforhold på ansvarlig lån og obligasjonslån med flytende rente. Rentebytteavtaler benyttes som sikringsinstrument, lånene er swapet til fast rente. Lyse AS benytter formen verdisikring ved regnskapsmessig behandling av sikringsforhold av obligasjonslån med fast rente.

Rentebytteavtaler benyttes som sikringsinstrument for obligasjonslån (lånene er swapet til flytende rente).

Regnskapsmessig sikring forutsetter at det skal foreligge en intuitiv og rimelig økonomisk begrunnelse for sikringen. Forut for inngåelse av sikringen og i sikringsperioden må det gjøres en kvalitativ vurdering av hvorvidt sikringsinstrumentet vil gi en effektiv risikoreduksjon. Før en regnskapsmessig sikring begynner, og så lenge den vedvarer, må det foreligge sikringsdokumentasjon. Dersom forutsetningene for sikringen opphører videreføres ikke den regnskapsmessige sikringen i regnskapet.

Tap og gevinst på rentebytteavtaler, beregnet som forskjellen mellom sikringsrente og aktuell markedsrente sammenstilles med / resultatføres samtidig som renter på aktuelle lån kostnadsføres. I mellomliggende perioder resultat- eller balanseføres ingen verdiendringer.

Resultatet av de finansielle kontrakter klassifiseres som finanskostnad eller finanskostnadsreduksjon.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd, kontanter og lignende består av kontanter, bankinnskudd, andre kortsiktige, lett omsettelige investeringer med maksimum tre måneders opprinnelig løpetid og trekk på kassekreditt.

Obligasjonslån og egne obligasjoner

Beholdning av egne obligasjoner til pålydende verdi er fratrukket langsiktig obligasjonsgjeld. Avkastning på beholdningen føres som reduksjon av finanskostnad.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler regnskapsføres til anskaffelseskost, med fradrag for avskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmiddelet. Låneutgifter som påløper under tilvirkning av varige driftsmidler balanseføres frem til eiendelen er klar til bruk. Påfølgende utgifter legges til driftmidlenes balanseførte verdi eller balanseføres separat når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte selskapet, og utgiften kan måles pålitelig. Regnskapsført beløp knyttet til utskiftede deler resultatføres. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultatet i den perioden utgiftene pådras. Tomter avskrives ikke. Andre driftsmidler avskrives etter den lineære metode slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost avskrives til restverdi over forventet utnyttbar levetid:

Andre bygg	5 - 50 år
Maskiner og inventar	3 - 12 år
EDB anlegg	5 - 8 år

Driftsmidlenes utnyttbare levetid, samt restverdi, vurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig. Når balanseført verdi på et driftsmiddel er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp, skrives verdien ned til gjenvinnbart beløp.

Gevinst og tap ved avgang driftsmidler resultatføres og utgjør forskjellen mellom salgspris og balanseført verdi.

Pensjoner

Selskapet har både ytelsesplaner og innskuddsplaner.

Innskuddsplan

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor selskapet betaler faste bidrag til en separat juridisk enhet. Selskapet har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere bidrag i tilfelle enheten ikke har nok midler til å betale alle ansatte ytelser knyttet til opptjening i inneværende og tidligere perioder. Ved innskuddsplaner betaler selskapet innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller frivillig basis. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere framtidige innbetalinger.

Ytelsesplan

Selskapet har en ytelsesbasert pensjonsordning i henhold til tariffavtale for kommunalt ansatte. Pensjonsordningen omfatter også oppsatte rettigheter for de personer som er gått ut av ordningen. Aktive ansatte trekkes 1,5 % av brutto lønn for finansiering av pensjonsordningen.

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering, og som er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskaper eller pensjonskasser. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av en eller flere faktorer slik som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet

til ytelsesplaner er nåverdien av forpliktelsen på balansedatoen med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte framtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i renten på høykvalitets bedriftsobligasjoner utstedt i den valuta som forpliktelsen skal utbetales og med tilnærmet lik løpetid som utbetalingshorisonten av forpliktelsen. Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart. Periodens pensjonskostnad og netto rentekostnad føres henholdsvis på personalkostnader og finanskostnader.

Ytelsespensjon som selskapet har i KLP, er en fellesordning og en flerforetaksordning, dvs. at den forsikringstekniske risiko er fordelt mellom alle bedrifter som deltar i ordningen. De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som ligger til grunn for beregning av netto pensjonsforpliktelse baserer seg derfor på forutsetninger som er representative for hele fellesskapet. Selskapet er i et fellesskap med andre bedrifter som har lukkede ordninger. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte ordningen.

Pensjonsordningen er basert på et kjønns- og aldersnøytralt finansieringssystem, og premiene baseres på gjennomsnittsberegning for samtlige medlemmer av pensjonsordningen. Når det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon til å regnskapsføre en flerforetaksordning som en ytelsesbasert ordning, regnskapsføres ordningen som om den var en innskuddsordning.

AFP-ordning i offentlig sektor

Ansatte som har ytelsesbasert pensjonsordning omfattes av offentlig AFP-ordning. Nåverdien av pensjonsforpliktelsen er vurdert etter beste estimat sammen med den ytelsesbasert ordningen og med de samme forutsetningene.

Pensjon over drift

Selskapet har pensjonsordninger som går over drift for ansatte med lønn over 12 G. Det vil si at selskapet fører kostnaden, og balansefører forpliktelsen. Forpliktelsen er klassifisert som en ytelsesordning. Selskapet har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere bidrag enn det som til enhver tid ligger i selskapets balanse. Balanseført forpliktelse utbetales ved ansattes fratreden.

Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 23 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

2 Salgsinntekter

SPESIFIKASJON AV DRIFTSINTEKTER

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Andre driftsinntekter	13 746	12 691
Gevinst ved salg av datterselskaper	409 060	586 145
Gevinst ved salg av driftsmidler	12	1 287
Andre konserninterne inntekter	258 859	186 757
	681 676	786 878

3 Lønnskostnader, antall ansatte, lån til ansatte og godtgjørelse til revisor

LØNSSKOSTNADER

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Lønninger	88 259	89 296
Arbeidsgiveravgift	15 066	16 526
Pensjonskostnader - ytelsesplaner	3 476	630
Pensjonskostnader - tilskuddsplaner	7 380	7 876
Andre personalkostnader	14 644	16 599
Sum	128 825	130 926
Gjennomsnittlig antall årsverk	100	101

YTELSER TIL LEDENDE PERSONER

(Tall i hele tusen)	Lønn / honorar	Pensjonsutgifter	Andre godtgjørelser
Eimund Nygaard, administrerende direktør	2 489	489	328
Samlet styre	880		

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Pensjonskostnader til ledergruppen inngår i ordinær kollektivordning for selskapet/konsernet. Ingen i ledergruppen eller konsernstyret har avtale om lønn/godtgjørelse etter opphør av ansettelsesforhold/verv.

Ledende ansatte har ikke avtale om aksjebasert avlønning eller bonus. Det foreligger ingen opsjoner/rettigheter som gir ansatte eller tillitsvalgte rett til tegning, kjøp eller salg av aksjer. Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til ledende personer, aksjeeiere m.v.

GODTGJØRELSE TIL REVISOR ER FORDELT PÅ FØLGENDE:

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Lovpålagt revisjon	500	415
Andre attestasjonstjenester	163	275

Merverdiavgift er ikke inkludert i revisjonshonoraret.

4 Varige driftsmidler

(Tall i hele tusen)	Driftsløsøre, verktøy og lignende	Andre bygg	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 1. januar	311 756	11 468	28 375	351 599
Tilgang kjøpte driftsmidler	8 393	0	0	8 393
Tilgang egentilvirk. driftsmidler	0	0	10 326	10 326
Ompostering egentilvirkede driftsmidler	14 860	0	-14 860	0
Avgang	-894	0	-6 539	-7 433
Anskaffelseskost 31. desember	334 115	11 468	17 302	362 885
Akk.avskrivning / nedskrivning 31. desember	-285 840	-2 991	-7 680	-296 511
Balanseført pr. 31. desember	48 275	8 477	9 622	66 374
Årets avskrivninger	-16 412	-1 366	0	-17 777
Årets nedskrivninger	-144	0	-5 947	-6 092
Økonomisk levetid	3 - 12 år	5 - 50 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær		

5

Driftskostnader

<i>(Tall i hele tusen)</i>	2017	2016
Kjøp av tjenester fra konsernselskap	11 281	48 904
Fremmedytelser	57 972	31 396
Kontorkostnader	4 028	3 223
Reparasjon og vedlikehold	4 617	5 366
Kostnader eiendom, leie maskiner, inventar og annen leie	11 830	17 262
Salgs- og reklamekostnader	19 707	19 923
Annen driftskostnad	111 315	50 325
Sum	219 750	176 398

Kostnadsført FoU utgjør 100 TNOK i 2017 mot 430 TNOK i 2016.

6

Finansinntekter

<i>(Tall i hele tusen)</i>	2017	2016
Mottatt konsernbidrag	1 173 475	1 272 300
Renteinntekt fra foretak i samme konsern	155 995	174 760
Annen renteinntekt	58 746	38 264
Agiovinning	14 531	2 558
Annen finansinntekt	592	926
Sum	1 403 339	1 488 807

7

Finanskostnader

<i>(Tall i hele tusen)</i>	2017	2016
Rentekostnader ansvarlig lån	62 363	70 021
Andre rentekostnader	296 398	304 948
Agiotap	2 209	33 005
Annen finanskostnad	9 077	8 121
Sum	370 046	416 095

8 Skatt

ÅRETS SKATTEKOSTNAD FORDELER SEG PÅ:

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Betalbar skatt	180 934	175 656
Skatteeffekt pensjoner ført mot egenkapital	581	3 100
Årets skatteeffekt av endret skattesats ført mot egenkapital	74	98
Endring utsatt skatt	-2 864	-3 494
Årets skatteeffekt ført mot resultat	74	-45
Årets totale skattekostnad	178 799	175 315

BEREGNING AV ÅRETS SKATTEGRUNNLAG:

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Ordinært resultat før skattekostnad	1 341 941	1 493 471
Permanente forskjeller	1 233	1 185
Nedskrivning på aksjer og andre verdipapir kostnadsført i året	584	32 103
Regnskapsmessig tap realisasjon av aksjer og andre finansielle instrumenter	0	18 703
Skattepliktig gevinst fra RF-1359	33	919
Skattefritt konsernbidrag	-191 176	-259 800
Reversering av tidl. nedskr. på aksjer mv. inntektsført i året	-193	-554
Regnskapsmessig gev. realisasjon av aksjer og andre finansielle instrumenter	-409 060	-586 145
Endring i midlertidige forskjeller	10 532	2 739
Årets skattegrunnlag	753 893	702 622
Betalbar skatt (24 %) av årets skattegrunnlag	180 934	175 656

OVERSIKT OVER MIDLERTIDIGE FORSKJELLER

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Driftsmidler	-965	-1 590
Gevinst- og tapskonto	39 549	48 879
Netto pensjonsforpliktelse som er ført i balansen	-47 076	-43 414
Overtagne forpliktelser ved kjøp av virksomhet	586	1 172
Pensjonseffekter ført over egenkapitalen	36 772	34 351
Investeringer		-985
Sum	28 866	38 413
Aksjer og andre finansielle instrumenter mv	496	464
Netto midlertidige forskjeller pr 31. desember	29 363	38 877
Forskjeller som ikke inngår i utsatt skatt/-skattefordel	36 772	34 351
Sum	-7 409	4 526
Utsatt skattefordel (-)/Utsatt skatt (+) (23 % for i år, 24 % for i fjor)	-1 704	1 086

FORKLARING TIL HVORFOR ÅRETS SKATTEKOSTNAD IKKE UTGJØR 24 % AV RESULTAT FØR SKATT

(Tall i hele tusen)	2017
24 % skatt av resultat før skatt	322 066
Permanente forskjeller (24 %)	-97 767
Årets skatteeffekt av endret skattesats	74
Årets skatteeffekt av endret skattesats ført mot egenkapitalen	74
Endring i utsatt skatt NBC aksjer	236
Mottatt konsernbidrag uten skatteeffekt	-45 882
Beregnet skattekostnad	178 799
Effektiv skattesats *)	13,3 %

*) Skattekostnad i forhold til resultat før skatt

Datterselskap

(Tall i hele tusen)

Selskap	Kontor	Eierandel	Stemmeandel	Resultat 2017	Egenkapital pr. 31.12	Bokført verdi pr. 31.12
Lyse Produksjon AS	Stavanger	100 %	100 %	524 304	662 157	648 529
Lyse Elnett AS	Sandnes	100 %	100 %	123 279	701 650	701 370
Lyse Fiberinvest AS	Stavanger	100 %	100 %	-6 321	792 324	705 113
Lyse Neo AS	Stavanger	100 %	100 %	14 122	880 056	893 819
Lyse Fiber AS	Stavanger	100 %	100 %	106 191	269 248	275 110
Altibox AS	Stavanger	100 %	100 %	167 550	240 747	249 930
Lyse Dialog AS	Stavanger	100 %	100 %	-6 115	80 988	71 605
Lyse Energi AS	Stavanger	100 %	100 %	-5	26	30
Smartly AS	Stavanger	100 %	100 %	-48 057	77 386	87 338
Lyse Energisalg AS	Stavanger	100 %	100 %	49 503	70 318	63 341
Lyse Link AS	Stavanger	100 %	100 %	-654	37 304	20 106
Lyse Kraft AS	Stavanger	100 %	100 %	-3	117	93
Lyse Eiendom Mariero AS	Stavanger	100 %	100 %	10 709	119 370	116 122
Lyse Eiendom Jørpeland AS	Stavanger	100 %	100 %	995	4 157	3 872
Sum				934 859	3 935 848	3 836 380

I februar 2017 ble alle aksjene i Måkaknuten AS (tidligere Athomstart Invest 141 AS) solgt til Lyse Produksjon AS for 23 166 000 kroner. For ytterligere informasjon se note 20.

10

Investering i tilknyttede selskaper og andre aksjer

(Tall i hele tusen)

Selskap	Kontor	Eierandel	Stemmeandel	Resultat 2017	Egenkapital pr. 31.12	Bokført verdi pr. 31.12
SkanGas AS	Sola	30 %	30 %	-125 835	650 418	181 690

Lyse AS solgte en eierandel på 19 % i Skangas AS i 2017, og reduserer dermed sin eierandel fra 49 % til 30 % i juni 2017. For ytterligere informasjon se note 20.

(Tall i hele tusen)

Selskap	Eierandel	Stemmeandel	Markedsverdi pr. 31.12	Bokført verdi pr. 31.12
Så Korn Invest II AS	8.57 %	8.57 %	107	107
Nordic Edge AS	10 %	10 %	100	100
Toppindusrienteret AS	6.62 %	6.62 %	86	86
Biogass Konsortium AS	22 %	22 %	0	0
Sum			293	293

Det ble foretatt en nedskrivning av aksjene i Biogass Konsortium AS på 660 000 kroner. Den bokførte verdien per 31.12.2017 er null.

Lyse AS investerte i 6,62 % av aksjene i Toppindusrienteret AS i løpet av 2017.

Investeringen i NORECO er blitt realisert i løpet av året. Det er bokført et tap på 32 TNOK.

I posten andre investeringer i balansen inngår også egenkapitalinnskudd i KLP på 5 785 TNOK.

11 Fordringer og gjeld

FORDRINGER MED FORFALL SENERE ENN ETT ÅR

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Lån til tilknyttet selskap	181 213	143 315
Andre langsiktige fordringer, foretak i samme konsern	9 116 999	8 274 256
Andre langsiktige fordringer, eksterne	6 043	5 935
Sum	9 304 254	8 423 506

KUNDEFORDRINGER

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Kundefordringer til foretak i samme konsern	5 591	29 527
Kundefordringer, eksterne	1 135	2 715
Sum	6 726	32 241

ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Andre kortsiktige fordringer, foretak i samme konsern	932	65 640
Konsernkonto bank	634 630	357 207
Merverdiavgift tilgode	7 331	4 537
Andre kortsiktige fordringer, eksterne	37 656	51 536
Sum	680 550	478 921

LEVERANDØRGJELD OG KORTSIKTIG GJELD

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Leverandørgjeld til foretak i samme konsern	1 745	12 257
Leverandørgjeld, eksterne	30 506	41 692
Annen kortsiktig gjeld til foretak i samme konsern	1 275	10
Konsernkonto bank	536 269	662 130
Annen kortsiktig gjeld, eksterne	182 699	179 229
Sum	752 494	895 317

12 Bankinnskudd

Lyse Konsernet har avtale om konsernkontoordning mot SpareBank 1 SR-Bank. Saldo på hovedkonto hos Lyse AS representerer til enhver tid summen av saldi på underkonti for hvert av datterselskapene inklusive rentekonti. Saldo på hovedkonto er representert slik det juridiske mellomværende er mellom Lyse AS og SpareBank 1 SR-Bank. Renter godskrives/ belastes mellom Lyse AS og datterselskapene i henhold til saldo/trekk på det enkelte selskaps underkonti etter rentesatser i avtalen mellom Lyse AS og SpareBank 1 SR-Bank.

Mellomværende med datterselskapene innenfor konsernkontoordningen representeres brutto. Eksempelvis vil datterselskaperes negative bankbeholdninger presenteres som en fordring i selskapsregnskapet til Lyse AS.

(Tall i hele tusen)	2017
Bankinnskudd, kontanter og lignende i Lyse AS	3 305 531
Konsernkonto bank	-98 498
Sum	3 207 033

I tillegg har selskapet ubenyttede trekkrettigheter hos et syndikat av nordiske banker på henholdsvis 500 000 TNOK og 1 000 000 TNOK, og kassekreditt i SR-Bank på 300 000 TNOK per 31.12.2017.

Trekkrettighetene forfaller i henholdsvis november 2018 og november 2020, mens kassekreditten forfaller i juni 2018.

Av selskapets bankinnskudd utgjør kr 0 bundne midler.

13 Egenkapital

(Tall i hele tusen)	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital 01. januar	1 008 983	266 608	3 408 755	4 684 346
Årsresultat	0	0	1 163 142	1 163 142
Avsatt utbytte	0	0	-500 000	-500 000
Pensjonseffekter	0	0	-1 766	-1 766
Egenkapital 31. januar	1 008 983	266 608	4 070 131	5 345 722

14

Aksjekapital og aksjonærinformasjon

AKSJEKAPITALEN BESTÅR AV:

(Tall i hele tusen)	Antall	Pålydende	Balanseført
Ordinære aksjer	1 008 983	1 000 kr	1 008 983

OVERSIKT OVER AKSJONÆRENE I SELSKAPET PR. 31.12:

(Tall i hele tusen)	Ordinære aksjer	Eierandel	Stemmeandel
Stavanger kommune	440 684	43,68 %	43,68 %
Sandnes kommune	197 064	19,53 %	19,53 %
Sola kommune	88 195	8,74 %	8,74 %
Time kommune	58 844	5,83 %	5,83 %
Klepp kommune	42 670	4,23 %	4,23 %
Hå kommune	38 190	3,78 %	3,78 %
Randaberg kommune	33 085	3,28 %	3,28 %
Eigersund kommune	29 775	2,95 %	2,95 %
Strand kommune	25 547	2,53 %	2,53 %
Rennesøy kommune	11 603	1,15 %	1,15 %
Hjelmeland kommune	10 029	0,99 %	0,99 %
Gjesdal kommune	9 414	0,93 %	0,93 %
Finnøy kommune	9 172	0,91 %	0,91 %
Lund kommune	7 194	0,71 %	0,71 %
Bjerkreim kommune	5 166	0,51 %	0,51 %
Kvitsøy kommune	2 351	0,23 %	0,23 %
Sum	1 008 983	100,00 %	100,00 %

Verken daglig leder eller medlemmer i styret eier aksjer eller opsjoner i selskapet.

Lyse AS har sitt forretningskontor i Stavanger. Konsernregnskapet kan hentes på www.lysekonsern.no. Bare kommuner kan være aksjonær. Erverv av aksjer er betinget av styrets samtykke. Ved salg eller annen avhendelse av aksjer skal de øvrige aksjonærer ha forkjøpsrett. På generalforsamlingen representerer hver aksje en stemme. Vedtektsendringer krever tilslutning fra minst 2/3 av den representerte aksjekapital, samt tilslutning fra minst 5 aksjonærer.

15 Pensjoner

Lyse AS er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

LYSE AS HAR FØLGENDE PENSJONSORDNINGER FOR SINE ANSATTE:

(Tall i hele tusen)	Antall pensjonister	Antall ansatte	Årets kostnad
Offentlig ytelsespensjon og offentlig AFP	107	17	4 543
Innskuddspensjon og privat AFP		83	7 302
Pensjon over drift		15	462
Sum			12 308

BALANSEFØRT FORPLIKTELSE ER FASTSATT SOM FØLGER:

(Tall i hele tusen)	31.12.2017	31.12.2016
Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger	258 760	222 818
Virkelig verdi på pensjonsmidler	-221 254	-189 207
Faktisk netto pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger*)	37 506	33 611
Pensjon finansiert over drift	9 570	9 803
Netto pensjonsforpliktelse i balansen (etter arbeidsgiveravgift)	47 076	43 413

FØLGENDE ØKONOMISKE FORUTSETNINGER ER LAGT TIL GRUNN:

(Tall i hele tusen)					2017	2016
Diskonteringsrente					2,30 %	2,60 %
Avkastning på pensjonsmidler					2,30 %	2,60 %
Lønnsregulering					2,50 %	2,50 %
Pensjonsregulering					1,48 %	1,48 %
G-regulering					2,25 %	2,25 %
Sats arbeidsgiveravgift					14,10 %	14,10 %
Frivillig avgang for fellesordningen:						
Alder	< 24	24 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 55	> 55
Turnover	25 %	15 %	7,5 %	5 %	3 %	0 %
Dødelighetstabell					K2103BE	K2103BE

De aktuarmessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografiske faktorer, og ved fylte 62 år er det en antakelse om 42,5 % som går av med AFP-pensjon.

De økonomiske forutsetningene fra i fjor er benyttet ved beregning av årets pensjonskostnad, mens årets økonomiske forutsetninger er benyttet ved beregning av årets netto pensjonsforpliktelse.

ÅRETS RESULTATFØRTE PENSJONSKOSTNAD

<i>(Tall i hele tusen)</i>	2017	2016
Ytelsesordninger	3 369	3 647
Netto rentekostnad	1 451	1 606
Planendring	0	-2 734
Arbeidstakers tilskudd til pensjonspremie	-278	-283
Pensjon over drift	384	1 323
Pensjonskostnad, ytelsesplaner	4 927	3 559

PENSJONSKOSTNAD, INNSKUDDSORDNING OG AFP

<i>(Tall i hele tusen)</i>	2017	2016
Arbeidsgivers tilskudd på innskuddsordningen	6 256	5 572
Pensjon over drift	78	129
Premie på AFP LO/NHO ordning	1 046	852
Pensjonskostnad, innskuddsordninger	7 380	6 553
Totale pensjonskostnader	12 307	10 113

PENSJONSEFFEKTER FØRT OVER EGENKAPITAL:

<i>(Tall i hele tusen)</i>	2017	2016
Estimatavvik	1 832	-7 440
Effekt overgang til flerforetaksordning over egenkapitalen	0	18 875
Overføring av ansatt konserninternt	636	966
Skatteeffekt herav	592	-3 199
Netto pensjonseffekter ført over egenkapitalen	3 061	9 203

PENSJONSMIDLER BESTÅR AV:

<i>(Tall i hele tusen)</i>	2017	2016
Egenkapitalinstrumenter	48 897	37 274
Rentebærende instrumenter	172 357	151 933
Virkelig verdi pensjonsmidler	221 254	189 207

16 Gjeld til kredittinstitusjoner

LANGSIKTIG GJELD

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Annen langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	2 270 909	2 735 000
Obligasjonslån	6 845 000	4 453 000
Ansvarlig lån*	2 000 000	2 100 000
Sum	11 115 909	9 288 000

OBLIGASJONER (1-10 ÅR)

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Obligasjonslån	6 916 000	4 695 000
Sum	6 916 000	4 695 000

KORTSIKTIG GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER**

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Annen gjeld	142 727	100 000
Obligasjonslån	71 000	242 000
Ansvarlig lån	100 000	100 000
Sum	313 727	442 000

GJELD SOM FORFALLER MER ENN 5 ÅR ETTER REGNSKAPSÅRETS SLUTT

(Tall i hele tusen)	2017	2016
Annen langsiktig gjeld	1 028 571	1 226 461
Obligasjonslån	3 325 000	2 275 000
Ansvarlig lån	1 600 000	1 700 000
Sum	5 953 571	5 201 461

* Det ansvarlige lånet nedbetales over 30 år med like store avdrag. Lånet forrentes med 3 måneder NIBOR + 2 %. Det er ikke stillet sikkerhet for lånet.

** Kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner består av første års avdrag på langsiktige lån som nevnt ovenfor.

17 Sertifikatlån

LØPETID

(Tall i hele tusen)	2017	2016
12 måneder	200 000	200 000
Sum	200 000	200 000

Gjennomsnittlig rente i 2017 er 1,32 %

18 Pantstillelser og garantier m.v.

LYSE AS HAR FØLGENDE GARANTIER OG INNESTÅELSER SOM IKKE ER BALANSEFØRT PR. 31.12.2017:

(Tall i hele tusen)	2017
Garanti finansiell kraftutvekslingsavtale (nedbetales årlig og vil være nedbetalt i 2020)	329 000
Tollkreditt	10 000
Garanti skattetrekk	50 000
Øvrige selvskynderkausjoner / garantier	24 000
Sum	413 000

For finansiering utover ansvarlig lån har Lyse AS avgitt negativ pantsettelseserklæring og det foreligger kapitalkrav fra långivere hvor markedsverdien av konsernets egenkapital ikke skal være lavere enn et fastsatt minimumsnivå. Videre er det inngått avtaler hvor kausjonserklæringer, pant eller garantier samlet for konsernets forpliktelser ikke skal utgjøre mer enn 15 % av samlet bokførte eiendeler. I tillegg er det en særskilt begrensning på forpliktelser til delejede selskaper og datterselskaper uten kontrollerende eierandel, hvor slike sikkerheter, kausjoner og garantier til enhver tid ikke skal overstige et beløp tilsvarende 500 millioner kroner. Begrensningen gjelder ikke for ordinær sikkerhet inngått i forbindelse med handel av verdipapirer og finansielle instrumenter, ordinær salgspant ved leveranser av varer og tjenester på kreditt samt pantstillelser i forbindelse med lovbestemt krav til pant. Kapitalkravene overvåkes løpende og Lyse konsernet tilfredsstiller disse.

Lyse AS er fellesregistrert i merverdiavgiftsmanntallet sammen med øvrige datterselskaper der selskapet har bestemmende innflytelse. Selskapene er derav solidarisk medansvarlige for den til enhver tid foreliggende forpliktelse.

19 Finansiell markedsrisiko

Finansiell risiko

Lyse's behandling av finansiell risiko følger rammer vedtatt av styret, og omtales pr. risikokategori under.

Renterisiko

Finansstrategien i Lyse fastlegger rammer for finansielle investeringer og innlån. Lyse AS sin renterisiko er i stor grad knyttet til langsiktig gjeld og sertifikatlån. Den samlede resultateffekten etter skatt ved 1 % renteendring skal ikke overstige 25 millioner kroner for påfølgende 12 måneder.

Lyse AS har rentebytteavtaler fra flytende til fast rente på til sammen 1 650 millioner kroner (kontantstrømsikring). I tillegg er det knyttet rentebytteavtaler for en andel av lån med fast rente, og per 31.12.17 er det inngått rentebytteavtaler fra fast til flytende rente på til sammen 200 millioner kroner (virkelig verdi sikring).

Rentebytteavtalene har ulik løpetid innenfor perioden 2018 - 2025.

MARKEDSVERDI FOR SIKRINGSAVTALENE PER 31.12.17

(Tall i hele tusen)	Balansført verdi		Virkelig verdi	
	Verdisikring	Kontantstrømsikring	Verdisikring	Kontantstrømsikring
Rentebytteavtaler	0	0	6 694	-18 745

Ikke resultatført akkumulert tap er forskjellen mellom virkelig verdi og balansført verdi i tabellen over, tilsvarende -12 millioner kroner. Dette er ikke resultatført eller ført mot egenkapital, ref alternativ 2b i NRS 18 Finansielle eiendeler og forpliktelser.

BETALTE OG PÅLØPTE RENTER RENTEBYTTEAVTALER PER 31.12.17

(Tall i hele tusen)	
Betalte og påløpte renter - rentebytteavtaler	30 784
Sum	30 784

Finansstrategi

Konsernets sentrale finansavdeling har som en av hovedoppgavene å sikre at Lyse er finansiert slik at det til enhver tid finnes likviditet til å møte løpende betalingsforpliktelser. Finansavdelingen overvåker konsernets likviditet gjennom rullerende prognoser basert på forventet kontantstrøm.

I tråd med konsernets finansstrategi opprettholder Lyse en betydelig likviditetsreserve som kan stilles til disposisjon i løpet av fem virkedager. Likviditetsreserven består av likvide midler og ubenyttede trekkretter. Det er satt krav til at likviditetsreserven skal være stor nok til å dekke forfall og estimerte nye lån innenfor en rulleredende seks måneders periode. Videre skal innlån ha en diversifisert forfallsstruktur.

De nevnte forhold, sammen med Lyses høye kredittverdighet medfører at konsernets og selskapets likviditetsrisiko vurderes som lav.

	Rammer i finansstrategi	31.12.2017	Måloppnåelse
Likviditetsreservens varighet målt mot antatt finansieringsbehov (antall måneder)	Tilstrekkelig til å dekke neste seks måneders finansieringsbehov	30 måneder	Innenfor målsetting
Faktisk likviditetsreserve* sammenlignet med kapitalbehov neste seks måneder	3 505 mill.kr.	780 mill. kr	Innenfor målsetting

*Ekskl. trekkrettigheter og kassekreditt

Valutarisiko

Lyse AS hentet i 2015 inn et serielån på 113 millioner euro med løpetid på 15 år. Selskapet har tilsvarende en langsiktig fordring mot Lyse Produksjon AS på 113 millioner euro. Avtalene som ligger til grunn for gjelden og fordringen har like betingelser og påfører ingen valutaeksponering.

Kredittrisiko knyttet til øvrige finansielle instrumenter

Lyse AS påtar seg kredittrisiko ved plassering av overskuddslikviditet og som følge av motpartsrisiko ved bruk av sikringsinstrumenter som blant annet rentebytteavtaler. Kredittrisikoen er begrenset ved at midler kun plasseres hos førsteklasses debitorer. Krav til sikkerhet går foran krav til avkastning. Finansstrategien har bestemmelser om rammer for ulike plasseringsformer. Finansstrategien har også bestemmelser om hvilke sikringsinstrumenter som kan benyttes og kravene til motpart til disse er de samme som ved plassering av midler.

Forsikringsrisiko

Lyse AS har risiko i den operative drift for skade på eiendeler. Videre har selskapet risiko for tredjemanns liv og eiendom. Det er inngått forsikringsavtaler som dekker de vesentligste risikoer. For skade på tredjemann er egenandelen 2 millioner kroner. Egenandel ved skade på bygninger er lavere.

20 Store enkeltransaksjoner

Som nevnt i note 9 og 10, har Lyse AS hatt følgende transaksjoner i løpet av 2017:

BEREGNING AV GEVINST VED SALG AV DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER:

<i>(Tall i hele tusen)</i>	Måkaknuten AS	SkanGas AS	SUM
Vederlag for aksjene	23 166	502 951	526 117
Kostpris for aksjene	1 268	115 071	116 339
Transaksjonskostnader	0	718	718
Netto gevinst/tap (-) for Lyse AS	21 898	387 162	409 060

Gevinsten inngår i driftsinntekter.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Vassbotnen 11a Forus, NO-4313 Sandnes
Postboks 8015, NO-4068 Stavanger

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 51 70 66 01

www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Lyse AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Lyse AS som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømmoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, utvidet resultat, oppstilling av endringer i egenkapitalen og kontantstrømmoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening

- ▶ er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- ▶ gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- ▶ gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgende handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjonshandlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

Elkraft- og valutainstrumenter og sikringsbøker

Lyse selger sin kraftproduksjon i euro og er derfor eksponert for svingninger i elkraftpris og euro. I samsvar med konsernets finansstrategi håndterer konsernet denne risikoen ved bruk av elkraft- og valutainstrumenter. Sikring av fremtidig salg av kraftproduksjon i euro regnskapsføres som sikring dersom

kriteriene for dette er oppfylt. Ved sikringsbokføring innregnes sikringsinstrumentene til virkelig verdi med verdiendringer mot utvidet resultat inntil den sikrede transaksjonen finner sted. Elkraft- og valutainstrumenter hvor kriteriene for sikringsbokføring ikke er oppfylt vurderes til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Elkraft- og valutainstrumenter og sikringsbokføring, der dette benyttes, var et sentralt forhold i vår revisjon som følge av omfanget av transaksjoner, den potensielt betydelige effekten på konsernregnskapet ved endringer i virkelig verdi, samt kompleksiteten av regnskapsreglene knyttet til sikringsbokføring.

Gjennom vår revisjon har vi kartlagt og vurdert utformingen av konsernets kontroller knyttet til handel og oppfølging av elkraft- og valutainstrumenter samt sikringsbokføring. Vi har vurdert konsernets regnskapsprinsipper for finansielle instrumenter og sikringsbokføring mot IFRS og konsernets strategi for håndtering av finansiell risiko. Vi har testet fullstendighet av transaksjonene knyttet til elkraft- og valutainstrumenter ved å innhente dokumentasjon fra eksterne parter over avsluttede og åpne posisjoner og sammenholdt disse mot et utvalg av resultatførte transaksjoner og åpne posisjoner innregnet i balansen. Videre har vi testet verdsettelse og eksistens for et utvalg av konsernets finansielle instrumenter mot bekreftelser fra banker og øvrige motparter samt noterte markedspriser (Nasdaq). For valutasikring har vi vurdert sikringsdokumentasjonen mot kravene i IFRS og vi har testet sikringsrelasjonene og selskapets beregning av sikringseffektivitet.

Videre har vi vurdert presentasjon og klassifisering av de finansielle instrumentene i årsregnskapet og selskapets noteopplysninger. Vi viser til note 6 Finansiell risikostyring, note 7 Finansielle instrument per målekategori og note 8 Regnskapsmessig sikring.

Virksomhetssammenslutning – Konsolidering av Viken Fiber Holding AS

Lyse eier 71 % av aksjene i Viken Fiber Holding AS. Resterende 29 % av aksjene er eid av Glitre Energi AS og eierskapet har siden 2013 vært regulert i aksjonæravtale mellom partene. Som følge av bestemmelser i aksjonæravtalen har investeringen i Viken Fiber Holding AS vært ansett som en felleskontrollert virksomhet og regnskapsført etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. I desember 2017 ble aksjonæravtalen endret og dette medførte at Lyse fikk kontroll med de relevante aktivitetene i selskapet. Kontrollvertakelsen anses som en virksomhetssammenslutning uten vederlag og regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden til virkelig verdi. Konsernet har regnskapsført en gevinst på NOK 952 millioner knyttet til fraregning av investeringen i felleskontrollert virksomhet.

Virksomhetssammenslutningen var et sentralt forhold ved revisjonen som følge av beløpenes størrelse og skjønsmessige vurderinger gjort av ledelsen i forbindelse med vurdering av kontroll, verdsettelse av Viken Fiber Holding AS og allokering av vederlaget til overtatte eiendeler og forpliktelser.

Våre revisjonshandlinger inkluderte en gjennomgang av aksjonæravtalen og en vurdering mot de relevante aktivitetene i selskapet. Vi vurderte verdsettelsesmodellen lagt til grunn for virkelig verdi av selskapet på oppkjøpstidspunktet og innregnet gevinst ved fraregning av investering i felleskontrollert virksomhet. Vi vurderte og testet de viktigste forutsetningene i verdsettelsesmodellen blant annet ved å sammenligne mot historisk finansiell informasjon, forretningsplaner og markedsinformasjon der dette var tilgjengelig. Videre testet vi beregningene og matematisk nøyaktighet i verdsettelsesmodellen. Våre revisjonshandlinger inkluderte også en vurdering av ledelsens identifikasjon av overtatte eiendeler og forpliktelser og prinsipper for innregning samt vurdering og testing av modeller for verdsettelse av disse eiendelene og forpliktelsene. Vi vurderte og testet de viktigste forutsetningene for verdsettelsen ved å sammenligne mot historisk finansiell informasjon, forretningsplaner og markedsinformasjon der dette var tilgjengelig. Vi inkluderte verdsettelsesspesialister i teamet for å bistå oss med dette.

Vi har også vurdert presentasjon og klassifisering i årsregnskapet og omtale i noter til årsregnskapet. Det vises til note 2 for beskrivelse av anvendt regnskapsprinsipp og note 4 for vurdering av virksomhetssammenslutningen.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og konsernsjef/administrerende direktør (ledelsen) er ansvarlig for

Uavhengig revisors beretning - Lyse AS

A member firm of Ernst & Young Global Limited

øvrige informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrige informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrige informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrige informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet, og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU for konsernregnskapet. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde;

Uavhengig revisors beretning - Lyse AS

A member firm of Ernst & Young Global Limited

- ▶ innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelt ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings praksis i Norge.

Stavanger, 22. mars 2018
ERNST & YOUNG AS

Jan Kvalvik
statsautorisert revisor

